

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

**KATEDRA SOCIOLOGIE, ANDRAGOGIKY a KULTURNÍ
ANTROPOLOGIE**

**ANALÝZA MIMOŘÁDNÝCH OKAMŽITÝCH POMOCÍ
PODANÝCH V OBDOBÍ OD ROKU 2019 DO ROKU 2023 NA
ÚŘADU PRÁCE V BOSKOVICÍCH**

Bakalářská práce

Studijní program: Sociální práce

Autor: Markéta Ševčíková, DiS.

Vedoucí práce: PhDr. Eva Klimentová, Ph.D.

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Analýza mimořádných okamžitých pomoci podaných v období od roku 2019 do roku 2023 na Úřadu práce v Boskovicích“ vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne 30. 3. 2024

Podpis

Ráda bych touto cestou poděkovala PhDr. Evě Klimentové, Ph.D. za trpělivost, odborné vedení a cenné rady. Také bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za obrovskou podporu v průběhu celého studia.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Markéta Ševčíková, DiS.
Katedra:	Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie
Studijní program:	Sociální práce
Studijní program obhajoby práce:	Sociální práce
Vedoucí práce:	PhDr. Eva Klimentová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Analýza mimořádných okamžitých pomoci podaných v období od roku 2019 do roku 2023 na Úřadu práce v Boskovicích
Anotace práce:	<p>Cílem bakalářské práce je analyzovat vývoj počtu jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomoci v období let 2019-2023 na Úřadu práce v Boskovicích. Součástí analýzy vývoje počtu jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomoci budou mimo jiné dávky mimořádné okamžité pomoci, které byly spojené s obdobím covidu-19, dále pak dávky mimořádné okamžité pomoci poskytované v souvislosti s nástupem dodavatelů poslední instance v době, kdy ukončily činnost některé energetické společnosti.</p> <p>Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. První část tvoří teoretická část, kde je popsán systém sociálního zabezpečení v České republice, dávky pomoci v hmotné nouzi a největší pozornost je věnována dávce mimořádné okamžité pomoci a jejím typům. Druhá část práce je empirická část, kde je představena kvantitativní výzkumná metoda realizovaná metodou analýzy dokumentů.</p> <p>Z analýzy dat vyplynulo, že se počty žádostí v jednotlivých</p>

	letech liší mnohdy o desítky žádostí, což bylo způsobeno především situacemi, které ve zkoumaném období nastaly.
Klíčová slova:	Dávky pomoci v hmotné nouzi, mimořádná okamžitá pomoc, sociální zabezpečení, úřad práce
Title of Thesis:	Analysis of extraordinary immediate assistance which were submitted in 2019–2023 at labor office in Boskovice
Annotation:	<p>The aim of the bachelor thesis is to analyse the development of the number of individual types of emergency immediate assistance in the period 2019-2023 at the Labour Office in Boskovice. The analysis of the development of the number of individual types of emergency immediate assistance will include, among others, emergency immediate assistance benefits that were associated with the period of covid-19, as well as emergency immediate assistance benefits provided in connection with the entry of suppliers of last resort at a time when some energy companies ceased operations.</p> <p>The bachelor thesis is divided into two parts. The first part consists of the theoretical part, where the security system in the Czech Republic is described, the benefits of aid in material distress and the most attention is paid to the benefit of extraordinary immediate assistance and its types. The second part of the thesis is the empirical part, where the quantitative research method is presented, implemented by the method of document analysis.</p> <p>The data analysis showed that the number of applications in individual years varied by tens of applications, which was due to mainly by situations that occurred in the period under review.</p>
Keywords:	Material needs benefits, extraordinary immediate assistance, social security, labor office.

<p>Názvy příloh vázaných v práci:</p>	<p>Příloha č. 1: Legislativní vymezení dávek pomoci v hmotné nouzi</p> <p>Příloha č. 2: § 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů</p> <p>Příloha č. 3: § 3 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů</p> <p>Příloha č. 4: § 5 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi ve znění pozdějších předpisů</p> <p>Příloha č. 5: § 4 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů</p> <p>Příloha č. 6: Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc</p> <p>Příloha č. 7: Upravená veze žádosti pro válečné uprchlíky</p> <p>Příloha č. 8: Zkrácená verze žádosti pro válečné uprchlíky</p> <p>Příloha č. 9: Dopis č.j. MPSV-2022/151013-750 ze dne 01.09.2022</p> <p>Příloha č. 10: Dopis č. j. MPSV-2021/199583-750 ze dne 21. 12. 2021</p> <p>Příloha č. 11: Článek V – Směrnice generální ředitelky č. 22/2014 ve znění Dodatků č. 1 až č. 5 - Jednotný postup při nakládání s pohledávkami Úřadu práce ČR</p> <p>Příloha č. 12: Schválená žádost o poskytnutí informací pro účely zpracování bakalářské práce</p>
<p>Počet literatury a zdrojů:</p>	<p>45</p>
<p>Rozsah práce:</p>	<p>97 stran (134 046 znaků včetně mezer)</p>

Obsah

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 Sociální zabezpečení České republiky.....	12
1.1 Sociální pojištění.....	13
1.2 Státní sociální podpora.....	13
1.3 Sociální pomoc.....	14
1.4 Úřad práce České republiky	15
2 Dávky pomoci v hmotné nouzi.....	17
2.1 Příspěvek na živobytí	20
2.2 Doplatek na bydlení.....	20
3 Mimořádná okamžitá pomoc.....	22
3.1 Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví.....	25
3.2 Mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nákladů spojených s nezbytnými základními předměty dlouhodobé potřeby spojené s pořízením nebo opravou	28
3.3 Mimořádná okamžitá pomoc na náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně – právní ochranou dětí	31
3.4 Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu ohrožení sociálním vyloučením	34
3.5 Mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje	36

3.6	Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí	38
3.7	Mimořádná okamžitá pomoc – vážná mimořádná událost v důsledku výskytu onemocnění COVID – 19 (MOP COVID-19)	40
3.8	Mimořádná okamžitá pomoc na energie – dodavatele poslední instance.....	42
4	Postup správního orgánu ve vztahu k mimořádné okamžité pomoci..	47
4.1	Správní uvážení.....	47
4.2	Šetření v místě a sociální šetření	50
4.3	System přeplatků na dávce mimořádná okamžitá pomoc.....	52
	EMPIRICKÁ ČÁST	55
5	Metodika výzkumu	55
5.1	Výzkumná strategie	55
5.2	Technika sběru dat	56
5.3	Cíl výzkumu a hlavní výzkumná otázka.....	57
5.4	Výzkumný soubor.....	57
6	Analýza dat.....	59
7	Zhodnocení výzkumu a diskuse	85
	ZÁVĚR.....	91
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	93
	SEZNAM GRAFŮ	98
	SEZNAM TABULEK	99
	SEZNAM PŘÍLOH.....	100

ÚVOD

Pro svoji bakalářskou práci jsem si zvolila téma „Analýza mimořádných okamžitých pomocí podaných v období od roku 2019 do roku 2023 na Úřadu práce v Boskovicích“. Práce se zaměřuje na dávku mimořádné okamžité pomoci, která je vyplácena v rámci systému dávek pomoci v hmotné nouzi. Tato dávka je specifická tím, že se každá situace klientů posuzuje velmi individuálně s přihlédnutím k dané situaci a ve velké většině případů je poskytována na základě správního uvážení. Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, který dávku mimořádné okamžité pomoci upravuje, stanovuje výčet šesti situací, ve kterých lze dávku poskytnout. V zákoně nejsou a nemohou být upraveny všechny situace, ve kterých se klient může nacházet, proto každý pracovník rozhoduje na základě správního uvážení po zjištění klientovy sociální situace.

Již 3 roky pracuji jako sociální pracovník dávek pomoci v hmotné nouzi a za tu dobu se situace značně změnila. Prošli jsme obdobím covidu-19, dále pak obdobím, kdy ukončily činnost některé energetické společnosti a místo nich nastoupili dodavatelé poslední instance, a v neposlední řadě začala uprchlická krize v souvislosti s válkou na Ukrajině. Ve všech těchto situacích byly osobám v nouzi poskytovány dávky mimořádné okamžité pomoci, které byly přizpůsobeny jednotlivým situacím tak, aby pomohly občanům v nouzi pokrýt alespoň z části náklady vzniklé v souvislosti s těmito mimořádnými situacemi.

Cílem bakalářské práce je analyzovat vývoj počtu jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomocí v období let 2019-2023 na Úřadu práce v Boskovicích. Součástí analýzy vývoje počtu jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomocí budou mimo jiné dávky mimořádné okamžité pomoci, které byly spojené s obdobím covidu-19, dále pak dávky

mimořádné okamžité pomoci poskytované v souvislosti s nástupem dodavatelů poslední instance v době, kdy ukončily činnost některé energetické společnosti.

Myslím si, že může být velmi zajímavé sledovat vývoj mimořádných okamžitých pomoci s ohledem na krizové situace, které v daném období proběhly. Celkový přehled vývoje počtu mimořádných okamžitých pomoci ve výše uvedeném krizovém období může sloužit jako vodítko pro zaměstnance úřadu práce, kteří v době těchto krizí nebyli zaměstnanci úřadu a chtějí si udělat přehled o tom, jak situace vypadala a jak velký zájem o tyto dávky byl. Sloužit může také pro nadřízené orgány, které uvidí celkový vývoj počtu jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomoci v letech, kdy se nic mimořádného nedělo ve srovnání s roky, kdy nastaly nepředvídatelné krize a zaměstnanci úřadů práce je museli zvládat. Dále si myslím, že empirická část práce může sloužit také široké veřejnosti ke zjištění, že stát dokáže velmi pohotově reagovat na nepříznivé a neočekávané situace.

V teoretické části bakalářské práce nejprve v krátkosti představím systém sociálního zabezpečení České republiky se zaměřením na pilíř sociální pomoci, jelikož jeho součástí jsou dávky pomoci v hmotné nouzi. Představím také Úřad práce České republiky, který mimo jiné vyplácí sociální dávky, tudíž je důležitou součástí této práce. Poté se zaměřím již na konkrétní dávky pomoci v hmotné nouzi, kde stručně představím dávky příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Stěžejní samostatnou kapitolu budu cílit na dávku mimořádná okamžitá pomoc, která je předmětem této práce. V této kapitole popíšu jednotlivé typy mimořádných okamžitých pomoci, pro koho jsou určené, k čemu slouží, do jaké maximální výše a také podmínky nároku na dávku mimořádná okamžitá pomoc. Dále se zaměřím také na charakterizaci období covidu-19, dodavatelů poslední instance

a uprchlické krize na Ukrajině, jelikož se jednalo o krizové situace, během kterých byla mimořádná okamžitá pomoc poskytována a uzpůsobená tak, aby pomohla osobám, kterých se tato situace dotkla, zabezpečit základní životní potřeby. Poslední kapitolu teoretické části práce bude tvořit popis postupu správního orgánu ve vztahu k mimořádné okamžité pomoci, kde vymezím postup správního orgánu v rámci správního uvážení, dále pak popíšu postup, jakým a kdy se provádí šetření v místě a sociální šetření, také představím systém fungování přeplatků na dávce mimořádná okamžitá pomoc.

V empirické části práce představím zvolenou metodu výzkumu, kterou je kvantitativní výzkumná strategie realizována metodou analýzy dokumentů. Představím také cíl výzkumu a hlavní výzkumnou otázku. Dále se zaměřím na důkladnou analýzu mimořádných okamžitých pomoci z programu OKnouze, ve kterém na úřadu práce pracujeme a zpracováváme jednotlivé dávky pomoci v hmotné nouzi. Představím vývoj počtu jednotlivých typů této sociální dávky v letech 2019-2023. Na základě získaných dat zodpovím také hlavní výzkumnou otázku.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Sociální zabezpečení České republiky

V první kapitole bakalářské práce představím sociální zabezpečení České republiky, které je jistě nedílnou součástí této bakalářské práce, jelikož jak níže uvádím, tento systém poskytuje občanům jistoty ve smyslu poradenství, prevence, sociálních dávek a podobně. Systém sociálního zabezpečení je rozdělen do tří pilířů, které níže také představím. Dále pak představím také Úřad práce České republiky, jelikož je nedílnou součástí pro zpracování a výplaty sociálních dávek a také plní velmi důležitou roli v systému sociálního zabezpečení České republiky.

„Nejrozšířenějším pojetím v současné době je sociální zabezpečení ve smyslu souhrnného označení pro všechny sociální instituce poskytující občanům (a za určitých podmínek i cizincům) radu (poradenství), ochranu (prevenci), materiální (věcná) a peněžní plnění (dávkou), služby a azyl (ústavní péči) k uspokojení jejich sociálních (společností uznaných) potřeb.“ (Krebs & Durdisová, 2015, s. 185)

Z výše uvedeného vyplývá, že sociální zabezpečení nejsou jen sociální dávky, ale je to pojem, který nám dává určité jistoty ve smyslu komplexního zabezpečení v případě vzniku sociální události. Sociální událost je „(...) považována za riziko, jež jedinec (nebo rodina) nemusí být schopen zvládnout vlastními silami. (...) Některé sociální události jsou předvídatelné, standardní (např. narození dítěte, stáří), jiné jsou nepředvídatelné (úraz, nezaměstnanost, narození postiženého dítěte). (...) (Matoušek, 2016, s. 205)

Krebs & Durdisová (2015, s. 183) definují sociální zabezpečení jako „soubor institucí, zařízení a opatření, jejichž prostřednictvím a pomocí se uskutečňuje předcházení, zmírňování a odstraňování následků sociálních událostí.“

Sociální zabezpečení se v současné České republice skládá ze tří základních pilířů a těmi jsou: (Krebs & Durdisová, 2015, s. 185-186)

- „sociální pojištění,
- státní sociální podpora,
- sociální péče (pomoc).“

V následujících podkapitolách se tedy pokusím o velmi krátké představení jednotlivých systémů, aby bylo zřejmé, jak sociální zabezpečení v České republice funguje.

1.1 Sociální pojištění

Sociální pojištění je první pilíř sociálního zabezpečení České republiky. Koldinská (2007, s. 24) uvádí, že *„základním principem sociálního pojištění je, že občan přispívá do systému na základě celospolečenské solidarity pro případ, že v budoucnu nastane určitá „pojistná“ událost (...)“*

System sociálního pojištění nezkoumá situace občanů a neposuzuje nárok podle potřeby, nýbrž podle míry, do jaké v systému přispěl. (Koldinská, 2007, s. 24)

V současné České republice jsou v rámci sociálního pojištění uplatňovány tři pojišťovenské subsystémy:

- „Důchodové pojištění,
- nemocenské pojištění,
- příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.“ (Kaczor, 2015, s. 151)

1.2 Státní sociální podpora

Státní sociální podpora je druhý pilíř sociálního zabezpečení, je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. V § 1 daného zákona je

zakotveno, že: „Státní sociální podporou se stát podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní základní osobní potřeby dětí a rodin a poskytuje ji i při některých dalších sociálních situacích. Státní sociální podpora se ve stanovených případech poskytuje v závislosti na výši příjmu.“

„Jde o státem organizovanou sociální solidaritu mezi rodinami bezdětnými a rodinami s dětmi, mezi rodinami s vyššími příjmy a rodinami s nižšími příjmy.“ (Tröster, 2013, s. 199).

Dávky státní sociální podpory jsou dle § 2 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře následující:

Tabulka č. 1: Dávky státní sociální podpory

Dávky závislé na příjmu	Dávky nezávislé na příjmu
Přídavek na dítě	Rodičovský příspěvek
Příspěvek na bydlení	Pohřebné
Porodné	

Zdroj: Vlastní zpracování

1.3 Sociální pomoc

Sociální pomoc je dalším a zároveň posledním pilířem českého systému sociálního zabezpečení. „Sociální pomoc tvoří důležitou součást systému sociálního zabezpečení a představuje jednu ze záruk poskytnutí sociální ochrany každému.“ (Koldinská & Tröster, 2018, s. 255)

Koldinská (2007, s 27) popisuje sociální pomoc tak, že „je určena jen těm jedincům, jejichž sociální situace je, nebo může být, zvlášť závažná a je třeba ji řešit zvláštními prostředky. Sociální pomoc je určena poměrně omezenému okruhu osob, Jedná se o slabé a zranitelné členy společnosti, nebo ty, kteří bývají ze společnosti vyčleňováni. Mezi tyto osoby patří např. osoby s postižením, senioři, osoby závislé na alkoholu či drogách, děti, jež nemají rodiče apod.“

Duková, Duka & Kohoutová (2013, s. 109) uvádí, že „*system sociální pomoci zabezpečuje občany v základních životních potřebách pro případ nedostatku hmotných prostředků, který nejsou schopni zvládnout sami ani za pomoci rodiny.*“

Cílem sociální pomoci je poskytnout podporu těm jednotlivcům a rodinám, které nemohou uspokojovat svoje základní potřeby. (Dobelniece, 2017, s. 55)

V rámci třetího pilíře sociálního zabezpečení jsou uplatňovány následující subsystemy, které tvoří „*poradenství, sociálně – právní ochrana, prevence sociálně patologických jevů, sociální služby a dávky sociální pomoci.*“ (Mertl, 2023, s. 255)

Bakalářská práce je zaměřena na dávku mimořádné okamžité pomoci. Tato dávka je vyplácena v rámci subsystemu dávek sociální pomoci, které lze dělit na „*příspěvek na péči, dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro zdravotně postižené.*“ (Mertl, 2023, s. 259). Dávky pomoci v hmotné nouzi jsou definované § 4 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů následovně: „*opakující se dávky: příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a jednorázová dávka mimořádná okamžitá pomoc.*“

1.4 Úřad práce České republiky

Úřad práce České republiky je upraven zákonem č. 73/2001 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, který v § 1 udává, že Úřad práce je správním úřadem s celostátní působností a dále, že „*Ministerstvo práce a sociálních věcí řídí Úřad práce a je jeho nadřízeným správním úřadem.*“ a zároveň dle § 5 uvedeného zákona slouží ministerstvo jako odvolací orgán. V § 2 uvedeného zákona najdeme členění Úřadu práce, které tvoří „*generální ředitelství, krajské pobočky, zvlášť je vyčleněna pobočka pro hlavní město Prahu a kontaktní pracoviště. (...)*“

Úřad práce České republiky se obecně zaměřuje na evidenci uchazečů o zaměstnání a také na výplatu sociálních dávek, které popíšu v dalších dvou podkapitolách. Další úkoly, které úřad práce plní, jsou uvedené v § 4 zákona č. 73/2001 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů.

Oddělení zaměstnanosti

Oddělení zaměstnanosti se řídí zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, který stanovuje, co má toto oddělení v gesci. Oddělení zaměstnanosti se zaměřuje na zprostředkování zaměstnání a zvyšování kvalifikace pomocí rekvalifikačních kurzů. Dále také pracovníci oddělení vyplácejí podporu v nezaměstnanosti a zprostředkovávají také podporu při rekvalifikaci. (§ 1, § 14, § 39, § 108 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti)

Nepojistné sociální dávky poskytované Úřadem práce

Mezi nepojistné sociální dávky řadíme dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky státní sociální podpory, dávky pěstounské péče, příspěvek na péči, dávky pro osoby se zdravotním postižením a náhradní výživné. (Zpráva o činnosti Úřadu práce České republiky za rok 2022, s. 63-98)

Kapitola se věnovala představení sociálního zabezpečení České republiky a třem pilířům, ze kterých se systém sociálního zabezpečení skládá. Dále jsem představila Úřad práce České republiky jako instituci, která mimo jiné spravuje a vyplácí sociální dávky.

2 Dávky pomoci v hmotné nouzi

Druhá kapitola bakalářské práce bude věnovaná dávkám pomoci v hmotné nouzi. Tyto dávky jsou poskytované ze systému sociálního zabezpečení České republiky v rámci třetího pilíře, kterým je pilíř sociální pomoci. V následujícím textu ve zkratce představím základní legislativu, kterou se dávky pomoci v hmotné nouzi řídí, dále pak představím dávky pomoci v hmotné nouzi obecně a následně ve zkratce popíšu dávky příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Dávce mimořádné okamžité pomoci bude věnovaná samostatná kapitola.

Dávky pomoci v hmotné nouzi se řídí zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále též v případě potřeby ZPHN), který upravuje jednotlivé dávky pomoci v hmotné nouzi. Dále se řídí vyhláškou č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, která upravuje například zvýšení částky živobytí z důvodu dietního stravování. Dalším důležitým zákonem je zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje zejména částky životního a existenčního minima a dále například okruh společně posuzovaných osob. Poslední nejdůležitější zákon, ve kterém je upraven především postup správního orgánu ve správním řízení, je zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Detailnější popis obsahu jednotlivých zákonů a vyhlášky je uveden v příloze č. 1.

Šabatová et al. (2017, s. 13) uvádí, že dávky pomoci v hmotné nouzi slouží osobám, které nemají dostatečné příjmy k zajištění svých základních životních potřeb a nacházejí se v hmotné nouzi.

„Slovní spojení „hmotná nouze“ je používáno v souvislosti s nedostatkem finančních prostředků na hrazení základních životních potřeb, konkrétně výdajů na

živobytí (jídlo, ošacení, hygienické potřeby) a bydlení. Hmotná nouze je specificky vázána na finanční příjmy domácnosti, kdy jejich výše klesá pod hranici životního minima. Domácnost tak není schopna zajišťovat své životní potřeby na úrovni přijatelné pro společnost a není schopna svoji situaci vlastním přičiněním vyřešit.“ (Šámalová & Vojtíšek, 2021, s. 283)

Životní minimum je definováno zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje životní minimum jako „hranici peněžních příjmů fyzických osob k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb.“ (§ 1). „Částka životního minima jednotlivce činí měsíčně 4 860 Kč.“ (§ 2)

Částky životního minima jsou v zákoně o životním a existenčním minimu odstupňovány v závislosti na pozici jednotlivců v rodině a u nezaopatřených dětí podle věku dle § 3 zákona o životním a existenčním minimu následně:

Tabulka č. 2: Částky životního minima

První dospělá osoba v domácnosti	4 470,- Kč
Druhá a další osoba v domácnosti od 15 let věku, která není nezaopatřeným dítětem	4 040,- Kč
Nezaopatřené dítě ve věku 15-26 let	3 490,- Kč
Nezaopatřené dítě ve věku 6-15 let	3 050,- Kč
Nezaopatřené dítě do 6 let věku	2 480,- Kč

Zdroj: Vlastní zpracování

Existenční minimum také upravuje zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů a upravuje jej jako „minimální hranici příjmů osob, která se považuje za nezbytnou k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb na úrovni umožňující přežití.“ (§ 1) „Částka existenčního minima osoby činí měsíčně 3 130 Kč.“ (§ 5)

Okruh společně posuzovaných osob pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi je stanoven především v zákoně č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Dle výše uvedeného zákona se za společně posuzované osoby považují například:

- „*rodiče a nezletilé nezaopatřené děti,*
- *manželé nebo partneři podle zvláštního předpisu zákona č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, se kterým občan členského státu Evropské unie uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů jiného členského státu Evropské unie, pokud tyto právní předpisy upravují vzájemnou vyživovací povinnost mezi partnery,*
- *rodiče a nezletilé děti, které nejsou nezaopatřené,*
- *zletilé děti, pokud společně s rodiči užívají byt.“* (§ 4 odst. 1 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu). Úplné znění § 4 je uvedeno v příloze č. 5.

Dávky pomoci v hmotné nouzi mají okruh společně posuzovaných osob stanoven zákonem a je založen především na společném posuzování osob, mezi kterými je vzájemná vyživovací povinnost. (Šabatová et al., 2017, s. 99)

U dávky mimořádná okamžitá pomoc je okruh společně posuzovaných osob tvořen pouze u některých typů této dávky, což je blíže vysvětleno v kapitole o mimořádné okamžité pomoci.

Následující podkapitoly budou věnovány krátkému popisu dávek příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení.

2.1 Příspěvek na živobytí

Příspěvek na živobytí je opakovaná dávka sloužící osobám v hmotné nouzi, je upravena zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

Příspěvek na živobytí slouží osobám, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci a nemají dostatek finančních prostředků na zabezpečení základních životních potřeb, jako jsou například výživa, oblečení, hygienické potřeby a další. (Břeská, Urban, & Vránová, 2019, s. 49)

„Nárok na příspěvek na živobytí má osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (...) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.“ (§ 21 odst. 1 ZPHN) Úplné znění § 2 je uvedeno v příloze č. 2. Úplné znění § 3 osoba, která není v hmotné nouzi je uvedeno v příloze č. 3.

Šabatová et al. (2017, s. 148) uvádí, že se výše částky příspěvku na živobytí odvíjí od částek životního a existenčního minima, které jsou stanoveny zákonem. Hodnotí se také, zda si osoba v hmotné nouzi zvyšuje příjem prodejem majetku, uplatněním nároků a pohledávek, zda plní stanovenou vyživovací povinnost apod. Uvedené podmínky jsou upraveny v § 24–29 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi ve znění pozdějších předpisů.

2.2 Doplatek na bydlení

Doplatek na bydlení je druhou a zároveň poslední opakovanou dávkou pomoci v hmotné nouzi upravenou dle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

„Nárok na doplatek na bydlení má vlastník bytu, který jej užívá, nebo jiná osoba, která užívá byt na základě smlouvy, rozhodnutí, nebo jiného právního titulu,

jestliže by po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení snížených o příspěvek na bydlení podle jiného právního předpisu byl:

- a) příjem vlastníka bytu nebo jiné osoby, která užívá byt, zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí osoby, nebo*
- b) příjem společně posuzovaných osob zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí společně posuzovaných osob. (§ 33 odst. 1 ZPHN)*

Šabatová et al. (2017, s. 156) k doplatku na bydlení uvádí, že v oblasti bydlení existují dvě sociální dávky, které pomáhají s úhradou nákladů na bydlení, a to primární dávka příspěvek na bydlení a dále dávka doplatek na bydlení. Příspěvek na bydlení je vyplácen v rámci dávek státní sociální podpory, jak jsem uváděla v první kapitole. Doplatek na bydlení je dávkou, která osobám pomáhá s úhradou nákladů na bydlení v případě, kdy příspěvek na bydlení není dostačující.

Druhá kapitola teoretické části práce byla věnována dávkám pomoci v hmotné nouzi obecně včetně základní legislativy, kterou se dávky pomoci v hmotné nouzi řídí. Představila jsem také dvě opakující se dávky pomoci v hmotné nouzi, kterými jsou příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Níže, v samostatné kapitole, představím jednorázovou dávku mimořádnou okamžitou pomoc, která tvoří nejdůležitější kapitolu teoretické části práce.

3 Mimořádná okamžitá pomoc

Nejdůležitější kapitolu bakalářské práce tvoří kapitola o dávce mimořádné okamžité pomoci (dále též v případě potřeby MOP). Dávka mimořádná okamžitá pomoc je také upravena zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Úvod do kapitoly o dávce mimořádné okamžité pomoci bude tvořit obecný popis dávky, komu a za jakých podmínek je určena. Následující podkapitoly budou poté věnovány jednotlivým typům mimořádné okamžité pomoci, tedy tomu, pro koho a na co jsou určeny, včetně těch, které jsem zmiňovala již v úvodu práce.

Dle § 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů je mimořádná okamžitá pomoc dávkou jednorázovou. Nárok na tuto dávku vzniká v okamžiku, kdy orgán pomoci v hmotné nouzi uzná osobu za osobu v hmotné nouzi, jelikož se dostala do některé z nepříznivých sociálních situací uvedených v § 2 odst. 3-6 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Mimořádná okamžitá pomoc se vždy váže k nepředvídatelné situaci spojené s takovými výdaji, na které osoba nemá dostatek finančních prostředků. V žádosti vždy musí být daný výdaj specifikován. (Beck, 2012, s. 106) Dle § 43 ZPHN se „*mimořádná okamžitá pomoc se vyplácí bezodkladně.*“

Od 1. 7. 2022 došlo zákonem č. 203/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů k řadě změn v zákoně o pomoci v hmotné nouzi. Jednou ze změn byla změna rozhodného období pro zjišťování příjmů týkající se žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc. Před touto změnou bylo rozhodné období stanoveno následovně:

„Rozhodným obdobím, za které se zjišťuje příjem v případě podání žádosti o dávku, je u jednorázové dávky období aktuálního kalendářního měsíce. (...)“
(Břeská et al., 2019, s. 40-41)

Od 1. 7. 2022 je dle § 10 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů stanoveno rozhodné období takto:

„Rozhodným obdobím, za které se zjišťují příjem, sociální a majetkové poměry v případě podání žádosti o jednorázovou dávku, je období aktuálního měsíce a 3 kalendářních měsíců předcházejících aktuálnímu kalendářnímu měsíci; pokud by nebylo s ohledem na účel, pro který má být jednorázová dávka poskytnuta, spravedlivé požadovat zjišťování a hodnocení příjmů, sociálních a majetkových poměrů za období 3 kalendářních měsíců předcházejících aktuálnímu kalendářnímu měsíci, může krajská pobočka Úřadu práce určit, že bude příjem, sociální a majetkové poměry zjišťovat a hodnotit za období aktuálního kalendářního měsíce.“

Šabatová et al. (2017, s. 196-198) uvádí, že se *„na rozdíl od příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení jedná o dávku jednorázovou, nenárokovou, subsidiární a jedinou.“*

A dále pak jednotlivá kritéria popisuje:

- a) **„Jednorázovost dávky** – Jednorázovost znamená, že na základě jedné žádosti se dávka poskytne vždy pouze jednou. K tomu, aby byla dávka poskytnuta znovu, je třeba podat novou žádost. (...) Typickými příklady, kdy bývá nezbytné MOP poskytovat v rámci jednoho kalendářního měsíce opakovaně, jsou případy osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody či oběti domácího násilí, jež uprchly ze společné domácnosti, v níž žily s agresorem.
- b) **Nenárokovost dávky** – (...) V odborné literatuře je často uváděno, že jeden druh MOP je nárokový (MOP z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví), ostatní nenárokové. Toto tvrzení je možné nalézt i v judikatuře

Nejvyššího správního soudu (...) Právní úprava při posuzování, zda MOP z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví poskytnout, dává úřadu práce tak širokou možnost správní úvahy, že i tento druh dávky je ve své podstatě nenárokový. (...) Z popsanych skutečností lze tedy odvodit, že se jedná o dávku nenárokovou (fakultativní).

- c) **Subsidiarita dávky** – (...) *To znamená, že má být poskytnuta tehdy, když nepříznivou sociální událost nelze řešit jiným způsobem, zejména využitím příjmů a majetku žadatele či jeho osob blízkých.*
- d) **Jedinost dávky** – *Mimořádná okamžitá pomoc je jedinou dávkou, jež může být poskytnuta v 6 různých situacích vymezených v ustanovení § 2 odst. 3-6 zákona o pomoci v hmotné nouzi (...)*“ (Šabatová et al., 2017, s. 196-198)

Formulář žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc je přiložen v příloze č. 6.

Dávka mimořádná okamžitá pomoc musí být poskytnuta v takové výši, aby osoba zvládla uhradit náklad, na který je mimořádná okamžitá pomoc určena. Úřad práce může stanovit lhůtu, ve které musí příjemce dávky doložit, jakým způsobem s poskytnutými finančními prostředky naložil. Lhůta se stanovuje jen v případě, kdy není využita přímá úhrada výdaje a stanovuje se vždy s ohledem na situaci klienta a charakter výdaje. (Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017, s. 15)

Osoby, které pobírají dávky pomoci v hmotné nouzi jsou osvobozeny od úhrady regulačního poplatku na pohotovosti. Mimořádná okamžitá pomoc nemůže být tedy poskytnuta na úhradu regulačního poplatku na pohotovosti. Stejně tak nemůže být poskytnuta na léky, jelikož lékař může předepsat vhodnou alternativu léku, který je bez doplatku. Pokud toto není možné, pak může klient oslovit zdravotní pojišťovnu, která za něj ve výjimečných případech může tento poplatek uhradit. Mimořádnou

okamžitou pomoc nelze poskytnout ani na operace a kompenzační pomůcky. (Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017, s. 15-16)

Následující podkapitoly se věnují jednotlivým typům mimořádné okamžité pomoci, včetně dávek mimořádné okamžité pomoci poskytované v období covid-19, dále pak v období dodavatelů poslední instance a na počátku uprchlické krize, která souvisela s vypuknutím války na Ukrajině.

3.1 Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví

Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví je prvním typem této dávky, který níže představím.

„Dávka mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví může být přiznána pouze v případech, kdy osoba v měsíci, kdy o tuto dávku písemně požádala, nesplňuje podmínky nároku pro uznání stavu hmotné nouze pro opakující se dávky.“ (Beck, 2018, s. 10).

Pro tento typ mimořádné okamžité pomoci je za osobu v hmotné nouzi považována osoba, která je dle § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, osobou, která *„nesplňuje podmínky uvedené v odstavci 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí hrozí vážná újma na zdraví.“* Úplné znění § 2 je uvedeno v příloze č. 2.

Beck (2018, s. 10) ve své knize dále popisuje, co bylo původním záměrem zavedení výše uvedeného typu mimořádné okamžité pomoci:

„Zavedením dávky z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví do systému pomoci v hmotné nouzi bylo především myšleno na osoby z třetích zemí, které se na území České republiky mohou dostat do obtížné sociální situace (...) praxe ukázala, že dávku z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví lze poskytovat i v dalších různých

situacích (např. v situaci narození dítěte, kdy ke změně v okruhu společně posuzovaných osob dochází až od následujícího měsíce)“

Výše uvedený příklad, kdy lze poskytnout mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví, v praxi vypadá následovně. Jedná-li se o rodinu pobírající příspěvek na živobytí, kdy ke změně okruhu společně posuzovaných osob dojde až od následujícího měsíce, lze ve stejném měsíci poskytnout mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví na nově narozené dítě, aby rodina v měsíci narození dítěte měla dostatek finančních prostředků na zabezpečení základních životních potřeb.

Pokud o mimořádnou okamžitou pomoc žádají osoby, které by v rámci řízení o opakované dávky pomoci v hmotné nouzi byly v okruhu společně posuzovaných osob, pak každá z těchto osob musí podat samostatnou žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví a k ostatním společně posuzovaným osobám se nepřihlíží. (Šabatová et. al., 2017, s. 207)

Mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví lze poskytnout také osobám, které nesplňují podmínku trvalého pobytu či bydliště na území České republiky. Tento typ mimořádné okamžité pomoci lze poskytnout i osobám, které se na území České republiky nacházejí nelegálně, mezi tyto se řadí například oběti obchodu s lidmi, oběti únosu a podobně. (Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017, s. 4)

Uvedená instrukce se zároveň odkazuje na § 5 odst. 4 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, který zní: „*Mimořádnou okamžitou pomoc v situaci uvedené v § 2 odst. 3 lze*

poskytnout i osobě, která není uvedena v odstavcích 1 a 2.“ Úplné znění § 5 je uvedeno v příloze č. 4.

Na počátku uprchlické krize v souvislosti s válkou na Ukrajině byla vyplácena mimořádná okamžitá pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví také válečným uprchlíkům z Ukrajiny, kteří prchali před válkou. Na jiné dávky ze systému pomoci v hmotné nouzi nárok neměli, a proto byla toto jediná možnost. Dne 17. 3. 2022 vstoupil v platnost zákon č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace. Dle § 6 uvedeného zákona byla cizincům s udělenou dočasnou ochranou následně vyplácena humanitární dávka ve výši 5 000,- Kč.

V příloze č. 7 je přiložen ukázkový formulář, který byl upraven a přeložen z původní žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc. V příloze č. 8 je ukázka zkráceného formuláře, který byl během několika dnů vytvořen pro válečné uprchlíky z Ukrajiny.

Výše dávky je upravena v § 37 písm. a) uvedeného zákona, který stanovuje, že *„výše mimořádné okamžité pomoci osobě uvedené v § 2 odst. 3 se stanoví k doplnění příjmu do výše existenčního minima osoby, která není nezaopatřeným dítětem, a u nezaopatřeného dítěte do výše jeho životního minima.“* Částky životního a existenčního minima jsem uváděla ve druhé kapitole teoretické části práce.

Způsob výplaty dávky je upraven § 43 odst. 5 písm. b) ZPHN, a to tak, že *„mimořádné okamžité pomoci přiznané z důvodu uvedeného v § 2 odst. 3 může určit plátce dávky tak, že nejméně 35 % a nejvýše 65 % přiznané dávky bude poskytnuto využitím poukázky opravňující k nákupu zboží ve stanovené hodnotě.“* Zbytek dávky se vyplatí způsobem určeným v § 43 odst. 4 tedy na platební

účet, poštovním poukazem nebo v hotovosti. Válečným uprchlíkům byla tato dávka vyplácena v hotovosti na pokladně úřadu práce, jelikož se ocitli v cizí zemi bez prostředků.

3.2 Mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nákladů spojených s nezbytnými základními předměty dlouhodobé potřeby spojené s pořízením nebo opravou

Další typ mimořádné okamžité pomoci je mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nákladů spojených s nezbytnými základními předměty dlouhodobé potřeby spojené s pořízením nebo opravou.

Za osobu v hmotné nouzi u tohoto typu mimořádné okamžité pomoci dle § 2 odst. 5 písm. b) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, *„může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby.“*

Jedná se zejména o situace, kdy v domácnosti chybí či se porouchal základní předmět dlouhodobé potřeby, kterým je například pračka, lednička, postel, skříň. V rámci správního uvážení orgán pomoci v hmotné nouzi posuzuje, zda je předmět základním předmětem dlouhodobé potřeby, zároveň také hodnotí zda je možné původní předmět opravit, či nikoli. Tuto skutečnost je žadatel povinen prokázat. Pokud za daný doklad musel uhradit poplatek, je nutné tuto částku zohlednit v celkové výši mimořádné okamžité pomoci. (Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017, s. 7-8)

Za základní předmět dlouhodobé potřeby nelze považovat například televizi, DVD přehrávač či satelitní anténu, ale ani například mikrovlnku či myčku. (Šabatová et al., 2017, s. 241)

Musí být splněna podmínka vlastnictví předmětu žadatelem případně jeho rodinou. Základní předmět dlouhodobé potřeby na který žádá mimořádnou okamžitou pomoc by neměl být ve vlastnictví pronajímatele. V případě, že by došlo ke zjištění, že předmět dlouhodobé potřeby je ve vlastnictví pronajímatele nemovitosti, pak je nutné, aby opravu či výměnu zajistil pronajímatel. (Šabatová et al., 2017, s. 239)

V praxi se také uplatňuje spolupráce s charitami či jinými neziskovými organizacemi, které mohou mít požadovaný předmět dlouhodobé potřeby k dispozici a žadateli ho mohou věnovat zdarma. (Beck, 2018, s. 12)

Každá žádost o mimořádnou okamžitou pomoc se posuzuje individuálně dle potřeb jednotlivců či rodin. V případě, že o tuto dávku žádá početnější rodina, je nutné přihlídnout k počtu osob v domácnosti a přispět adekvátní částkou. (Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017, s. 8)

Úřad práce je metodicky veden k tomu, aby výše dávky byla určována dle nejlevnější ceny základního předmětu dlouhodobé potřeby zjištěné průzkumem trhu ať už na internetu či ve spolupráci se sociálními pracovníky obcí. V momentě, kdy oprava předmětu dlouhodobé potřeby (například lednice, pračky) vyjde levněji, měl by toto úřad práce žadateli o dávku doporučit. V některých případech, lze také doporučit splátkový prodej požadovaného předmětu, ale pouze v případě, kdy to situace žadatele a společně posuzovaných osob dovoluje, tedy například v momentě, kdy někdo ze společně posuzovaných osob má příjem ze zaměstnání. Splátkový prodej by neměl být doporučován v případech, kdy jediným příjmem jsou dávky pomoci v hmotné nouzi. (Šabatová et al., 2017, s. 245–246)

Beck (2018, s. 12) také uvádí, že lze provést sociální šetření či šetření v místě bydliště žadatele. Šetření je blíže popsáno v následující kapitole.

Dopisem ze dne 1. 9. 2022, který je přiložen v příloze č. 9, jelikož se jedná o interní dokument, došlo k doplnění Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017, kde je uvedeno, že je důležité mimořádnou okamžitou pomoc poskytnout na energeticky úsporné spotřebiče, tak, aby byly zajištěné co nejnižší náklady a spotřeba energie. Zároveň není vhodné pořizovat spotřebiče z bazarů, jelikož se často jedná o energeticky náročnější spotřebiče s uplynulou záruční lhůtou.

„Pro uvedenou situaci je mimořádná okamžitá pomoc posuzována v rámci okruhu společně posuzovaných osob, podobně jako u opakujících se dávek, tzn. podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Jestliže bude v rámci okruhu společně posuzovaných osob osoba, která není osobou oprávněnou, bude se pro účely zjištění nároku na dávku a zároveň i pro výši dávky posuzovat společně.“ (Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017, s. 8) Okruh oprávněných osob je upraven dle § 5, který je v plném znění uveden v příloze č. 4. Okruh společně posuzovaných osob a jeho právní úpravu jsem uváděla již v druhé kapitole, úplné znění je uvedeno v příloze č. 5.

Maximální výše dávky je upravena v § 37 písm. d) ZPHN, který stanovuje, že: *„v § 2 odst. 5 písm. b) se stanoví až do výše nákladů uvedených v § 2 odst. 5 písm. b) nebo c), s tím, že součet dávek poskytnutých podle každého z těchto ustanovení nesmí v rámci kalendářního roku překročit desetinásobek životního minima jednotlivce.“* Částka životního minima jednotlivce činí 4 860,- Kč, jak je uvedeno ve druhé kapitole. Desetinásobek této částky činí v současné době částku 48 600,-Kč.

Stejně jako u předchozích typů mimořádných okamžitých pomoci je způsob výplaty upraven § 43 odst. 5 písm. c) ZPHN a to tak, že:

„mimořádné okamžité pomoci přiznané z důvodu uvedeného v § 2 odst. 5 určí plátce dávky jako způsob výplaty využitím přímé úhrady výdaje nebo nákladu, který je důvodem pro přiznání mimořádné okamžité pomoci, nebo využitím poukázky na přímý odběr zboží ve stanovené hodnotě; hotovostní způsob výplaty může u mimořádné okamžité pomoci přiznané z důvodu uvedeného v § 2 odst. 5 určit plátce dávky pouze v případě, nelze-li využít těchto způsobů výplaty, nebo pokud plátce dávky dospěje v odůvodněném případě k závěru, že je důvodné poskytnutí dávky tímto způsobem.“

Žadatel o dávku mimořádné okamžité pomoci by měl osvědčit, jakým způsobem s poskytnutými finančními prostředky naložil a to buď dokladem k zakoupení předmětu dlouhodobé potřeby, nebo dokladem o uhrazené opravě věci. Doklad by měl obsahovat také výši ceny, kterou žadatel uhradil. V případě, kdy tento doklad nedoloží, nese odpovědnost za přeplatek na dávce. (Šabatová et al., 2017, s. 246) o principu přeplatků na dávce mimořádné okamžité pomoci pojednávám v následující kapitole.

3.3 Mimořádná okamžitá pomoc na náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně – právní ochranou dětí

Třetím typem mimořádné okamžité pomoci je mimořádná okamžitá pomoc na náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí. Dle § 2 odst. 5. písm. c) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, lze za osobu v hmotné nouzi *„(...) považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky na úhradu odůvodněných nákladů*

souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně – právní ochranou dětí.“

Tento typ mimořádné okamžité pomoci je spojen s úhradou školních pomůcek, případně ji lze využít také na úhradu dětských táborů, lyžařských výcviků či jiných činností dítěte. Stejně jako předchozí typ mimořádné okamžité pomoci i tento podléhá správnímu uvážení a je zcela na orgánu pomoci v hmotné nouzi, zda dávku přizná, či nikoli. Mimořádnou okamžitou pomoc lze využít také na zakoupení učebnic, pracovních sešitů a jiných školních potřeb, ale pouze v případě, že tyto pomůcky neposkytuje škola. K žádosti je tedy nutné doložit potvrzení ze školy. (Beck, 2018, s. 13)

Mimořádnou okamžitou pomoc lze poskytnout také na pracovní pomůcky pro studenty středních škol, které jsou nezbytně nutné k jejich studiu v případě, že tyto pomůcky nelze získat jiným způsobem, například prostřednictvím neziskových organizací. (Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017, s. 9)

Pokud budeme mluvit o MOP související se sociálně-právní ochranou dětí, nejčastěji se jedná o výdaje rodiny, které se týkají především poradenské činnosti zajišťované poradenskými zařízeními. Dále pak může být MOP poskytována na náklady spojené s různými typy pobytů dítěte v zařízeních ústavní péče nebo ve školských zařízeních (středisko výchovné péče apod.). Jedná se například o výdaje na dopravu rodičů či osob blízkých do zařízení, kde je dítě umístěno na přechodnou dobu. Dávka může být poskytnuta také v případě, kdy je dítě ubytováno u jiných osob. V případě podání žádosti související se sociálně-právní ochranou dětí je vždy součástí spisové dokumentace vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí, které si úřad práce sám vyžádá. (Šabatová et al., 2017, s. 250)

Cílem této mimořádné okamžité pomoci je zajistit zdárný vývoj dětí, tak, aby se v budoucnu byly schopny samostatně zabezpečit a žít plnohodnotný život. Stejně jako u ostatních typů mimořádné okamžité pomoci, úřad práce posuzuje každou žádost individuálně dle potřeb jednotlivých rodin. (Šabatová et al., 2017, s. 251)

Maximální výše poskytnuté dávky je upravena stejně jako u předchozího typu mimořádné okamžité pomoci v § 37 písm. d) ZPHN, který stanovuje, že *„v § 2 odst. 5 písm. b) se stanoví až do výše nákladů uvedených v § 2 odst. 5 písm. b) nebo c), s tím, že součet dávek poskytnutých podle každého z těchto ustanovení nesmí v rámci kalendářního roku překročit desetinásobek životního minima jednotlivce.“* Částka životního minima jednotlivce činí 4 860,-Kč, desetinásobek této částky činí 48 600,-Kč.

Způsob výplaty je zakotven v § 43 odst. 5 písm. c) uvedeného zákona, který udává, že *„mimořádné okamžité pomoci přiznané z důvodu uvedeného v § 2 odst. 5 určí plátce dávky jako způsob výplaty využitím přímé úhrady výdaje nebo nákladu, který je důvodem pro přiznání mimořádné okamžité pomoci, nebo využitím poukázky na přímý odběr zboží ve stanovené hodnotě; hotovostní způsob výplaty může u mimořádné okamžité pomoci přiznané z důvodu uvedeného v § 2 odst. 5 určit plátce dávky pouze v případě, nelze-li využít těchto způsobů výplaty, nebo pokud plátce dávky dospěje v odůvodněném případě k závěru, že je důvodné poskytnutí dávky tímto způsobem.“*

V Instrukci náměstka pro řízení sekce 4 (č. 3/2017, s. 12) je uvedeno, že *„důvody pro volbu hotovostního způsobu výplaty musí být vždy součástí spisové dokumentace (protokol o ústním jednání, odůvodnění oznámení/rozhodnutí).“*

3.4 Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu ohrožení sociálním vyloučením

Dalším typem je mimořádná okamžitá pomoc z důvodu ohrožení sociálním vyloučením. Dle § 2 odst. 6 písm. a) – e), zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů:

„Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením, jestliže zejména:

- a) je propuštěna z výkonu zabezpečovací detence, z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo*
- b) je po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení poskytovatele zdravotních služeb, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti, nebo*
- c) je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech, nebo*
- d) nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší, nebo*
- e) je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.“* (§ 2 odst. 6 ZPHN)

Sociální vyloučení je situace, kdy osoba nemá možnost zapojit se do života běžné společnosti, žije na okraji společnosti a mnohdy se ocitá na sociálním dně. (Šabatová et al., 2017, s. 255–256)

„Při hodnocení situace, zda se u osoby jedná o sociální vyloučení, se využije poznatků z místního/sociálního šetření ÚP ČR, včetně stanoviska kurátora. Kurátor pro dospělé by měl zmapovat celkovou situaci klienta a doporučit částku, ke které by

měl správní orgán přihlížet.“ (Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017, s. 12-13)

Šabatová et.al. (2017, s. 256) definuje sociální zázemí a uvádí, že se jedná *„o soubor podmínek umožňujících uspokojování základních životních potřeb fyzické osoby. Jeho součástí je jak prostor, kde osoba přebývá, tak sociální vztahy k jiným fyzickým osobám (typicky rodinné vztahy), které mohou podpořit a pomoci jí při řešení nepříznivé sociální situace. Bez sociálního zázemí se osoba ocitá na okraji společnosti a selhává při pokusech o sociální integraci.“*

Při vyhodnocování žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu ohrožení sociálním vyloučením musí úřad práce zjišťovat, zda osoba může řešit svoji nepříznivou sociální situaci sám nebo za pomoci blízkých osob. V souvislosti s touto žádostí musí úřad práce vyhodnotit, zda je osoba schopná si opatřit dostatečně finanční prostředky na zajištění základních životních potřeb, či nikoliv. (Šabatová et al., 2017, s. 256–257)

Žadatel se pro účely tohoto typu mimořádné okamžité pomoci posuzuje samostatně. Judikatura Nejvyššího správního soudu však udává, že by úřad práce měl zjišťovat celkové sociální a majetkové poměry žadatele a také to, do jaké míry rodina přispívá k řešení stavu hmotné nouze. (Šabatová et al., 2017, s. 260)

Maximální výše dávky je upravena § 37 písm. e) ZPHN, který stanovuje, že *„v § 2 odst. 6 se stanoví jednorázově až do výše 1 000 Kč s ohledem na okamžité nezbytné potřeby; celková výše mimořádné okamžité pomoci se stanoví s přihlédnutím k úložnému a k prostředkům, které obdrží osoba při propuštění ze školského zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Součet dávek poskytnutých podle tohoto ustanovení nesmí v rámci jednoho kalendářního roku překročit čtyřnásobek životního minima jednotlivce.“* Částka životního minima činí částku 4 860,- Kč, čtyřnásobek této částky činí 19 440,-Kč.

Z praxe je známo, že osoby, které jsou propuštěny například z výkonu trestu odnětí svobody a při propuštění obdrží nějaké finanční prostředky, tyto jsou ve valné většině využity na dopravu do místa skutečného či trvalého bydliště a do příjmů se nezapočítávají.

Způsob výplaty dávky je stanoven stejně jako u předchozího typu mimořádné okamžité pomoci dle § 43 ZPHN. Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 (č. 3/2017, s. 13) uvádí: *„Jestliže je potřeba MOP poskytnout ihned, což zřejmě bude v mnoha situacích, je nutné ji poskytnout v hotovosti pokladnou.“*

3.5 Mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje

Pátým typem mimořádné okamžité pomoci je mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje, která je upravena § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů následovně:

„Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázané ztrátě osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu.“

Tento typ mimořádné okamžité pomoci je specifický tím, že dokáže pomoci v případě, kdy hrozí ztráta bydlení či pomoci osobám integrovat se do standardní formy bydlení. (Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017, s. 6)

„Důležitou vlastností této MOP je možnost jejím poskytnutím adekvátně reagovat na riziko okamžité ztráty bydlení osob nebo zejména možnost pomoci

osobám integrovat se do přiměřeného standardního bydlení. Jedná se zejména o úhradu nákladů na bydlení, pokud osoba nepobývá celý měsíc v bytě (např. u nocleháren) a během jednoho měsíce mění své ubytování a náklady za ubytování jí jsou rozpočteny na dny.“ (Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017, s. 6)

V odůvodněných případech lze tento typ mimořádné okamžité pomoci přiznat také na úhradu kauce. Především v případě, kdy žadatel přechází z nestandardní formy bydlení (ubytovna, jiný než obytný prostor) do standardní formy bydlení. (Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017, s. 6)

Postup při stanovení jistoty (kauce) je stanoven ve Sdělení č. 10/2022, toto sdělení doporučuje mimořádnou okamžitou pomoc na kauci poskytovat maximálně do výše trojnásobku čistého nájemného. V případě, že se jedná o byt sjednaný přes realitní kancelář, která požaduje provizi, pak lze mimořádnou okamžitou pomoc poskytnout také na provizi realitní kanceláři, ale pouze do výše jednoho nájemného. Sdělení vedoucí Oddělení nepojistných sociálních dávek č. 10/2022, s. 5)

Žadatel se může posuzovat také samostatně v souladu s § 36 odst. 2 ZPHN, který stanovuje, že: *„Pro účely poskytování mimořádné okamžité pomoci osobě uvedené v § 2 odst. 5 písm. a) může orgán pomoci v hmotné nouzi určit, že se tato osoba posuzuje bez společně posuzovaných osob, pokud společné posuzování není možné po osobě spravedlivě požadovat.“*

Maximální výše mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje je upravena § 37 písm. c) ZPHN následovně: *„v § 2 odst. 5 písm. a) se stanoví s přihlédnutím k majetkovým poměrům a příjmové situaci osoby až do výše jednorázového výdaje.“*

Způsob výplaty je upraven § 43 odst. 5 písm. c) ZPHN, tak jak je uvedeno v podkapitole 3.3.

3.6 Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí

Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí je již šestým a oficiálně posledním typem jednorázové dávky.

„Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, kterou postihne vážná mimořádná událost a jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami; vážnou mimořádnou událostí se pro účely tohoto zákona rozumí zejména

a) živelní pohroma (například povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie,

b) jiná událost, kterou nebylo možné s ohledem na její rozsah předvídat ani jí předejít, v jejímž důsledku je osoba z důvodu nedostatku finančních prostředků ohrožena zejména ztrátou bydlení nebo nezajištěním základních životních potřeb.“ (§ 2 odst. 4 ZPHN)

Tato podkapitola a následující podkapitola bude věnována vážné mimořádné události z důvodu živelní pohromy. Podkapitola 3.8 Mimořádná okamžitá pomoc – dodavatele poslední instance je věnována právě tzv. jiné události.

Opět je zcela na správním uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi, jaké události bude považovat za mimořádné a v jakých situacích uzná osobu za osobu v hmotné nouzi. (Beck, 2018, s. 10) Více o správním uvážení píšou v následující kapitole.

Do tohoto typu mimořádné okamžité pomoci můžeme řadit i ty situace, kdy osobu postihne například požár obydlí a shoří jí oblečení, ačkoli se běžně mimořádná okamžitá pomoc na oblečení neposkytuje, u tohoto typu je to možné. Cílem této mimořádné okamžité pomoci je zabezpečení základní

životní potřeby na přechodnou dobu, než bude poskytnuta pomoc či plnění z jiných zdrojů například z pojišťoven či obcí. (Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017, s. 4–5)

Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 (č. 3/2017, s. 5) také uvádí stanovený okruh společně posuzovaných osob: *„Pro uvedenou situaci je mimořádná okamžitá pomoc posuzována v rámci okruhu společně posuzovaných osob. Jestliže bude v rámci okruhu společně posuzovaných osob osoba, která není osobou oprávněnou, bude se pro účely zjištění nároku na dávku a zároveň i pro výši dávky posuzovat společně“* Okruh společně posuzovaných osob byl upraven již ve druhé kapitole. Úplné znění § 4 je uvedeno v příloze č. 5.

Maximální výše dávky v případě živelní pohromy je upravena § 37 písm. b) ZPHN následovně: *„v § 2 odst. 4 písm. a) se stanoví s přihlédnutím k majetkovým poměrům a příjmové situaci osoby až do patnáctinásobku částky životního minima jednotlivce.“* Částka životního minima jednotlivce činí 4 860,- Kč. Patnáctinásobek této částky činí 72 900,- Kč.

Způsob výplaty je opět stanoven v § 43 odst. 4 ZPHN, který stanovuje: *„Dávka se vyplácí v české měně převodem na platební účet určený oprávněnou osobou, jiným příjemcem dávky nebo zoláštním příjemcem dávky, v hotovosti, poštovním poukazem, prostřednictvím poukázky na hmotnou pomoc v zařízení poskytujícím sociální služby, prostřednictvím poukázky opravňující k nákupu zboží ve stanovené hodnotě nebo poukázky na přímý odběr zboží ve stanovené hodnotě nebo přímou úhradou částek, k jejichž úhradě je příjemce dávky nebo osoba společně posuzovaná v hmotné nouzi zavázána.“*

Jak jsem již na konci předchozí podkapitoly uváděla, následující podkapitola bude navazovat, jelikož se jedná o specifický typ mimořádné okamžité pomoci z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí v době, kdy naši zemi postihla nemoc COVID -19.

3.7 Mimořádná okamžitá pomoc – vážná mimořádná událost v důsledku výskytu onemocnění COVID – 19 (MOP COVID-19)

Mimořádná okamžitá pomoc – vážná mimořádná událost v důsledku výskytu onemocnění COVID – 19 byla poskytována především v roce 2020, v době, kdy se na území České republiky rozšířila nemoc COVID – 19 a lidé přicházeli o své příjmy v důsledku pandemie a vládních opatření. Na úvod bych jednou větou charakterizovala onemocnění COVID-19: *„Původcem onemocnění COVID-19 je koronavirus SARS-CoV-2. Jedná se o akutní infekční onemocnění, které může mít i bezpříznakový průběh.“* (čl. 1 vyhlášky č. 101/2022 Sb., o systému epidemiologické bdělosti pro onemocnění COVID-19)

V následujícím textu se budu na začátku věnovat mimořádné okamžité pomoci COVID-19 na pokrytí základních životních potřeb a následně představím mimořádnou okamžitou pomoc určenou na respirátory.

„Stěžejním cílem, v případě vzniku nároku na tuto dávku, je pomoci osobám postiženým pandemií (...) MOP COVID-19 lze poskytnout jen po určité době, než budou žadatel a jeho rodina saturováni jinak.“ (Metodický postup k MOP COVID – 19, s. 1)

„Dávku lze poskytnout žadatelům a osobám společně posuzovaným, pokud jsou postiženi z důvodu pandemie COVID-19. Jedná se zejména o osoby, které nemohou z důvodu uzavření provozoven vykonávat výdělečnou činnost na HPP, DPP či DPČ, nemohou z důvodu uzavření provozoven vykonávat svou podnikatelskou činnost, nemohou vykonávat svou výdělečnou činnost z důvodu péče o své dítě, a to v souvislosti s uzavřením škol apod. Na MOP COVID-19 mají nárok oprávněné osoby (§ 5 ZPHN) (...). (Metodický postup k MOP COVID – 19, s. 2-3) Úplné znění § 5 je uvedeno v příloze č. 4.

Metodický postup k MOP k COVID – 19 také upravuje, na co bylo možné a na co nebylo možné mimořádnou okamžitou pomoc poskytnout. Poskytnout ji bylo možné například na jídlo, hygienické potřeby, oblečení. Naopak mimořádnou okamžitou pomoc spojenou s COVID-19 nebylo možné poskytnout na léky, dluhy a podobně. (Metodický postup k MOP k COVID – 19, s. 3)

„MOP COVID-19 se poskytuje jen jedna do rodiny (hodnotí se pro nárok a výši MOP COVID-19 vždy celý okruh společně posuzovaných osob, i přesto, že někdo z okruhu nesplňuje podmínky podle § 3 ZPHN a oprávněnost podle § 5 ZPHN).“ (Metodický postup k MOP COVID – 19, s. 3) Úplné znění § 3 je uvedeno v příloze č. 3 a úplné znění § 5 v příloze č. 4.

Metodický postup k MOP COVID-19 také uvádí, že se pro účely MOP COVID-19 nepřihlíželo k celkovým sociálním a majetkovým poměrům, jelikož se jednalo například o podnikatele, kteří měli přerušenu činnost a jejich majetkové poměry mohly být na vysoké úrovni, ale i přesto potřebovali pomoci se zabezpečením základních potřeb. Přihlíželo se však k zůstatkům na bankovních účtech, stejně jako k příjmům, které byly vyplaceny v měsíci, kdy byla žádost o mimořádnou okamžitou pomoc uplatněna. K příjmům se přihlíželo pouze z 50 %. (Metodický postup k MOP k COVID – 19, s. 4)

Mimořádná okamžitá pomoc v souvislosti s nemocí COVID – 19 se poskytovala také na úhradu nákladů na bydlení, proto žadatel o tuto dávku musel předložit také náklady na bydlení, které musel v daném měsíci uhradit. (Metodický postup k MOP COVID-19, s. 4)

„Výše MOP COVID-19 se stanoví až do patnáctinásobku částky životního minima jednotlivce (tj. až do výše 57 900 Kč), což znamená, že může být poskytnuta i částka nižší.“ (Metodický postup k MOP COVID – 19, s. 5)

V době, kdy byla MOP COVID-19 vyplácena, činila výše životního minima částku 3 860,-Kč. K jeho navýšení došlo dle Nařízení vlády č. 75/2022 Sb., o zvýšení částek životního a existenčního minima od 1. 4. 2022. K dalšímu navýšení došlo od 1. 1. 2023 dle Nařízení vlády č. 436/2022 Sb., o zvýšení částek životního a existenčního minima.

Jak jsem již výše uváděla, tak se MOP COVID-19 používala také k nákupu respirátorů. „V rámci poskytování dávky MOP COVID-19 se uznává na náklady na ochranné prostředky dýchacích cest částka ve výši 500 Kč na osobu na jeden měsíc.“ (Úřad práce ČR, 2021)

Následující podkapitola bude věnována tzv. jiné události ve spojitosti s mimořádnou okamžitou pomocí na energie.

3.8 Mimořádná okamžitá pomoc na energie – dodavatele poslední instance

Mimořádná okamžitá pomoc v důsledku neočekávaných navýšení záloh na energie vznikla v důsledku energetické krize, kdy ve velmi krátkém časovém horizontu ukončili činnost někteří dodavatelé energií. V důsledku toho se nespočet domácností ocitlo bez dodavatele energií. Místo původních dodavatelů nastoupili dodavatele poslední instance.

„V případě úpadku jakéhokoli dodavatele energie na trhu dostane zákazník záchranné lano. Dodávku mu zajistí zákonem určený dodavatel poslední instance. Kdyby neexistoval dodavatel poslední instance, statisíce lidí by se ze dne na den ocitly bez elektřiny a plynu. Dodavatel poslední instance ihned po ukončení činnosti dodavatele automaticky přebírá jeho zákazníky a začne jim ihned dodávat energii.“ (Enkidoo, 2022)

V souvislosti s přechodem k dodavatelům poslední instance došlo k výraznému navýšení záloh na energie, mnohdy zálohy činily částky převyšující příjmy osob, kterých se tato situace dotkla. Hlavním úkolem bylo

zajistit si co nejdříve stálého dodavatele a vymanit se ze závislosti na dodavateli poslední instance. Stát na tento problém poměrně rychle zareagoval a poskytoval v souvislosti s touto krizí mimořádnou okamžitou pomoc, kterou níže popíšu.

Mimořádná okamžitá pomoc v souvislosti s energetickou krizí byla zprvu vyplácena jako mimořádná okamžitá pomoc z důvodu vážné mimořádné události, která byla u nás v aplikačním programu OKnouze označena jako „jiná“.

Následně byla jiná událost upravena zákonem od 1. července 2022 dle zákona č. 203/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. V tomto zákoně je změna zaznamenána v části druhé Čl. III odst. 1.

Na mimořádnou okamžitou pomoc na energie v rámci přechodu k dodavatelům poslední instance měla nárok osoba uvedená v § 2 odst. 4 písm. b), zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů na tzv. jinou událost, kterou jsem již charakterizovala v podkapitole 3.6.

Instrukce náměstkyně pro řízení sekce 7 (č. 12/2022, s. 3) uvádí, že *„Novela nově definuje tzv. jinou událost, kterou nebylo možné s ohledem na její rozsah předvídat, ani jí předejít, v jejímž důsledku je osoba z důvodu nedostatku finančních prostředků ohrožena zejména ztrátou bydlení (např. v důsledku nadměrně zvýšených záloh energií při ukončení služeb dodavatele energií) nebo nezajištěním základních životních potřeb (např. v důsledku omezení výdělečné činnosti v době pandemie).“*

Dle metodického pokynu MPSV – energetická krize bylo nutné informovat žadatele o jeho možnostech a poskytnout mu základní

poradenství. Informovat žadatele například o jeho možnostech řešení vzniklé situace, a to tak, že byl doporučen okamžitý přechod k běžnému dodavateli. Dále bylo doporučeno provést samoodečet elektroměru v případě, že bude žadatel přecházet k běžnému dodavateli z režimu dodavatele poslední instance. Také byla řešena možnost podání reklamace při vyúčtování. (Metodický pokyn MPSV – energetická krize, s. 1)

Metodický pokyn MPSV – energetická krize upozorňoval na to, kterým žádostem se nedoporučovalo vyhovět. Jednalo se především o žádosti, které neřešily situaci žadatele, jelikož se jednalo o jednorázovou dávku a pokud by žadatel neměl finanční prostředky na úhradu vysokých záloh každý měsíc, neřešilo by to jeho situaci. Také se nedoporučovalo vyhovět těm žádostem, kde hrozila nehospodárnost s finančními státními prostředky v případě, že by žadatelům byly finanční prostředky z uhrazených záloh vráceny zpět v rámci vyúčtování, jelikož úřad práce tyto prostředky nemůže následně vymáhat zpět. (Metodický pokyn MPSV – energetická krize, s. 2)

V době energetické krize bylo možné požádat i o jiné typy mimořádných okamžitých pomoci, a to především v situacích, kdy žadatel uhradil vysoké zálohy na energie dodavateli poslední instance a nezbyly mu finanční prostředky na zajištění základních životních potřeb. V této situaci bylo možné podat žádost například o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu ohrožení sociálním vyloučením, která je popsána v podkapitole 3.4. Dále bylo možno poskytnout mimořádnou okamžitou pomoc na nezbytný jednorázový výdaj (tento typ je popsán v podkapitole 3.5) v případě, že osoba byla po uhrazení záloh na energie ohrožena ztrátou bydlení, tzn. že osobě nezbyvaly finanční prostředky například na úhradu nájemného. (Metodický pokyn MPSV – energetická krize, s. 2–3)

Mimořádnou okamžitou pomoc na energie v souvislosti s dodavateli poslední instance bylo možné poskytnout pouze osobám, které do konce

roku 2021 požádaly o uzavření smlouvy s novým dodavatelem energií, aby se vymanily z režimu dodavatele poslední instance. (Metodický pokyn MPSV – energetická krize, s. 3)

Na mimořádnou okamžitou pomoc spojenou s energetickou krizí měly nárok ty osoby, které jsou uvedené v § 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (úplné znění § 5 je uvedeno v příloze č. 4) (Metodický pokyn MPSV – energetická krize, s. 3)

Dle metodického pokynu MPSV – energetická krize žadatelé k žádostem museli dokládat příjmy, výpisy z bankovních účtů a náklady na bydlení hrazené v měsíci uplatnění žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc. (Metodický pokyn MPSV – energetická krize, s. 4)

Pokud žadatel disponoval s finančními prostředky v hotovosti, které nepřevyšovaly dvojnásobek částky životního minima žadatele a případně osob společně posuzovaných v součtu s dvojnásobkem nákladů na bydlení, které musí hradit, bylo možné je uznat za osoby v hmotné nouzi. (Metodický pokyn MPSV – energetická krize, s. 5)

„Výše MOP se stanoví až do patnáctinásobku částky životního minima jednotlivce (tj. až do výše 57 900 Kč), což znamená, že může být poskytnuta i částka nižší. (Metodický pokyn MPSV – energetická krize, s. 5) Jak jsem již uváděla v předchozí podkapitole, i v této době činila výše životního minima částku 3 860,- Kč.

„V metodice je upraveno, že „U MOP se nezohledňují dluhy, hypotéky, leasing, náklady spojené s podnikáním (např. nájem provozovny a další povinné splátky) apod. Je však možné zohlednit poplatky za užívání telefonu, internet apod.“. Novým postupem musí být v praxi aplikováno, že pro celkové posouzení potenciálu žadatele řešit vzniklou situaci vlastními silami je třeba individuálně zohlednit všechny důvodné výdaje osoby nebo osob společně posuzovaných. (...) (Dopis č.j.: MPSV-

2021/199583-750) Jedná se o interní dopis a jeho úplné znění je přiloženo v příloze č. 10.

Maximální výše mimořádné okamžité pomoci „jiná událost“ je upravena v § 37 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi následovně: *v § 2 odst. 4 písm. b) se stanoví s přihlédnutím k majetkovým poměrům a příjmové situaci osoby tak, aby součet dávek poskytnutých osobě z tohoto důvodu nepřekročil dvacetinásobek částky životního minima jednotlivce v rámci 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích.* V době začátku poskytování výše uvedené dávky činila částka životního minima jednotlivce částku 3 860,- Kč a dvacetinásobek této částky činil 77 200,- Kč. K jeho navýšení došlo dle Nařízení vlády č. 75/2022 Sb., o zvýšení částek životního a existenčního minima od 1. 4. 2022. K dalšímu navýšení došlo od 1. 1. 2023 dle Nařízení vlády č. 436/2022 Sb., o zvýšení částek životního a existenčního minima.

Kapitola byla věnována mimořádné okamžité pomoci a jejím typům, kde jsem se pokusila o charakterizaci jednotlivých typů této nenárokové dávky. Následující kapitola bude věnována postupu správního orgánu ve vztahu k mimořádné okamžité pomoci.

4 Postup správního orgánu ve vztahu k mimořádné okamžité pomoci

V této kapitole v první řadě ve zkratce popíšu, co to je správní uvážení a jak funguje ve vztahu k mimořádné okamžité pomoci, jelikož je důležité nejen pro přiznání či nepřiznání dávky mimořádné okamžité pomoci, ale také pro její výši. Dále pak představím sociální šetření a uvedu, u kterých typů mimořádné okamžité pomoci je nezbytné. S tím souvisí také poslední podkapitola teoretické části práce, kterou tvoří systém přeplatků na dávce mimořádná okamžitá pomoc. Důvodem této podkapitoly je mimo jiné i fakt, že vyčíslení přeplatků mnohdy vychází také ze zjištění na sociálním šetření. S přeplatky na dávce mimořádné okamžité pomoci budu dále také pracovat v empirické části práce.

4.1 Správní uvážení

Pojem správní uvážení není zakotven v žádném zákoně, ale je definován v odborné literatuře, která nás navádí k tomu, jak s tímto pojmem pracovat v praxi.

„Legální definici správního uvážení bychom v pozitivním právu hledali marně. Správní uvážení je sice včleněno do řady právních předpisů, avšak zákonodárce je výslovným označením v textu právních předpisů neopatřuje a k jeho identifikaci je nutno dospět interpretací což navozuje občasnou obtížnou či spornou identifikovatelnost správního uvážení při interpretaci a aplikaci příslušných právních norem.“ (Skulová, 2003, s. 14-15)

„Správní uvážení samozřejmě neznamená libovůli správních orgánů v rozhodování a nemůže vést k nepodloženým rozhodnutím. Každé správní uvážení probíhá v přesně vyznačených mezích, stanovených příslušnou správní normou, minimálně podle základních zásad řízení, jimž je ovládáno rozhodování správních orgánů, a to podle zásady legality (zákonnosti), legitimního očekávání

(předvídatelnosti), materiální pravdy (vázanosti správy zákonem).“ (Beck, 2018, s. 8)

Beck (2018, s. 8) dále také popisuje, jak by měl orgán pomoci v hmotné nouzi v případě správního uvážení postupovat:

„(...) za správní uvážení se považuje takový postup, kdy orgán pomoci v hmotné nouzi po zjištění skutkového a právního stavu má možnost volby mezi několika variantami svého postupu, přičemž všechny tyto varianty jsou legální, jde o zákonem dovolené samostatné uvažování orgánu pomoci v hmotné nouzi při rozhodování konkrétního případu. Při rozhodování o skutkově shodných či podobných případech nesmějí vznikat nedůvodné rozdíly.“

„Při volbě nejvhodnějších řešení či postupů v rámci vlastního správního uvážení může správní orgán, a tak to od něj zákonodárce očekává, a z tohoto důvodu mu prostor pro vlastní úvahu svěřuje, využívat svou odbornost, pružnost, přizpůsobivost nastalým a těžko předvídatelným situacím, a to i z hlediska důsledků zásahu (...).“ (Skulová, 2003, s. 65)

Jak jsem již uváděla v úvodu do kapitoly Mimořádná okamžitá pomoc, jedná se o dávku nenárokovou až na výjimku, kterou charakterizuje Beck (2018, s. 175), který říká, že se tato výjimka týká mimořádné okamžité pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví, kde lze za určitých splněných podmínek říct, že se jedná o dávku nárokovou.

Je tedy plně na správním uvážení úřadu práce, zda osobu, která žádá o dávku mimořádné okamžité pomoci, uzná za osobu v hmotné nouzi, či nikoli.

„Většina situací je v zákoně o pomoci v hmotné nouzi uvedena příkladmo, a proto je na ÚP ČR, zda v rámci správního uvážení osobu, která uvádí, že se v konkrétní situaci vyžadující MOP nachází, uzná pro uvedený účel za osobu v hmotné nouzi a zda danou situaci v odůvodnění oznámení/rozhodnutí vyhodnotí

jako důvodnou či nedůvodnou pro přiznání dávky.“ (Normativní instrukce č. 1/2013, s. 8)

Stejně tak je v zákoně pouze příkladmo uvedeno, na co lze dávku mimořádné okamžité pomoci přiznat, a je také plně na správním uvážení úřadu práce, zda tuto věc považuje za nezbytně nutnou, či nikoli. Níže pro představu uvedu pár situací, kdy lze využít správní uvážení v rámci řízení o přiznání dávky mimořádné okamžité pomoci.

Může se jednat například o situace, kdy osobu zasáhne vážná mimořádná událost, která není v zákoně charakterizovaná a je nutno použít správní uvážení pro vyhodnocení, zda se jedná o mimořádnou událost, zda lze osobu považovat za osobu v hmotné nouzi a také pro určení výše dávky mimořádné okamžité pomoci. (Beck, 2018, s. 10)

Mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje může být dle Becka (2018, s. 11) *„poskytnuta na základě dostatečně odůvodněného správního uvážení po zohlednění příjmů a celkových sociálních a majetkových poměrů až do výše prokázaného výdaje.“*

Mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby také podléhá správnímu uvážení, a to především v případě, kdy se *„orgán pomoci v hmotné nouzi v rámci správního uvážení rozhoduje, zda se jedná o nezbytný základní předmět, a dále, zda osobu považuje za osobu v hmotné nouzi pro přiznání této dávky.“* (Beck, 2018, s. 12)

V rámci správního uvážení lze aplikovat například § 9 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, který stanovuje, že u příjmů, jejichž zápočet by nebylo oprávněné po osobě požadovat, se do rozhodného příjmu nezapočte. Těmito příjmy jsou myšleny například ty

příjmy, které jsou uhrazeny nad rámec běžného výživného ze strany rodiče, který plní vyživovací povinnost na základě rozsudku.

Dále lze v rámci správního uvážení aplikovat například § 11 odst. 5 výše uvedeného zákona, který stanovuje, že: *„Orgán pomoci v hmotné nouzi nemusí vyžadovat prodej nebo jiné využití majetku též v případě, kdy majetek přispívá k pracovnímu uplatnění osob.“* Také § 13 odst. 2 uvedeného zákona, kde je uvedeno, že: *„Uplatnění nároků a pohledávek příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi nevyžaduje v případech, kdy je zřejmé, že jejich uplatnění by nebylo úměrné zisku z něj plynoucímu nebo pokud nepovažuje za možné je po osobě spravedlivě žádat.“*

Mimo jiné lze aplikovat i § 14 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, který říká: *„Prodej nebo jiné využití majetku příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi nevyžaduje v případech, kdy je zřejmé, že jeho prodej nebo jeho jiné využití by nebyly úměrné zisku z něj plynoucímu nebo pokud to nelze po osobě spravedlivě žádat.“*

V podkapitole o správním uvážení jsem se pokusila o krátkou charakteristiku principu jeho používání a na několika příkladech jsem uvedla, kdy je možné správní uvážení použít v rámci řízení o dávce mimořádná okamžitá pomoc.

4.2 Šetření v místě a sociální šetření

V této podkapitole v první řadě charakterizuji, co je to šetření v místě a sociální šetření a proč je nutné je provádět. Následně příkladmo uvedu, u kterých typů mimořádné okamžité pomoci je nutno tato šetření provést.

V § 63 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů je uvedeno, že zaměstnanci jsou na základě souhlasu od žadatele oprávnění vstupovat do jejich obydlí a před vstupem do obydlí se musí

prokázat služebním průkazem. O provedeném šetření pak musí být sepsaný záznam, který se vkládá do spisové dokumentace klienta.

Šetření v místě se provádí za účelem zjištění, zda nárok na dávku skutečně vzniká v souladu s informacemi, které klient uvedl.

„Šetření v místě mohou provádět zaměstnanci orgánu pomoci v hmotné nouzi zařazení na pozici referent NSD i sociální pracovník. Účelem šetření v místě je pouze ověření nároku na DPHN (dávku pomoci v hmotné nouzi), a je možné ho realizovat i neohlášeně, aby byl zjištěn aktuální faktický stav. (...)“ (Instrukce č. 19/2016, s. 10)

Sociální šetření se provádí za účelem zhodnocení situace klienta a případného následného řešení nepříznivé sociální situace se sociálními pracovníky na obecním úřadě.

„Základním cílem, na který je sociální šetření zaměřeno, je řešení individuální situace klienta.“ (Instrukce č. 19/2016, s. 8)

„Vzhledem k tomu, že sociální šetření může být jedním z podkladů pro rozhodnutí o dávkách, provádí sociální pracovník sociální šetření v přirozeném sociálním prostředí žadatele nebo oprávněné osoby, případně příjemce dávky, a to za účelem ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši. Sociální šetření slouží ke zjištění a ověření informací souvisejících se stavem hmotné nouze osoby, (...) k hledání možností, jak danou situaci řešit a jak dále postupovat ke zlepšení životní situace klienta. V rámci prováděného šetření pracovník poskytuje osobám i sociální poradenství a informuje o dalších možnostech řešení stavu hmotné nouze.“ (Zpravodaj sociální práce č. 3/2018, s. 17)

Řešení nepříznivé sociální situace zjištěné v průběhu sociálního šetření je nutné řešit s obecním úřadem, kde sídlí sociální pracovníci pro dospělé. Informace získané v průběhu sociálního šetření slouží jako podklad pro další řešení nepříznivé sociální situace. (Instrukce č. 19/2016, s. 9)

Provádění šetření v místě a sociálního šetření u jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomoci je nutné především u mimořádné okamžité pomoci na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, jak uvádí Beck (2018, s. 12): *„Při rozhodování o dávce na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby je nutné pro ověření stavu, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, ze strany orgánu pomoci v hmotné nouzi provést sociální šetření, případně šetření v místě, tj. v domácnosti žadatele o dávku.“* Stejně tak to uvádí také Šabatová et al. (2017, s. 247).

Z praxe je mi známo, že šetření probíhá také v momentě, kdy nastane například vážná mimořádná událost (živelní pohroma) a šetřením proběhne ověření skutečností, které žadatel o dávku uvádí.

4.3 System přeplatků na dávce mimořádná okamžitá pomoc

V této podkapitole se pokusím o krátkou charakterizaci přeplatků na dávce mimořádná okamžitá pomoc. Následně se pokusím rozebrat, z jakých důvodů může dojít k přeplatkům na dávce mimořádná okamžitá pomoc.

Přeplatky na dávce mimořádná okamžitá pomoc jsou upraveny v § 51 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů následovně: *„Jestliže osoba nevyužije mimořádnou okamžitou pomoc k účelu, pro který byla určena, popřípadě využije pouze její část, jedná se o přeplatek a osoba je povinna mimořádnou okamžitou pomoc, popřípadě její část, vrátit orgánu pomoci v hmotné nouzi.“*

Beck (2018, s. 215) popisuje postup při stanovení přeplatků na dávce mimořádná okamžitá pomoc: *„Vzhledem k charakteru jednotlivých situací u této dávky a způsobu výplaty, kdy je jejich poskytnutí vázáno na konkrétní účel, lze (s výjimkou § 2 odst. 3 a 6) snadno ověřit jejich využití. Např. provedením sociálního šetření nebo šetření v místě v případě pořízení předmětů dlouhodobé potřeby,*

potvrzení o účasti v zájmových kroužcích, táborech, kursech, předložení dokladů o zakoupení určité věci, úhrady noclehu apod.“

Jak jsem již uváděla u jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomoci, orgán pomoci v hmotné nouzi dává vždy přednost přímé úhradě výdaje. Pokud toto nelze, je nutné osvědčit, že k uhrazení částky došlo.

U mimořádné okamžité pomoci na jednorázový výdaj, náklady spojené s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí, může Úřad práce stanovit lhůtu na doložení dokladu o zakoupení či opravě věci. Lhůta se stanovuje vždy s ohledem na výdaj a nestanovuje se v případě přímé úhrady výdaje. (Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017, s. 15)

Pokud nastane situace, kdy osoba neosvědčí ve stanovené lhůtě využití mimořádné okamžité pomoci formou dokladu o úhradě či zakoupení předmětu, postupuje orgán pomoci v hmotné nouzi v souladu s § 51 odst. 3, jehož znění je uvedeno výše. Orgán pomoci v hmotné nouzi vydá rozhodnutí o přeplatku, v němž má osoba správním orgánem stanovené datum, do kdy musí finanční prostředky poukázat zpět na účet úřadu práce. Pokud takto osoba neučiní, pak se dle článku V, Úplného znění Směrnice generální ředitelky č. 22/2014 ve znění Dodatků č. 1 až č. 5 tato pohledávka předává příslušnému celnímu úřadu, který je oprávněn činit další kroky k vymáhání vzniklého přeplatku. Směrnice je interní dokument, úplné znění článku V je přiloženo v příloze č. 11.

V teoretické části práce jsem stručně charakterizovala sociální zabezpečení České republiky obecně, se zaměřením na pilíř sociální pomoci a Úřad práce České republiky. Dále jsem stručně charakterizovala dávky

pomoci v hmotné nouzi a představila dvě opakované dávky příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Samostatnou stěžejní kapitolu tvořila mimořádná okamžitá pomoc, ve které jsem představila všechny dosavadní typy této dávky. Poslední kapitolu teoretické části práce tvořila kapitola o postupu správního orgánu ve vztahu k mimořádné okamžité pomoci, kde jsem představila správní uvážení, šetření v místě a sociální šetření a systém přeplatků na dávce mimořádná okamžitá pomoc.

EMPIRICKÁ ČÁST

5 Metodika výzkumu

V empirické části práce představím zvolenou metodu výzkumu, kterou je kvantitativní výzkumná strategie realizována metodou analýza dokumentů. Zaměřím se na důkladnou analýzu mimořádných okamžitých pomoci podaných v období let 2019-2023 na úřadu práce v Boskovicích. Pracovat budu s programem OKnouze, ve kterém na úřadu práce pracujeme a zpracováváme jednotlivé dávky pomoci v hmotné nouzi. Představím vývoj počtu jednotlivých typů této sociální dávky v letech 2019-2023. Empirická část práce bude obsahovat také grafy a jejich vysvětlení, které vytvořím na základě dat získaných z již uvedeného programu, představím celkové počty podaných žádostí a následně tato data přerozdělím na jednotlivé typy mimořádných okamžitých pomoci a provedu analýzu, zda byly dávky přiznány, nepřiznány nebo vzaty zpět. Dále vytvořím analýzu vedených přeplatků u dávek mimořádné okamžité pomoci v již zmiňovaném období.

5.1 Výzkumná strategie

Jak jsem již výše uváděla, tak pro realizaci výzkumu jsem si zvolila kvantitativní výzkumnou strategii, kterou níže vysvětlím.

„Kvantitativní metody v zásadě vytvářejí data, která mohou být prezentována v numerické podobě a mohou být předmětem různých typů statistických analýz (...).“ (Matoušek & Křišťan, 2013, s. 527)

„Kvantitativní přístup, stručně vzato, předpokládá, že fenomény sociálního světa (různé jeho aspekty, objekty, procesy ad.), které činí předmětem zkoumání, jsou svým způsobem měřitelné, či minimálně nějak tříditelné, uspořádatelné. (...) Pak je analyzuje statistickými metodami se záměrem ověřit platnost představ o výskytu nějakých charakteristik zkoumaných fenoménů, případně o vzájemných vztazích

těchto charakteristik, také o jejich vztazích k dalším objektům a jejich vlastnostem apod. (...)“ (Reichel, 2009, s. 40)

Oproti tomu Beharková et al., (2019, s. 90) charakterizuje kvantitativní výzkum následovně: *„Kvantitativní výzkum odpovídá především na otázku: Kolik? Tento výzkum je založený na získávání statistických nebo numerických dat (tzv. tvrdých dat). Při kvantitativním výzkumu jsou využívány statistické metody pro popis dvou a více jevů a jejich vzájemných vztahů, kdy se tyto vzájemné vztahy testují a vyvozují se závěry, které se zobecňují.“*

5.2 Technika sběru dat

Kvantitativní metoda bude realizována metodou analýzy dokumentů. Analýza dokumentů je dle Dismana (2011, s. 125) *„analýza jakýchkoliv dokumentů, které nebyly vytvořeny za účelem našeho výzkumu. Záznamem mohou být právě tak dobře psané dokumenty, jako jakékoliv materiální stopy lidského chování.“*

„Předně je nutné jasně formulovat problém, cíl a výzkumnou otázku (...). Dále si musíme určit, s jakými dokumenty budeme pracovat (...). Následně je nutné dokumenty shromáždit a provést jejich revizi (...). S touto fází v podstatě souvisí i kritika dokumentů, tedy potřeba zvážit, co dokumenty obsahují a jak relevantní tyto informace jsou. Následně probíhá vlastní analýza a interpretace dokumentů s ohledem na stanovený cíl a výzkumný problém.“ (Hricová, Ondrášek, & Urban, 2023, s. 40-41)

Abych se získanými daty mohla pracovat, podala jsem písemnou žádost tehdejšímu zastupujícímu řediteli Krajské pobočky v Brně, pod kterou Kontaktní pracoviště Boskovice spadá. Schválenou žádost o poskytnutí informací z aplikačního programu OK nouze přikládám níže do přílohy č. 12.

Jak jsem již v úvodu této kapitoly zmínila, budu pracovat s aplikačním programem OKnouze, v rámci kterého mám jako zaměstnanec přístup ke

všem potřebným informacím. Mám tedy přístup k programovým statistikám, mohu najít a vyfiltrovat jednotlivé roky a jednotlivé typy mimořádných okamžitých pomoci, které si následně projdu a provedu analýzu, zda tyto byly přiznány, nepřiznány, vzaty zpět či zda na nich byl veden nějaký přeplatek. Tato data následně graficky promítnu do bakalářské práce.

5.3 Cíl výzkumu a hlavní výzkumná otázka

Cílem bakalářské práce je, analyzovat vývoj počtu jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomoci v období let 2019-2023 na Úřadu práce v Boskovicích. Součástí analýzy vývoje počtu jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomoci budou mimo jiné dávky mimořádné okamžité pomoci, které byly spojené s obdobím covidu-19, dále pak dávky mimořádné okamžité pomoci poskytované v souvislosti s nástupem dodavatelů poslední instance v době, kdy ukončily činnost některé energetické společnosti. Tyto a všechny ostatní typy mimořádných okamžitých pomoci jsem představila ve 3. kapitole teoretické části práce.

Hlavní výzkumná otázka:

Hlavní výzkumná otázka zní: „Jak se měnily počty jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomoci v průběhu let 2019–2023 na úřadu práce v Boskovicích?“

5.4 Výzkumný soubor

Realizovaný výzkum bude zaměřený především na počet podaných žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc v letech 2019-2023 na kontaktním pracovišti v Boskovicích. Do správního obvodu našeho kontaktního pracoviště spadá celkem 87 obcí, ve kterých žije přibližně 54 965 obyvatel. Počet obyvatel není zcela přesný, jelikož se v našem správním obvodu zdržují také obyvatelé, kteří zde nemají hlášený trvalý pobyt a i přesto si

o dávku mimořádné okamžité pomoci mohou žádat na našem kontaktní pracovišti, a to tehdy, kdy dojde k mimořádné události v našem správním obvodu. Informace o počtu obyvatel slouží především k představě o tom, kolika osob se bakalářská práce přibližně týká.

Získaná data budou rozdělena dle toho, zda byla dávka přiznána, nepřiznána, vzata zpět či na ní byl vyčíslený přeplatek. Toto pracoviště jsem vybrala proto, že jsem tu zaměstnancem již 3 roky a mám tedy přístup do aplikačního programu OKnouze a v případě potřeby také ke spisové dokumentaci, která může být použita jako podpůrný zdroj.

6 Analýza dat

V předchozí kapitole jsem představila metodu výzkumu včetně techniky sběru dat. Představila jsem také cíl práce spolu s hlavní výzkumnou otázkou a uvedla výzkumný soubor. Nyní budu získaná data analyzovat a porovnávat.

V následujícím textu se budou vyskytovat zkratky, které pro lepší přehlednost textu níže představím:

Tabulka č. 3: Přehled zkratk

Zkratka	Popis
MopZ	Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví
MopN	Mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nákladů spojených s nezbytnými základními předměty dlouhodobé potřeby spojené s pořízením nebo opravou
MopS	Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu ohrožení sociálním vyloučením
MopU	Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí
MopV	Mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje
MopD	Mimořádná okamžitá pomoc na náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně právní ochranou dětí

Zdroj: Vlastní zpracování

Níže představím a analyzuji získaná data z aplikačního programu OKnouze. Tato data budou přerozdělena do jednotlivých let, která jsou uvedena v podkapitole 5.1., a dále dle celkového počtu podaných, přiznaných, nepřiznaných a zpět vzatých mimořádných okamžitých pomoci. Nakonec provedu analýzu přeplatků na dávce mimořádná okamžitá pomoc za již uvedené roky.

Rok 2019

Rok 2019 nebyl zvláštní žádnou mimořádnou událostí tak, jako byly následující roky. I přesto činil celkový počet mimořádných okamžitých pomoci podaných v roce 2019 v součtu 145 žádostí, což lze vyčíst také z následující tabulky. Počty přiznaných žádostí převyšují nad žádostmi, které byly nepřiznané či zpět vzaté klientem.

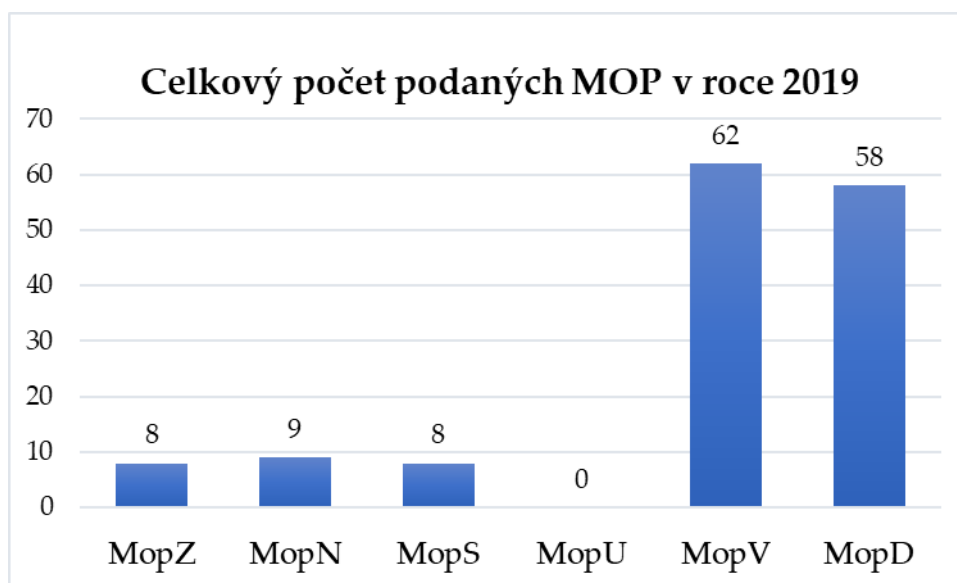
Tabulka č. 4: Analýza MOP – rok 2019

Analýza MOP – rok 2019				
Typ MOP	Celkový počet podaných žádostí	Přiznané	Nepřiznané	Zpět vzaté
MopZ	8	7	1	0
MopN	9	7	2	0
MopS	8	8	0	0
MopU	0	0	0	0
MopV	62	55	3	4
MopD	58	55	2	1
Celkem	145	132	8	5

Zdroj: vlastní výzkum

Výše uvedená tabulka znázorňuje celkové počty podaných žádostí, přiznaných žádostí, nepřiznaných žádostí a zpět vzatých žádostí. Z tabulky také vychází grafy č. 1, 2 a 3, které níže podrobněji představím a popíšu.

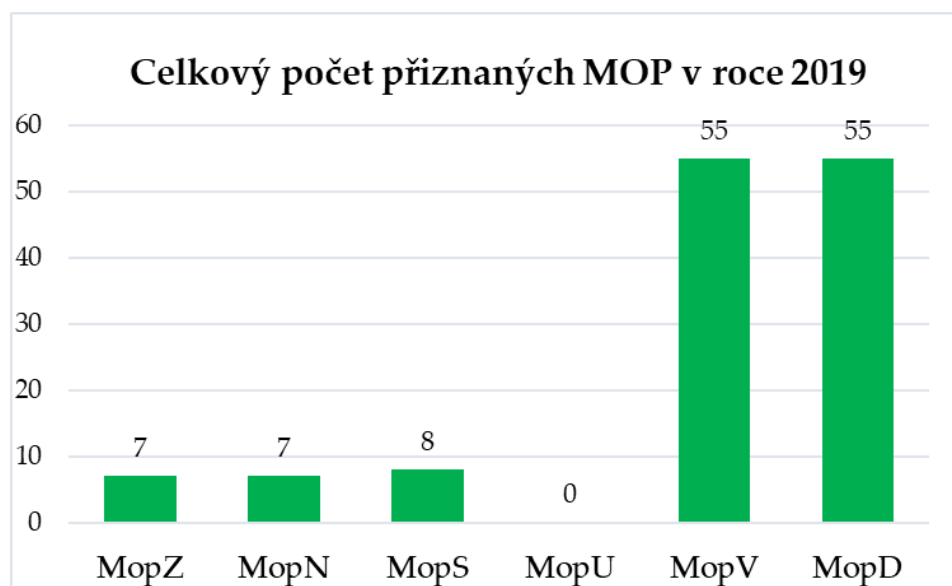
Graf č. 1: Celkový počet podaných MOP v roce 2019

Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu lze vyčíst, že nejvíce bylo podaných žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc na jednorázový výdaj. Tento typ mimořádné okamžité pomoci je popsán v podkapitole 3.5. Nejčastěji byly tyto žádosti podané na úhradu nákladů na bydlení, dále také na kauci, pokuty spojené se ztrátou občanského průkazu a úhradu jízdného. Dle grafu je dalším nejvíce žádaným typem mimořádná okamžitá pomoc na náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí. Žádosti byly nejčastěji podané na školní pomůcky, tábor, středisko výchovné péče či na kroužky, dále třeba na exkurze. Na co vše je možné tento typ MOP přiznat, jsem popsala v podkapitole 3.3. V níže uvedeném grafu představím celkový počet přiznaných žádostí.

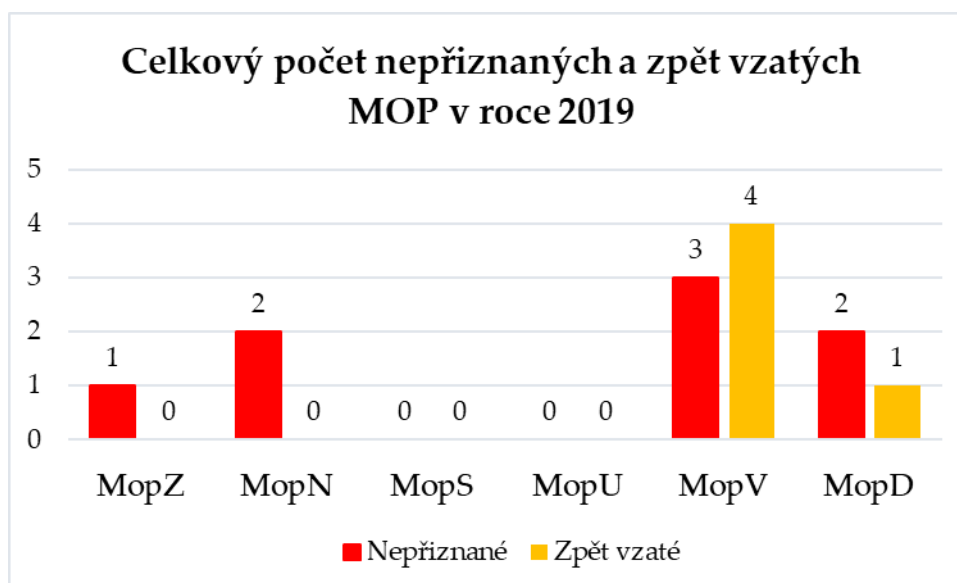
Graf č. 2: Celkový počet přiznaných MOP v roce 2019

Zdroj: vlastní výzkum

V porovnání s předchozím grafem lze z výše vyobrazeného grafu vyčíst, že mezi počty přiznaných a podaných MOP není markantní rozdíl. Celkový počet přiznaných mimořádných okamžitých pomoci činí v součtu 132 žádostí. Důvody, proč zbytek žádostí nebyl přiznán, mohou být různé. K nepřiznání žádosti může dojít například tehdy, kdy klient nedoloží k žádosti všechny požadované dokumenty, nebo byla klientovi zaslána písemná výzva, na kterou nereagoval. Také mohlo dojít k tomu, že si klient vyřízení žádosti rozmyslel a svoji žádost vzal zpět. Počty nepřiznaných a zpět vzatých žádostí u jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomoci představím v následujícím grafu.

Graf č. 3: Celkový počet nepřiznaných a zpět vzatých MOP v roce 2019

Zdroj: vlastní výzkum

Z výše uvedeného grafického znázornění vyplývá, že počty nepřiznaných a zpět vzatých mimořádných okamžitých pomoci, nejsou příliš vysoké. Jedná se o jednotky žádostí.

Nepřiznané žádosti byly například z následujících důvodů: u MopZ se jednalo o zaslání písemné výzvy, na kterou klient nedoložil požadované dokumenty, a jak jsem uváděla výše, došlo proto k nepřiznání žádosti. MopN byly nepřiznány z důvodu, že se jednalo o zdravotnické pomůcky, na které mimořádnou okamžitou pomoc nelze poskytnout. Na co lze tento typ poskytnout je uvedeno v kapitole 3.2. Co se týče MopV, u tohoto typu mimořádné okamžité pomoci byly žádosti nepřiznané i zpět vzaté klientem. Nepřiznané byly z důvodu, že klient nebyl osobou v hmotné nouzi dle § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, jak je uvedeno v podkapitole 3.5., dále z důvodu, že žádost byla podána na zdravotnický úkon, který nebyl nezbytně nutný. Poslední žádost byla nepřiznána z důvodu, že se klientka dobrovolně přestěhovala ze standardní formy bydlení, tudíž nárok na úhradu kauce nevznikl, jak je

uvedeno na straně 35. MopD byly nepřiznané, ze dvou důvodů. V prvním případě, se jednalo o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu školního výletu, který však nebyl povinný. Druhá žádost nebyla přiznána, protože rodina nebyla ve stavu hmotné nouze dle § 2 odst. 5. písm. c) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, jak je uvedeno v podkapitole 3.3 na straně 30.

Rok 2020

Rok 2020 byl specifický zejména tím, že naši zemi postihla pandemie Covid – 19, V souvislosti s tím došlo k řadě potíží, zejména v oblasti finanční. Osoby, které podnikaly v omezených oblastech, se ocitaly bez příjmů, došlo k uzavření škol a rodiče museli zůstat doma s dětmi, což mnohým také přineslo řadu finančních obtíží. Dále pak osoby, které v hmotné nouzi byly již před propuknutím pandemie, neměly finanční prostředky na zakoupení ochranných pomůcek dýchacích cest, které byly v této době nezbytně nutné, Toto je blíže popsáno v podkapitole 3.7.

Níže uvedená tabulka představuje počty podaných žádostí, přiznaných, nepřiznaných a zpět vzatých žádostí klientem.

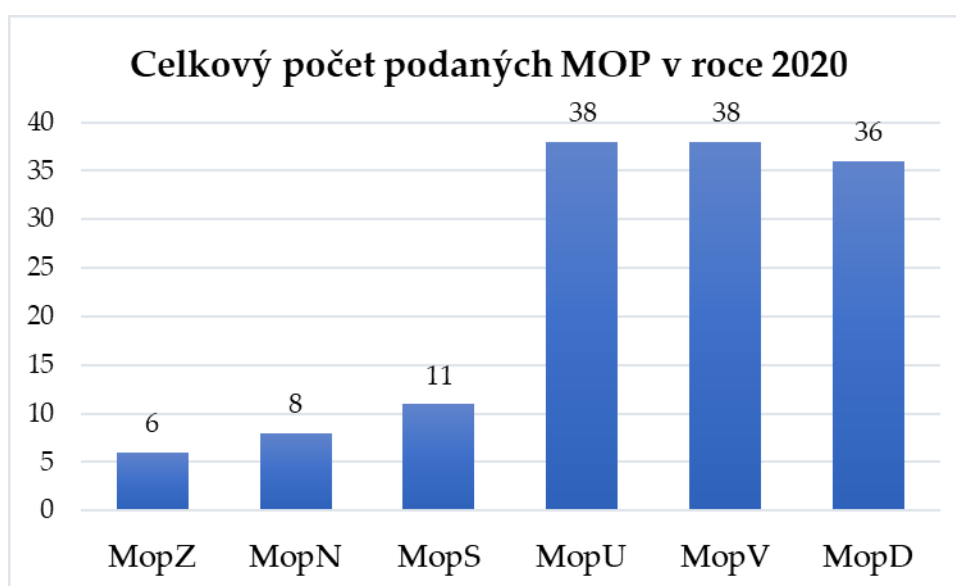
Tabulka č. 5: Analýza MOP – rok 2020

Analýza MOP – rok 2020				
Typ MOP	Celkový počet podaných žádostí	Přiznané	Nepřiznané	Zpět vzaté
MopZ	6	3	0	3
MopN	8	6	0	2
MopS	11	11	0	0
MopU	38	22	10	6
MopV	38	32	5	1
MopD	36	33	2	1
Celkem	137	107	17	13

Zdroj: vlastní výzkum

Z výše uvedené tabulky je patrné, že celkový počet podaných žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc v roce 2020 činil 137 žádostí. Stejně jako v roce 2019 nejprve graficky znázorním celkový počet podaných žádostí, následně celkový počet přiznaných a celkový počet nepřiznaných a zpět vzatých žádostí. Z výše uvedené tabulky vychází následující grafy č. 4, 5 a 6.

Graf č. 4: Celkový počet podaných MOP v roce 2020

Zdroj: vlastní výzkum

Pokud bychom graf porovnali s grafem č. 1, je zřejmé, že došlo k nárůstu počtu podaných žádostí. Jednalo se zejména o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí, a to hlavně z toho důvodu, že tento typ MOP byl poskytován v rámci situací spojených s nemocí Covid-19, jak jsem uváděla v podkapitole 3.7.

Celkový počet podaných žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc v roce 2020 v součtu činí 137 žádostí. Což je o jednotky žádostí méně než v předchozím roce. Zároveň je ale vidět výrazný pokles žádostí podaných na MopV a MopD.

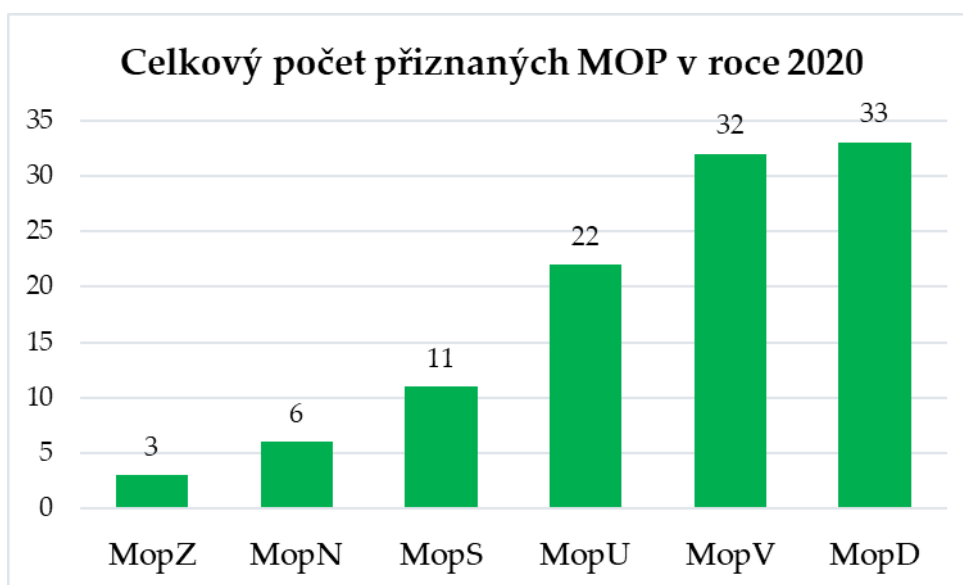
Zatímco v roce 2019 byly mimořádná okamžitá pomoci z důvodu ohrožení sociálním vyloučením, o kterých pojednávám v podkapitole 3.4., podány především v souvislosti s propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody, v roce 2020 byly podány mimo jiné také na situaci, kdy byla osoba propuštěna z léčebny dlouhodobě nemocných a ocitla se bez finančních prostředků. Dalším důvodem bylo nevyplacení starobního či invalidního důchodu kvůli problému na straně České správy sociálního zabezpečení či klienta.

Mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nákladů spojených s nezbytnými základními předměty dlouhodobé potřeby spojené s pořízením nebo opravou byla podána zejména na zakoupení předmětů dlouhodobé potřeby, jako je například lednice, pračka, postele a skříně. Na co vše je možné tento typ dávky poskytnout, je uvedeno v podkapitole 3.2.

Co se týče mimořádných okamžitých pomoci na jednorázový výdaj, ty byly podány ve srovnání s předchozím rokem ze stejných důvodů, o kterých pojednávám na straně 59. Mimoto byly žádosti podané také na úhradu nákladů spojených s užíváním sociálního lůžka v nemocnici, deratizaci štěnic v domácnosti a jiné.

Mimořádné okamžité pomoci na náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí byly přiznané v podstatě na stejné situace, jako tomu bylo v předchozím roce. Navíc se v tomto roce objevil pobyt u rodičů dítěte, kterému byla udělena dovolenka z výchovného ústavu.

Graf č. 5: Celkový počet přiznaných MOP v roce 2020

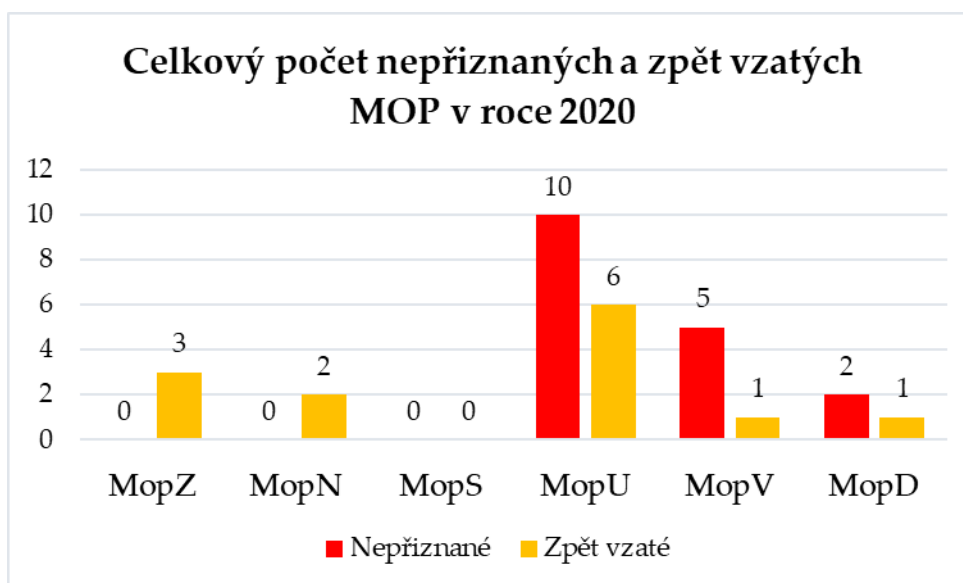

Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu je zřejmé, že největší rozdíl podaných a přiznaných žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc, je viditelný u mimořádné okamžité pomoci z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí. U jiných typů mimořádných okamžitých pomocí tento rozdíl není tak markantní.

Všechny žádosti, které byly přiznané na mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí, souvisely s nemocí Covid -19 a s výpadkem příjmů v důsledku vládních opatření.

Graf č. 6: Celkový počet nepřiznaných a zpět vzatých MOP v roce 2020

Zdroj: vlastní výzkum

Výše uvedený graf znázorňuje počty nepřiznaných a zpět vzatých žádostí za rok 2020. Pokud bychom tyto počty porovnali s předchozím rokem, vidíme změnu především u MopZ a MopN, kdy oproti předchozímu roku nedošlo k žádnému nepřiznání, ale pouze ke zpětvzetí. V předchozím roce byl počet zpětvzetí roven nule.

U MopU můžeme vidět relativně vysoký počet nepřiznaných žádostí. Všechny tyto žádosti byly spojené s nemocí Covid-19. K nepřiznání docházelo buď z toho důvodu, že osoba nebyla považována za osobu v hmotné nouzi, nebo situace žadatele neodpovídala stavu hmotné nouze. V tomto případě se často jednalo o vysoké zůstatky na bankovních účtech. To znamenalo, že měli k dispozici finanční prostředky, ze kterých se mohli zabezpečit a nebyla jim proto přiznána mimořádná okamžitá pomoc. Dalším důvodem bylo, jak jsem výše uváděla, že klient nereagoval na písemnou výzvu.

Rok 2021

V roce 2021 naši zemi stále sužovala nemoc Covid-19 a s ní spojená omezení, která vedla k finančním potížím. Proto lidé nadále využívali možnosti mimořádné okamžité pomoci jako v předchozím roce.

Tabulka č. 6: Analýza MOP – rok 2021

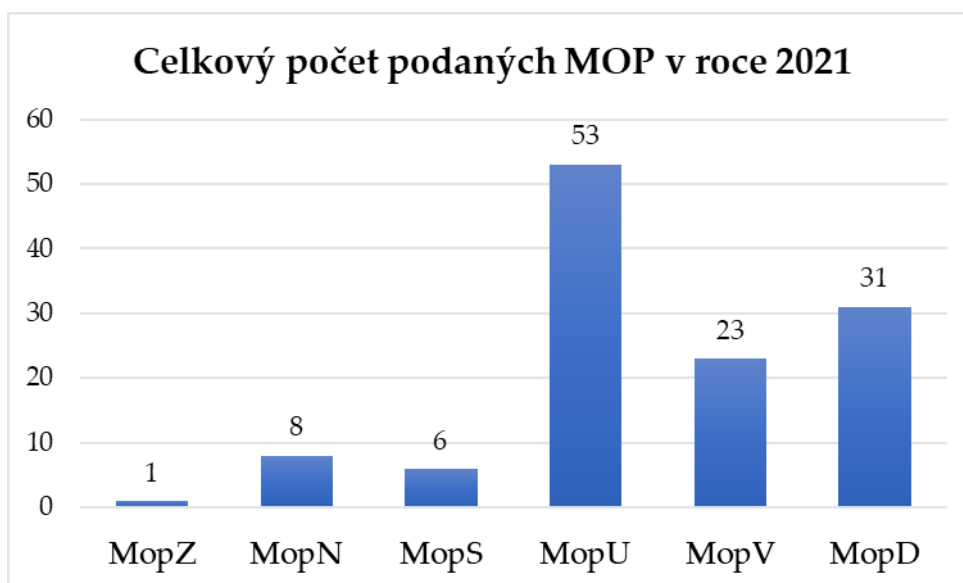
Analýza MOP – rok 2021				
Typ MOP	Celkový počet podaných žádostí	Přiznané	Nepřiznané	Zpět vzaté
MopZ	1	1	0	0
MopN	8	8	0	0
MopS	6	5	1	0
MopU	53	40	8	5
MopV	23	16	5	2
MopD	31	26	2	3
Celkem	122	96	16	10

Zdroj: vlastní výzkum

Z výše uvedené tabulky lze vyčíst, že celkový počet podaných žádostí v roce 2021 činí 122 žádostí. Tabulka bude podrobněji rozebrána v grafech č. 7, 8 a 9. Jednotlivé typy mimořádných okamžitých pomoci obětí blíže popíšu.

Níže tedy představím grafy, ve kterých zobrazím celkové počty podaných, přiznaných, nepřiznaných a zpět vzatých žádostí o jednotlivé typy mimořádných okamžitých pomoci za rok 2021.

Graf č. 7: Celkový počet podaných MOP v roce 2021

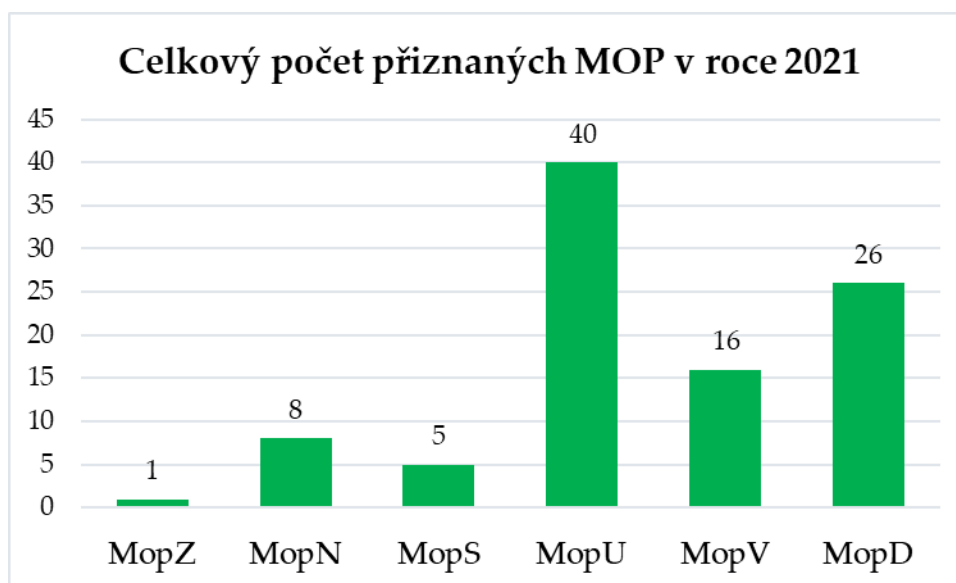

Zdroj: vlastní výzkum

Celkový počet žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc činil v roce 2021 v součtu 122 žádostí. Z grafu lze vyčíst, že počet podaných žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí se oproti předchozímu roku zvýšil o 15 žádostí. V roce 2021 se tato mimořádná okamžitá pomoc vyplácela také na respirátory. Celkem bylo na respirátory podáno 47 žádostí.

Pokud bychom graf porovnali s grafem č. 1 a s grafem č. 4 za předchozí roky, vidíme, že počty žádostí různě kolísají. Žádné výrazné změny, kromě těch, které jsem již zmiňovala, nenastaly.

Graf č. 8: Celkový počet přiznaných MOP v roce 2021

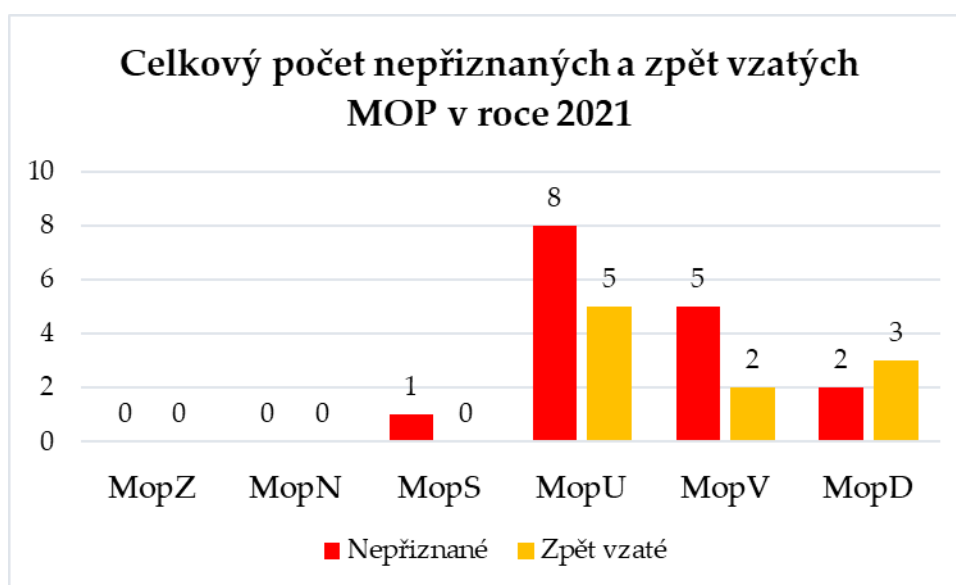

Zdroj: vlastní výzkum

Výše uvedený graf znázorňuje počty přiznaných žádostí v roce 2021. V porovnání s grafem č. 7 můžeme vidět, že se počty přiznaných žádostí liší v řádu jednotek. Nejvýraznější rozdíl vidíme u MopU, kdy se ze 40 přiznaných žádostí jednalo ve 37 případech o mimořádnou okamžitou pomoc na respirátory, zbytek žádostí byl také na události spojené s nemocí Covid-19, ale jednalo se o výpadky příjmů v souvislosti s nařízením vlády.

Na rozdíl od předchozích let byly MopN přiznány mimo jiné také na kuchyňskou linku, elektrický přímotop, nebo na opravu pračky. Na opravu spotřebičů se mimořádná okamžitá pomoc příliš často nepřiznává, jelikož je oprava mnohdy finančně nákladná. Pokud se jedná o starší spotřebič, je jistě výhodnější zakoupit spotřebič nový, který bude i energeticky úspornější.

Graf č. 9: Celkový počet nepřiznaných a zpět vzatých MOP v roce 2021

Zdroj: vlastní výzkum

Na výše uvedeném grafickém znázornění můžeme vidět, že v porovnání s grafem č. 3 z roku 2019 a s grafem č. 6 z roku 2020 není žádná nepřiznaná či zpětvzatá MopZ a MopN.

Oproti tomu u MopS došlo k nepřiznání jedné žádosti. K nepřiznání došlo, jelikož klient si tuto žádost podal sice v době, kdy byl propuštěn z léčebny dlouhodobě nemocných, ale také měl v daném měsíci příjem a nesplňoval tedy podmínky nároku na tuto mimořádnou okamžitou pomoc. Podmínky nároku jsou uvedené v podkapitole 3.4.

Co se týče MopU, tam jsou počty nepřiznaných a zpět vzatých nejvyšší. Nepřiznané žádosti byly z důvodu, že žadatel nesplnil požadavky stanovené písemnou výzvou. Všechny tyto nepřiznané žádosti byly podané na respirátory. Žádosti zpětvzaté také byly podány na respirátory a mimo to na úhradu nákladů na bydlení či na živobytí.

K MopD bych chtěla uvést, že v době, kdy byly děti doma, mnoho rodin nemělo k dispozici vybavení na to, aby děti měly zajištěné vzdělávání formou online školy. Rodiče podávali žádosti o mimořádnou okamžitou

pomoc na notebooky. Ve většině případů bylo zjištěno, že škola nabízí zapůjčení tohoto vybavení, a proto došlo k nepřiznání žádosti.

ROK 2022

Na počátku roku 2022 vypukl válečný konflikt na Ukrajině. Česká republika se potýkala s příchodem válečných uprchlíků v několika vlnách. Hlavním úkolem bylo zabezpečit alespoň minimální finanční podporu ihned po příchodu na naše území. Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví byla nejrychlejší možnou pomocí, jelikož může být poskytnuta i osobě, která nespĺňuje podmínky pobytu na území České republiky, více je uvedeno v podkapitole 3.1.

Dalším problémem, který v roce 2022 nastal, byl krach energetických společností, které nahradili dodavatelé poslední instance, což sebou přineslo řadu finančních potíží i pro pracující občany, jelikož se zálohy na energie vyšplhaly na velmi vysoké částky. K mimořádné okamžité pomoci v souvislosti s dodavateli poslední instance je více uvedeno v podkapitole 3.8.

Níže uvedená tabulka znázorňuje pro lepší přehlednost celkový počet podaných žádostí, přiznaných žádostí, nepřiznaných a zpět vzatých žádostí.

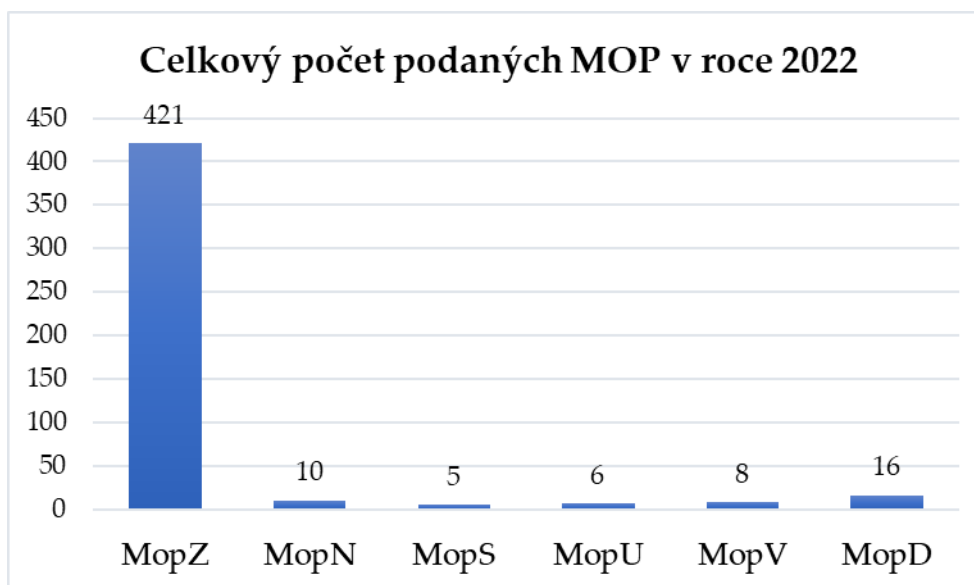
Tabulka č. 7: Analýza MOP – rok 2022

Analýza MOP – rok 2022				
Typ MOP	Celkový počet podaných žádostí	Přiznané	Nepřiznané	Zpět vzaté
MopZ	421	420	1	0
MopN	10	10	0	0
MopS	5	5	0	0
MopU	6	4	2	0
MopV	8	5	3	0
MopD	16	13	2	1
Celkem	466	457	8	1

Zdroj: vlastní výzkum

Z tabulky opět vycházejí níže uvedené grafy č. 10, 11 a 12, kde jsou detailně rozebrány podané, přiznané, nepřiznané a zpět vzaté žádosti.

Graf č. 10: Celkový počet podaných MOP v roce 2022

Zdroj: vlastní výzkum

Celkový počet mimořádných okamžitých pomoci podaných v roce 2022 činil v součtu 466 žádostí, což je oproti předchozím analyzovaným letem velký

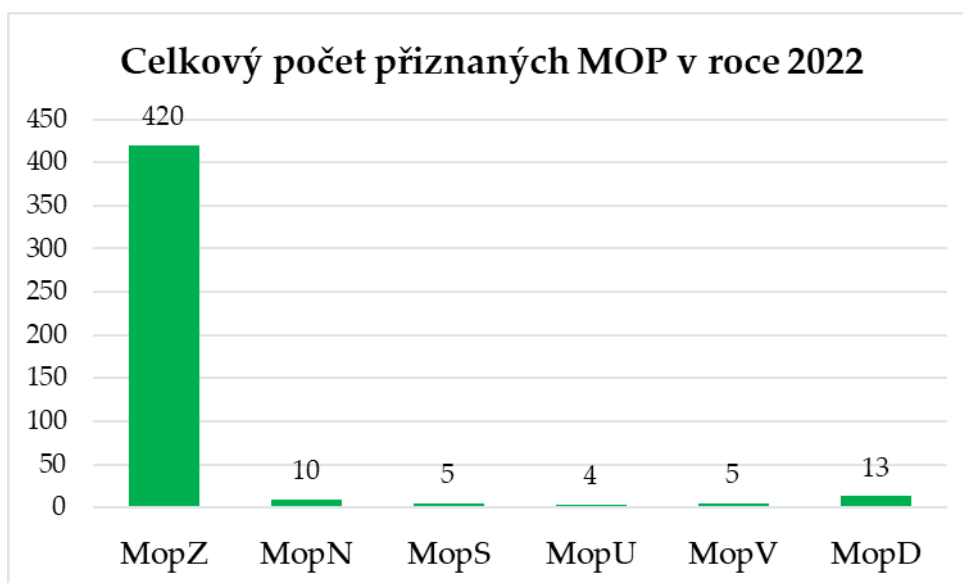
nárůst. Ani v předchozích letech, ve kterých nastaly mimořádné události související s nemocí Covid-19, nebyla čísla tak vysoká.

Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví sloužila především jako záchranná síť pro válečné uprchlíky, protože se mnohdy ocitali bez finančních prostředků na území cizí země. Trápila je jazyková bariéra a možnosti, jak pomoci, nebylo příliš. Více je uvedeno v podkapitole 3.1. Celkem 408 žádostí bylo podáno v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině. Z celkového počtu 421 byla 1 žádost podána v souvislosti s nedostatkem finančních prostředků po úhradě záloh na energie v souvislosti s dodavateli poslední instance. Dále byla tato mimořádná okamžitá pomoc poskytována také osobám, které sice nesplňovaly podmínky osoby v hmotné nouzi, ale i tak neměly dostatek finančních prostředků na živobytí.

Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí byla v tomto roce podávána v souvislosti s dodavateli poslední instance. Tyto žádosti byly podané především na úhradu vysokých nedoplatků, které vznikly vysokými cenami za energie v této době. Dále byla v tomto roce podána žádost z důvodu požáru rodinného domu. Zde je vidět proměna mimořádných okamžitých pomoci v závislosti na situacích, které se na území České republiky v průběhu let děly.

Mimořádné okamžité pomoci podané na předměty dlouhodobé potřeby, na náklady související se vzděláním či zájmovou činností či z důvodu sociálního vyloučení se stále opakují. MopN je nejčastěji podaná na spotřebiče či nábytek do domácnosti. MopD jsou nejčastěji podané na školní pomůcky, úhradu nákladů na pobyt ve středisku výchovné péče, kroužky či tábory. U MopS se nejčastěji jedná o situace, kdy je osoba propuštěna z výkonu trestu odnětí svobody.

Graf č. 11: Celkový počet přiznaných MOP v roce 2022

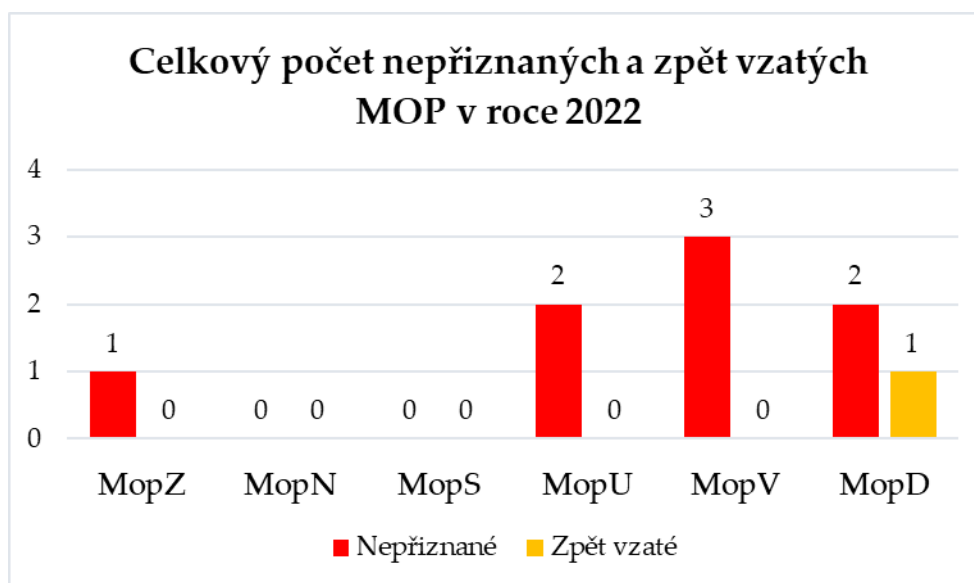
Zdroj: vlastní výzkum

Celkový počet přiznaných mimořádných okamžitých pomoci z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví činí 420. Z toho 408 přiznaných žádostí bylo pro válečné uprchlíky z Ukrajiny. U mimořádné okamžité pomoci pro válečné uprchlíky byla tato dávka podávána pouze v měsíci březnu 2022, pak byla tato forma pomoci nahrazená humanitární dávkou, jak jsem uváděla v podkapitole 3.1.

Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí byla přiznána celkem 4krát z celkového počtu 6 žádostí. Přiznána byla 3krát v souvislosti s uhrazením vyúčtování dodavatelů poslední instance. Částky těchto mimořádných okamžitých pomoci se pohybovaly v rozmezí od 20 do 50 tisíc Kč.

Co se týče mimořádné okamžité pomoci na jednorázový výdaj, neliší se od předchozích let, na co byly přiznány. Z důvodu dozvuků pandemie Covid-19 však byl touto formou mimořádné okamžité pomoci hrazen roční poplatek za internet, který dítě potřebovalo k online výuce.

Graf č. 12: Celkový počet nepřiznaných a zpět vzatých MOP v roce 2022

Zdroj: vlastní výzkum

V souvislosti s výše uvedeným grafem rozeberu důvody nepřiznání u mimořádné okamžité pomoci z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí. Počet nepřiznaných žádostí tohoto typu mimořádné okamžité pomoci činí 2 žádosti. Tyto žádosti byly podané na úhradu vyúčtování energií dodavateli poslední instance. K nepřiznání žádostí došlo z toho důvodu, že jedno vyúčtování bylo již uhrazeno, tedy žadatel o dávku prokázal, že má finanční prostředky na úhradu. Druhá žádost byla nepřiznána z důvodu nesplnění požadavků stanovených písemnou výzvou.

U mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje došlo 2krát k nepřiznání z důvodu písemné výzvy a nesplnění jejích požadavků a 1krát z důvodu, že žadatel podal žádost na ošacení a další potřeby, které nebyly předmětem této mimořádné okamžité pomoci. Co je předmětem tohoto typu mimořádné okamžité pomoci, je uvedeno v podkapitole 3.5.

Ke zpětvzetí žádosti došlo v tomto roce pouze jednou, a to u MopD, která byla podána na úhradu nákladů spojených s pobytem dítěte ve středisku výchovné péče.

ROK 2023

Rok 2023 nebyl ničím výjimečný. Neodehrály se žádné významné události, které by významně ovlivnily počty žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc. Dle mého názoru byl rok 2023 srovnatelný s rokem 2019 s tím rozdílem, že se více osob ocitlo ve finanční krizi v souvislosti s růstem cen potravin a služeb v důsledku ekonomické a inflační krize. Vzrostly počty žádostí o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, o kterých jsem psala v podkapitolách 2.1 a 2.2. Překvapivě ale nedošlo k růstu počtu podaných žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc.

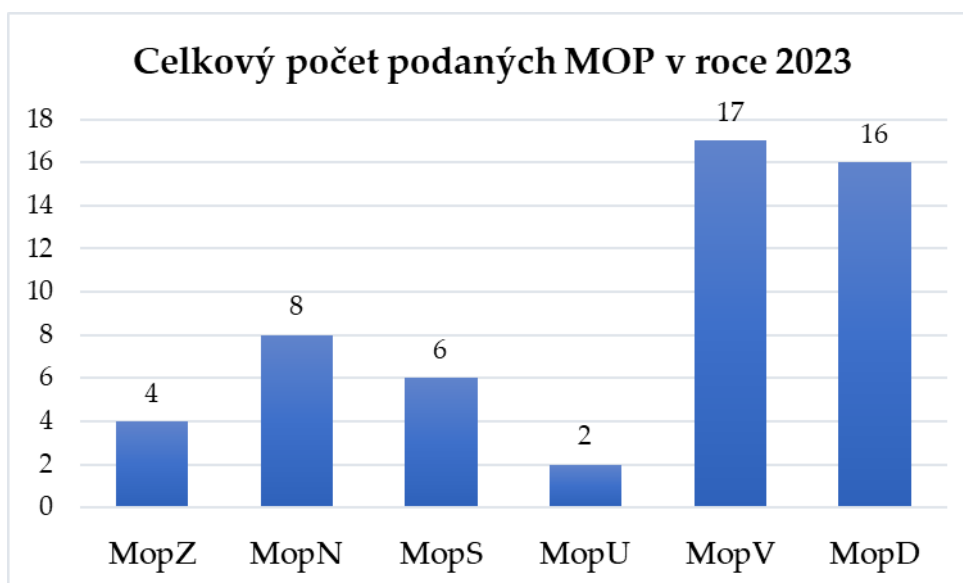
Tabulka č. 8: Analýza MOP – rok 2023

Analýza MOP – rok 2023				
Typ MOP	Celkový počet podaných žádostí	Přiznané	Nepřiznané	Zpět vzaté
MopZ	4	2	2	0
MopN	8	7	1	0
MopS	6	5	1	0
MopU	2	1	0	1
MopV	17	14	1	2
MopD	16	14	1	1
Celkem	53	43	6	4

Zdroj: vlastní výzkum

I přesto, že rok 2023 zasáhla ekonomická a inflační krize, činil v roce 2023 počet podaných žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc v součtu 53 žádostí. Z výše uvedené tabulky vycházejí grafy č. 13, 14 a 15.

Graf č. 13: Celkový počet podaných MOP v roce 2023

Zdroj: vlastní výzkum

Celkový počet podaných žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc činil v roce 2023 v součtu 53 žádostí, což je paradoxně nejméně žádostí za celých 5 let, ve kterých analýzu mimořádných okamžitých pomoci provádím.

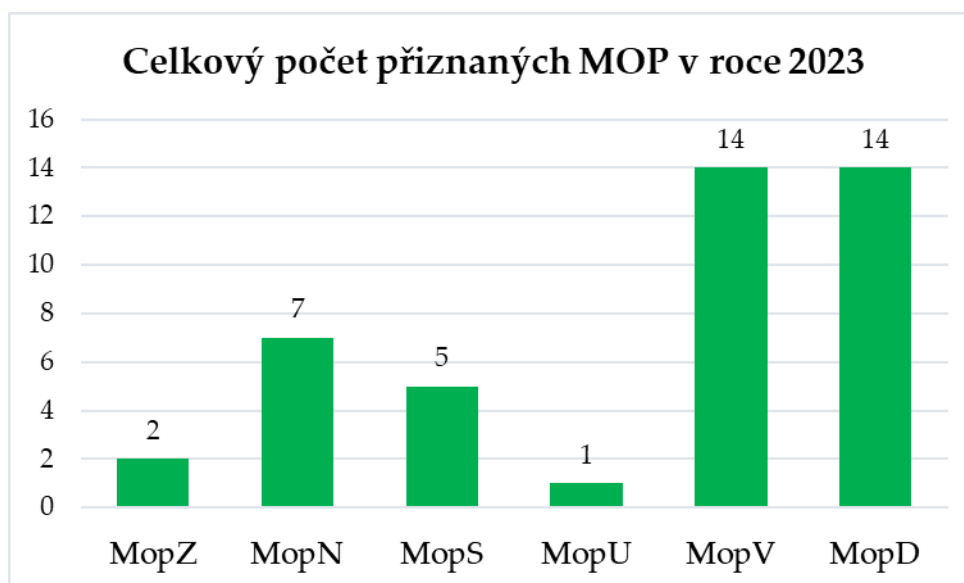
Co se týče toho, na co byly žádosti v roce 2023 podané, od předchozích analyzovaných let se důvody podání žádostí nijak významně neliší. Mimořádná okamžitá pomoc na základní předměty dlouhodobé potřeby byla mimo jiné běžného vybavení jako je lednice, pračka či nábytek, podána také na výměnu proudového chrániče.

Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí byla podána na úhradu navýšených záloh na energie, jelikož se tato změna ještě neprojevila ve výši příspěvku na bydlení, který je vyplácen v rámci státní sociální podpory, jak jsem zmiňovala v podkapitole 1.2.

Co se týče mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje, 2 žádosti byly podané na ubytování pro válečné uprchlíky z Ukrajiny, jelikož došlo k problému v online žádosti v rámci

systemové chyby se sdílením potřebných údajů, a tak nebylo v rámci žádosti o humanitární dávku proplaceno bezplatné ubytování v rámci kraje. Dále byly žádosti podány například na nedoplatek energií vzniklý v rámci vyúčtování energií s tím, že zálohy byly poctivě v průběhu roku hrazeny, ale docházelo k enormnímu nárůstu cen za jednotku dané energie.

Graf č. 14: Celkový počet přiznaných MOP v roce 2023

Zdroj: vlastní výzkum

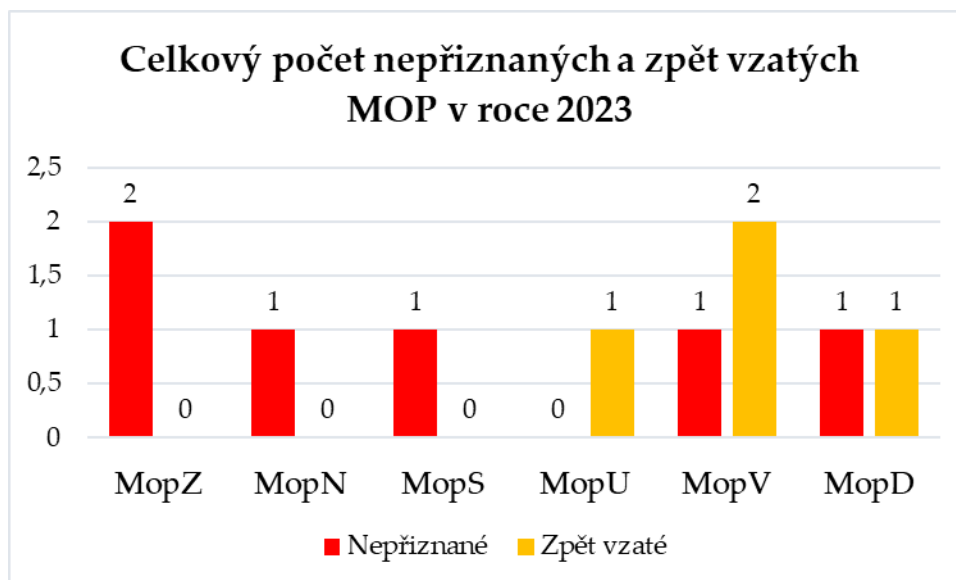
Z grafu lze opět vyčíst, že se počty podaných a přiznaných žádostí o jednotky liší. Celkový počet přiznaných žádostí v roce 2023 činí celkem 43 žádostí.

Žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc na základní předměty dlouhodobé potřeby byly přiznané například na lednici, pračku, skříně či výměnu proudového chrániče.

Žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc na náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí byly přiznané na náklady spojené s pobytem dítěte ve středisku výchovné péče,

dále pak například na kroužek pro děti (fotbal, hudební škola) a na školní pomůcky.

Graf č. 15: Celkový počet nepřiznaných a zpět vzatých MOP v roce 2023

Zdroj: vlastní výzkum

Počty nepřiznaných a zpět vzatých žádostí jsou v řádu jednotek stejně jako v předchozích letech. V roce 2020 a 2021 byly počty nepřiznaných a zpět vzatých žádostí nejvyšší, naopak v roce 2023 je tento počet spolu s rokem 2022 nejnižší. Počet nepřiznaných a zpět vzatých žádostí v roce 2023 byl nízký především z toho důvodu, že i celkový počet podaných žádostí byl nejnižší za celých 5 analyzovaných let.

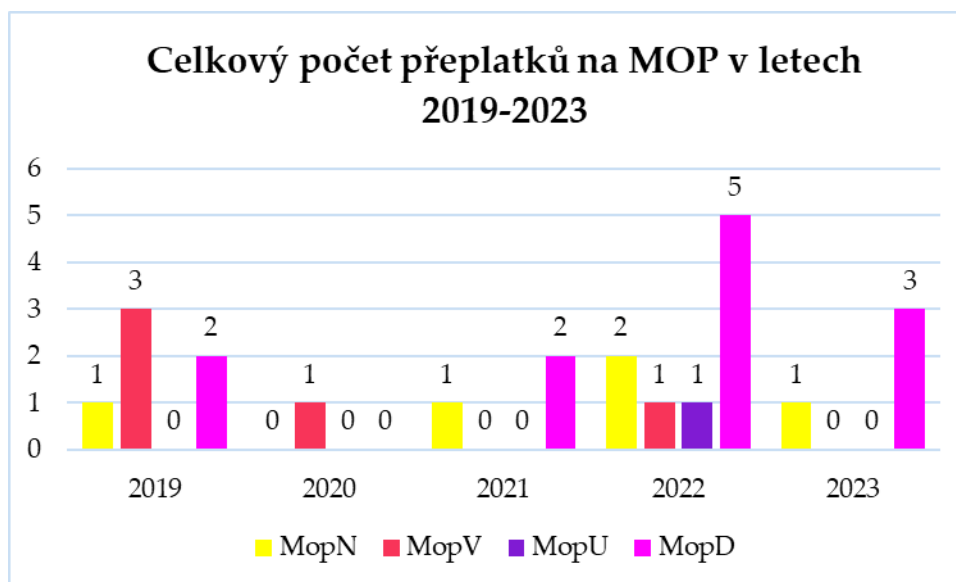
Přeplatky za období 2019 – 2023

V podkapitole 4.3 jsem vysvětlovala systém fungování přeplatek na dávce mimořádná okamžitá pomoc. Ráda bych tedy svoji analýzu doplnila také o tato data, ačkoli vycházejí z počtu přiznaných žádostí za jednotlivé roky, je to úkon spojený s jednotlivými žádostmi především v momentě, kdy žadatel nedoloží doklad o zakoupení. V podkapitole 4.3 bylo uvedeno, že přeplatky lze vyčíst pouze u mimořádných okamžitých pomoci podaných na úhradu

nezbytného jednorázového výdaje, na náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí a na úhradu nákladů spojených s nezbytnými základními předměty dlouhodobé potřeby spojené s pořízením nebo opravou. Systém přeplatků byl využíván také u mimořádné okamžité pomoci v důsledku vážné mimořádné události ve spojení s nemocí Covid-19, jelikož si lidé žádali o pomoc na zakoupení respirátorů, kdy museli také doložit doklad o úhradě. Co se týče tohoto typu mimořádné okamžité pomoci, která se poskytovala také na úhradu vyúčtování energií dodavatelům poslední instance, tam byla ve většině případů využita přímá úhrada, jak je uvedeno v podkapitole 4.3.

Do analýzy přeplatků, kterou níže grafem zobrazím, zahrnu z výše uvedených důvodů jen MopN, MopV, MopU a MopD.

Graf č. 16: Celkový počet přeplatků na MOP v letech 2019-2023

Zdroj: vlastní výzkum

Výše uvedený graf představuje analýzu přeplatků na dávce mimořádná okamžitá pomoc v letech 2019-2023, které vycházejí z přiznaných

mimořádných okamžitých pomoci za uvedené roky, jejichž počty jsou uvedené v grafech č. 2, 5, 8, 11 a 14.

Z grafu lze vyčíst, že nejvyšší počet přeplatků byl vyčíslen v roce 2022, celkově 9 přeplatků, naopak nejméně přeplatků bylo vyčísleno v roce 2020 a 2021.

V roce 2022 byl sice nejvyšší počet přiznaných žádostí o dávku mimořádná okamžitá pomoc, ale pouze v souvislosti s mimořádnou okamžitou pomocí z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví, kde se využití dávky nějakým způsobem nekontroluje, tudíž na tomto typu mimořádné okamžité pomoci nelze vyčíslit přeplatek. V porovnání například s roky 2019 a 2020 byl celkový počet přiznaných žádostí ostatních typů mimořádné okamžité pomoci nižší.

Nejvíce přeplatků za dané období vzniklo na mimořádné okamžité pomoci na náklady související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí, na této dávce bylo za období 5 let vedeno celkem 12 přeplatků. Přiznané mimořádné okamžité pomoci, na kterých přeplatky vznikly, byly nejčastěji podané na školní pomůcky, ale také například na letní tábory, na které děti nakonec neodjely. Přeplatky na dávce mimořádná okamžitá pomoc vznikly především z toho důvodu, že žadatelé nedoložili doklad o zakoupení, jak je uvedeno v podkapitole 4.3.

Na mimořádné okamžité pomoci na úhradu nákladů spojených s nezbytnými základními předměty dlouhodobé potřeby spojené s pořízením nebo opravou vzniklo v daném období 5 přeplatků. Tyto žádosti byly přiznané na zakoupení varné desky, pračky, ledničky, nábytek (postele, skříně). Často se jednalo o situaci, kdy žadatel sice doklad o zakoupení doložil, ale finanční prostředky nebyly využité v plném rozsahu.

Počet přeplatků na dávce mimořádná okamžitá pomoc na úhradu nezbytného jednorázového výdaje činí za dané období také 5 přeplatků. Žádosti byly podané na náklady na bydlení, nový občanský průkaz nebo například na nedoplatek za elektřinu.

U mimořádné okamžité pomoci z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí vznikl za celé období pouze jeden přeplatek na této dávce, a to v roce 2022. Žádost byla přiznána na úhradu nedoplatku v rámci dodavatele poslední instance, žadatel doklad o úhradě nedoložil.

7 Zhodnocení výzkumu a diskuse

Bakalářskou práci na téma analýza mimořádných okamžitých pomoci jsem zvolila zejména z toho důvodu, že je to téma, které je mi velmi blízké, jak jsem již uváděla v úvodu práce. Dále také z toho důvodu, že dávka mimořádná okamžitá pomoc je velmi specifická a složitá svým pojetím. V žádném systému sociálních dávek v České republice není možnost správného uvážení tak, jako u dávky mimořádná okamžitá pomoc, o to víc je to dávka složitější a vyžaduje velmi individuální přístup.

Ačkoli již čtvrtým rokem pracuji jako sociální pracovník dávek pomoci v hmotné nouzi a byla jsem si vědoma, že to je téma složité a rozsáhlé, překvapilo mě, jak těžké chvílemi bylo se v teorii zorientovat, aby veškeré informace obsažené v teoretické části práce měly logickou návaznost a aby i čtenář, který se s daným tématem nesetkal, pochopil, co je podstatou různých typů mimořádné okamžité pomoci.

Cílem bakalářské práce bylo zanalyzovat vývoj počtu jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomoci v období let 2019-2023 na Úřadu práce v Boskovicích. Součástí analýzy vývoje počtu jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomoci byly mimo jiné dávky mimořádné okamžité pomoci, které byly spojené s obdobím covidu-19, dále pak dávky mimořádné okamžité pomoci poskytované v souvislosti s nástupem dodavatelů poslední instance v době, kdy ukončily činnost některé energetické společnosti.

Cíl práce se mi podařilo naplnit právě tím, že jsem sesbíraná data rozdělila na jednotlivé typy mimořádných okamžitých pomoci a následně zkoumala jejich vývoj v jednotlivých letech. To vše jsem promítla do tabulek a grafů, které jsem detailněji popsala.

Analýza dat byla provedena pomocí aplikačního programu OKnouze, kde jsem vyhledala jednotlivé typy mimořádných okamžitých pomoci v jednotlivých letech a zjistila jsem, zda tyto žádosti byly přiznané, nepřiznané či zpět vzaté. Pokud byly žádosti přiznané, zjišťovala jsem, zda na nich vznikl přeplatek. Dále jsem vždy u každé mimořádné okamžité pomoci zjišťovala na co byla žádost podána. Data, která byla použita, byla plně anonymizovaná a nemohlo tak dojít k žádnému poškození práv klientů.

Výše jsem v rámci analýzy dat představila získané počty podaných, přiznaných, nepřiznaných a zpět vzatých žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc za období let 2019-2023. Na závěr jsem také představila počty přeplatků za dané období na čtyřech typech mimořádné okamžité pomoci.

Z grafů vyplynulo, že nejvyšší počet žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc byl podaný i přiznaný v roce 2022, toto souviselo s příchodem válečných uprchlíků z Ukrajiny. Druhý nejvyšší počet podaných a přiznaných žádostí byl v roce 2019. Tato čísla byla překvapivá, jelikož rok 2019 byl dle mého názoru nejklidnějším rokem z celého zkoumaného období.

V roce 2020 zasáhla naši zemi pandemie Covid – 19, z grafu se dá tedy vyčíst, že vzrostl počet žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí oproti roku 2019, kdy nebyla podaná žádná žádost o mimořádnou okamžitou pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí.

V roce 2021 mimořádná okamžitá pomoc z důvodu postižení vážnou událostí v souvislosti s nemocí Covid-19 pokračovala, tyto žádosti byly podané nejčastěji na respirátory.

Rok 2022 byl specifický především tím, že ukončily činnost některé energetické společnosti, klienti těchto společností automaticky přešli pod dodavatele poslední instance, což s sebou přineslo velké navýšení záloh

a vysoké nedoplatky na energiích, na což byla také poskytována mimořádná okamžitá pomoc z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí.

V roce 2023 bylo podaných a přiznaných nejméně žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc za celé sledované období. Očekávala jsem, že čísla za rok 2023 budou podstatně vyšší, jelikož došlo ke zdražování nejen potravin, ale i ostatního zboží a služeb a velká spousta osob se ocitla ve finanční tísní. S tím ale souvisel relativně vysoký nárůst počtu žádostí o příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, které jsem popisovala v podkapitolách 2.1. a 2.2.

Analýzou dat se mi podařilo najít odpověď na hlavní výzkumnou otázku: „**Jak se měnily počty jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomoci v průběhu let 2019–2023 na úřadu práce v Boskovicích?**“, jelikož jsem zjistila, jak se tyto počty v jednotlivých letech mění. Také jsem pro lepší představu zahrнула i celkové počty žádostí podaných v jednotlivých letech.

Celkové počty mimořádných okamžitých pomoci jsem znázornila tabulkou č. 9, která bude následovat níže. V tabulce je znázorněna analýza dat za celé zkoumané období, tedy za roky 2019-2023. Z níže uvedené tabulky lze vyčíst, že se počty jednotlivých mimořádných okamžitých pomoci v jednotlivých letech měnily, tyto proměny nejčastěji souvisely se situacemi, které v jednotlivých letech nastaly. Proměny počtů mimořádných okamžitých pomoci v letech 2019-2023 byly následovné.

V roce 2019 činil počet podaných žádostí 145 z toho bylo přiznáno 132 žádostí, 8 žádostí se nepřiznalo a 5 žádostí vzal klient zpět. **V roce 2020** bylo podáno celkem 137 žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc, z toho bylo přiznáno 107 žádostí, 17 žádostí bylo nepřiznáno a 13 žádostí vzali klienti zpět. **V roce 2021** klienti podali celkem 122 žádostí, z toho se 96 žádostí přiznalo, 16 nepřiznalo a 10 bylo vzato zpět. **Rok 2022** byl nejsilnějším rokem

co se počtu podaných žádostí týče a bylo jich podáno celkem 466, z toho bylo 457 žádostí přiznáno, 8 nepřiznáno a 1 zpět vzata. Rok 2023 byl rokem nejslabším, co se počtu žádostí týče. Bylo podáno celkem 53 žádostí, z toho bylo 43 žádostí přiznaných, 6 nepřiznaných a 4 zpět vzaté.

Tabulka č. 9: Analýza dat 2019-2023

Analýza dat 2019-2023								
Typ MOP	2019				2020			
	podané	přiznané	nepřiznané	zpětvzaté	podané	přiznané	nepřiznané	zpětvzaté
MopZ	8	7	1	0	6	3	0	3
MopN	9	7	2	0	8	6	0	2
MopS	8	8	0	0	11	11	0	0
MopU	0	0	0	0	38	22	10	6
MopV	62	55	3	4	38	32	5	1
MopD	58	55	2	1	36	33	2	1
Celkem	145	132	8	5	137	107	17	13
Typ MOP	2021				2022			
	podané	přiznané	nepřiznané	zpětvzaté	podané	přiznané	nepřiznané	zpětvzaté
MopZ	1	1	0	0	421	420	1	0
MopN	8	8	0	0	10	10	0	0
MopS	6	5	1	0	5	5	0	0
MopU	53	40	8	5	6	4	2	0
MopV	23	16	5	2	8	5	3	0
MopD	31	26	2	3	16	13	2	1
Celkem	122	96	16	10	466	457	8	1
Typ MOP	2023							
	podané	přiznané	nepřiznané	zpětvzaté				
MopZ	4	2	2	0				
MopN	8	7	1	0				
MopS	6	5	1	0				
MopU	2	1	0	1				
MopV	17	14	1	2				
MopD	16	14	1	1				
Celkem	53	43	6	4				

Zdroj: vlastní výzkum

Byla jsem překvapená, že počty podaných žádostí nejsou příliš vysoké. Na druhou stranu, jsme relativně malé kontaktní pracoviště a do našeho okresu spadá ještě i kontaktní pracoviště Blansko. V souvislosti s tím mě

napadá myšlenka, že by bylo velmi zajímavé porovnat počty mimořádných okamžitých pomoci v rámci kontaktního pracoviště Blansko a kontaktního pracoviště Boskovice, které bylo analyzováno výše. Překvapily mě i relativně nízké počty přeplatků.

V analyzovaném období došlo hned k několika neočekávaným událostem, jako byla pandemie Covid-19, ukočení činnosti některých dodavatelů energií a s tím související nástup dodavatelů poslední instance a také válečný konflikt na Ukrajině, na základě kterého do České republiky přicházelo velké množství válečných uprchlíků. Nyní se v rámci diskuse zaměřím především na tyto specifické události, které významně ovlivnily počty žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc.

Mimořádná okamžitá pomoc v souvislosti s Covid-19 byla poskytována v letech 2020 a 2021. Postup, v rámci kterého se žádosti vyhodnocovaly, byl vytvořen ve velmi krátkém časovém úseku, protože bylo nezbytně nutné rychle reagovat na nastalou situaci. To především z toho důvodu, že se osoby ocitaly bez příjmů, případně se jim příjem snížil natolik, že nebyly schopné hradit běžné náklady. Pomoc byla koncipovaná tak, aby byla účelná, zároveň ale tak, aby nedocházelo k jejímu zneužívání. Když se zpětně podívám komu a v jakých situacích byla tato mimořádná okamžitá pomoc poskytována, myslím si, že cíl mimořádné okamžité pomoci byl naplněn. Pomoc byla poskytována účelně, vzhledem k tomu, že se přihlíželo mimo jiné i k zůstatkům na bankovních účtech a nemohlo tak dojít k vyplacení mimořádné okamžité pomoci těm osobám, které měly dostatek finančních prostředků na zajištění základních životních potřeb.

Mimořádná okamžitá pomoc na energie – dodavatele poslední instance byla poskytována částečně v letech 2022 a 2023. Tento typ dávky byl taktéž metodicky upraven ve velmi krátkém časovém úseku, aby bylo možné bezprostředně pomoci co nejvíce osobám v nouzi. Pomoc byla cílena

především na úhradu vysokých nedoplatků v rámci vyúčtování od dodavatelů poslední instance. Vzniklá situace byla obtížná pro nás pracovníky dávek pomoci v hmotné nouzi i pro klienty, kterých se to týkalo. Často docházelo k tomu, že za námi přicházeli klienti, kteří hradili zálohy na energie v částkách téměř 20 tisíc korun a neměli dostatek finančních prostředků na jejich úhradu. Pomoc však byla koncipovaná tak, že nebylo možné vyhovět těm žádostem, kde nebyla pomoc účelná a neřešila vzniklou situaci žadatele. Tedy v momentě, kdy by došlo k uhrazení stanovené vysoké zálohy mimořádnou okamžitou pomocí, neřešilo by to klientovu situaci, jelikož by další měsíc opět neměl finanční prostředky na úhradu těchto vysokých záloh. Jednalo se o dávku jednorázovou.

Mimořádná okamžitá pomoc z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví, která byla poskytována válečným uprchlíkům z Ukrajiny v březnu 2022, byla jedinou možnou okamžitou finanční pomocí, kterou jsme mohli nabídnout vzhledem k legislativní úpravě nepojistného sociálního dávkového systému. Mimořádná okamžitá pomoc byla vyplácená v hotovosti na pokladně úřadu práce. Váleční uprchlíci tak obdrželi finanční prostředky téměř okamžitě a mohli si zabezpečit svoje základní životní potřeby. Pomoc byla dle mého názoru velmi účelná a splnila svoje cíle.

Přemýšlím také nad tím, jaké by mohlo z mojí práce vyplynout doporučení pro praxi. Vráťím-li se ke správnému uvážení, které jsem popisovala v podkapitole 4.1, dle mého názoru by nebylo od věci sjednotit metodiky pro jednotlivé typy mimořádné okamžité pomoci, jelikož často narážíme na problematiku, že ačkoli v rámci správního uvážení rozhodneme dle našeho názoru správně, klient se odvolá a odvolací orgán má na věc mnohdy odlišný pohled a odvolání vrátí zpět k novému projednání.

ZÁVĚR

Bakalářská práce byla rozdělena na teoretickou a empirickou část.

V první kapitole teoretické části práce jsem charakterizovala sociální zabezpečení, jehož součástí je pilíř sociální pomoci, v rámci kterého jsou poskytované dávky pomoci v hmotné nouzi, tedy i dávka mimořádné okamžité pomoci. Dále jsem ve zkratce představila Úřad práce České republiky. V další kapitole jsem popsala dávky pomoci v hmotné nouzi obecně a ve zkratce jsem představila dvě opakující se dávky příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Třetí kapitola teoretické části práce byla věnována mimořádné okamžité pomoci, představila jsem mimořádnou okamžitou pomoc obecně a následně jsem podrobně popsala jednotlivé typy mimořádné okamžité pomoci, včetně těch, které byly vyplácené v rámci nemoci Covid-19 a ve spojitosti s dodavateli poslední instance. Poslední kapitola byla věnována postupu správního orgánu ve vztahu k mimořádné okamžité pomoci, kde jsem podrobně popsala správní uvážení, šetření v místě a sociální šetření v souvislosti s mimořádnou okamžitou pomocí a systém přeplatků na dávce mimořádná okamžitá pomoc.

V empirické části práce jsem představila výzkumnou strategii, čímž byla kvantitativní výzkumná strategie, dále pak technika sběru dat, která byla realizovaná metodou analýzy dat. Představila jsem také cíl výzkumu, výzkumný soubor a hlavní výzkumnou otázku.

Poté jsem provedla analýzu dat z aplikačního programu OKnouze. Vyhledala jsem si jednotlivé typy mimořádných okamžitých pomoci v jednotlivých letech a zjistila jsem, zda tyto žádosti byly přiznané, nepřiznané či zpět vzaté. Pokud byly žádosti přiznané, zjišťovala jsem, zda na nich vznikl přeplatek. Dále jsem vždy u každé mimořádné okamžité pomoci zjišťovala, na co byla žádost podána.

Získaná data jsem následně rozdělila do jednotlivých let od roku 2019 do roku 2023, vytvořila jsem grafy, které znázorňovaly celkové počty podaných, přiznaných, nepřiznaných a zpět vzatých žádosti v jednotlivých letech. Každý graf jsem zvlášť popsala a rozvedla, co z nich lze vyčíst, také jsem v propojení s teoretickou částí práce uvedla, na co konkrétně byly žádosti podané. Nakonec jsem ze získaných dat přiznaných žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc provedla analýzu přeplatků na dávce mimořádná okamžitá pomoc za období od roku 2019 do roku 2023.

Provedenou analýzou dat jsem zjistila, že se počty podaných žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc v jednotlivých letech liší. V některých letech se liší v řádu jednotek žádostí, ale některé roky jsou velmi odlišné od těch předchozích. Například v roce 2023 bylo i přes ekonomickou krizi, která vedla k enormní inflaci, podáno nejméně žádostí za zkoumané období. Z uvedených grafů také vyplynulo, že nejvyšší počet podaných žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc byl v roce 2022, což souviselo s příchodem válečných uprchlíků z Ukrajiny. Druhý nejvyšší počet podaných žádostí o mimořádnou okamžitou pomoc byl v roce 2019.

Výsledky analýzy dat tedy ukázaly, že se počty mimořádných okamžitých pomoci v období let 2019-2023 měnily také v závislosti na mimořádných situacích, které v daném období nastaly.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Beck, P. (2012). *Dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky pro osoby se zdravotním postižením: k 1.5.2012: komentář, právní předpisy*. Olomouc: ANAG.

Beck, P. (2018). *Zákon o pomoci v hmotné nouzi: Zákon o životním a existenčním minimu* (2. vydání). Praha: Wolters Kluwer.

Beharková, N., Dolanová, D., Juřeníková, P., Knechtová, Z., Kyasová, M., Pešáková, E., ...Zitková, M. (2019). *Metodika ke zpracování závěrečné práce pro vybrané nelékařské zdravotnické obory*. Brno: Masarykova Univerzita. Dostupné také z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/lf/js19/metodika_zp/web/docs/Metodika_pro_zpracovani_zaverecne_prace_skripta.pdf

Břeská, N., Urban, T., & Vránová, L. (2019). *Dávky pomoci v hmotné nouzi*. Olomouc: ANAG.

Disman, M. (2011). *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele* (4., nezměněné vydání). Praha: Karolinum.

Dobelniece, S. (2017). Social Assistance: Comparative analysis [Online]. *Economic Science For Rural Development Conference Proceedings*, (46), 54-61.

Dostupné z: <https://eds.p.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=9&sid=edf8cad0-332d-4673-bf73-cef4520c9ca7%40redis>

Duková, I., Duka, M., & Kohoutová, I. (2013). *Sociální politika: učebnice pro obor sociální činnost*. Praha: Grada.

Hricová, A., Ondrášek, S., & Urban, D. (2023). *Metodologie v sociální práci*. Praha: Grada.

Kaczor, P. (2015). *Sociální politika a sociální systém ČR*. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE.

- Koldinská, K. (2007). *Sociální právo*. Praha: C.H. Beck.
- Koldinská, K., & Tröster, P. (2018). *Právo sociálního zabezpečení (7., podstatně přepracované vydání)*. Praha: C.H. Beck.
- Krebs, V., & Durdisová, J. (2015). *Sociální politika*. Praha: Codex Bohemia.
- Matoušek, O. (2016). *Slovník sociální práce (třetí vydání)*. Praha: Portál.
- Matoušek, O., & Kříšťan, A. (Ed.). (2013). *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál.
- Mertl, J. (2023). *Sociální politika (7., aktualizované a doplněné vydání)*. Praha: Wolters Kluwer.
- Reichel, J. (2009). *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada.
- Skulová, S. (2003). *Správní uvážení: základní charakteristika a souvislosti pojmu*. Brno: Masarykova univerzita.
- Šabatová, A., Blecha, M., Černá, J., Hrubý, J., Krajčová, K., Matějčík, P., et al. (2017). *Dávky pomoci v hmotné nouzi*. Kancelář veřejného ochránce práv: Wolters Kluwer ČR.
- Šámalová, K., & Vojtíšek, P. (Eds.). (2021). *Sociální správa: organizace a řízení sociálních systémů*. Praha: Grada.
- Tröster, P. (2013). *Právo sociálního zabezpečení (6., podstatně přeprac. a aktualiz. vyd)*. Praha: C.H. Beck.

Legislativní prameny

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi

Zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Naiřízení vlády č. 75/2022 Sb., o zvýšení částek životního a existenčního minima

Naiřízení vlády č. 436/2022 Sb., o zvýšení částek životního a existenčního minima

Vyhláška č. 101/2022 Sb., o systému epidemiologického bdělosti pro onemocnění COVID-19

Zákon č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 203/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

Interní předpisy:

Dopis č.j. MPSV-2022/151013-750 ze dne 01.09.2022. (2022).

Dopis č.j. MPSV-2021/199583-750 ze dne 21. 12. 2021

Instrukce č. 19/2016: *Minimální standard rozsahu sociální práce na Úřadu práce České republiky v kontextu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.* (2016). Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné také z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/637261/I-19_2016.pdf/614842e5-bbad-8e84-fd47-fe1c75f100b0

Instrukce náměstka pro řízení sekce 4 č. 3/2017: *Postup v řízení o jednorázové dávce mimořádné okamžité pomoci podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.* (2017). Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné také z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/637261/I-3_2017.pdf

Metodický postup k MOP COVID – 19 č.j.: MPSV-2020/205459-750. (2020). Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné také z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/2132208/Příloha+205459_Metodika+MOP+2_COVID+19.pdf/d36cb580-4c1d-3fba-9b1b-c3347df8a58d

Metodický pokyn MPSV – energetická krize č. j. MPSV-2021/180160-750. (2021). Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné také z: <https://www.plzensky-kraj.cz/Framework/Document.ashx?ID=201555>

Normativní instrukce č. 1/2013: *Postup v řízení o jednorázové dávce mimořádné okamžité pomoci podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.* (2013). Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dostupné také z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/637489/2016_54_priloha_II.pdf/21a125d2-301b-3921-4ca6-385f6704623e

Sdělení vedoucí Oddělení nepojistných sociálních dávek č. 10/2022: *Postup při poskytnutí mimořádné okamžité pomoci k úhradě nezbytného jednorázového výdaje – jistoty (kauce).*

Úplné znění Směrnice generální ředitelky č. 22/2014 ve znění Dodatků č. 1 až č. 5 - *Jednotný postup při nakládání s pohledávkami Úřadu práce ČR.*

Zpravodaj sociální práce č. 3/2018. Dostupné také z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/3._Zpravodaj_socialni_prace.pdf/1515ccc9-1d45-8f31-0fa6-074084c2b568

Internetové zdroje:

Úřad práce ČR. (2021). MOP COVID-19 [Online]. Citováno 4. února 2024. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/-/mop-covid-19-je-mozne-vyuzit-i-na-nakup-rousek-a-respiratoru>

Enkidoo. (2022). DODÁVKY ENERGIE [Online]. Citováno 4. února 2024. Dostupné z:

https://www.enkidoo.cz/clanky/co-znamena-dodavatel-posledni-instance-a-jak-se-u-nej-muzete-ocitnout?gad_source=1&gclid=EAIaIQobChMIIPj-5ceRhAMVc0FBAh1GbgCTEAAYASAAEgI-1PD_BwE

Zpráva o činnosti Úřadu práce České republiky za rok 2022 [Online]. Citováno 4. února 2024. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/documents/37855/1738144/Zpráva+o+činnosti+2022.pdf/985a8686-d4ad-5248-a575-4c77bb1b52d2>

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Celkový počet podaných MOP v roce 2019	61
Graf č. 2: Celkový počet přiznaných MOP v roce 2019	62
Graf č. 3: Celkový počet nepřiznaných a zpět vzatých MOP v roce 2019.....	63
Graf č. 4: Celkový počet podaných MOP v roce 2020	65
Graf č. 5: Celkový počet přiznaných MOP v roce 2020	67
Graf č. 6: Celkový počet nepřiznaných a zpět vzatých MOP v roce 2020.....	68
Graf č. 7: Celkový počet podaných MOP v roce 2021	70
Graf č. 8: Celkový počet přiznaných MOP v roce 2021	71
Graf č. 9: Celkový počet nepřiznaných a zpět vzatých MOP v roce 2021.....	72
Graf č. 10: Celkový počet podaných MOP v roce 2022.....	74
Graf č. 11: Celkový počet přiznaných MOP v roce 2022	76
Graf č. 12: Celkový počet nepřiznaných a zpět vzatých MOP v roce 2022.....	77
Graf č. 13: Celkový počet podaných MOP v roce 2023.....	79
Graf č. 14: Celkový počet přiznaných MOP v roce 2023	80
Graf č. 15: Celkový počet nepřiznaných a zpět vzatých MOP v roce 2023.....	81
Graf č. 16: Celkový počet přeplatků na MOP v letech 2019-2023.....	82

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Dávky státní sociální podpory	14
Tabulka č. 2: Částky životního minima.....	18
Tabulka č. 3: Přehled zkratk 59	59
Tabulka č. 4: Analýza MOP – rok 2019	60
Tabulka č. 5: Analýza MOP – rok 2020	65
Tabulka č. 6: Analýza MOP – rok 2021	69
Tabulka č. 7: Analýza MOP – rok 2022	74
Tabulka č. 8: Analýza MOP – rok 2023	78
Tabulka č. 9: Analýza dat 2019-2023.....	88

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Legislativní vymezení dávek pomoci v hmotné nouzi.....	101
Příloha č. 2: § 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.....	103
Příloha č. 3: § 3 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.....	106
Příloha č. 4: § 5 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi ve znění pozdějších předpisů.....	109
Příloha č. 5: § 4 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů	110
Příloha č. 6: Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc	113
Příloha č. 7: Upravená veze žádosti pro válečné uprchlíky	117
Příloha č. 8: Zkrácená verze žádosti pro válečné uprchlíky	120
Příloha č. 9: Dopis č.j. MPSV-2022/151013-750 ze dne 01.09.2022	122
Příloha č. 10: Dopis č.j. MPSV-2021/199583-750 ze dne 21. 12. 2021	124
Příloha č. 11: Článek V – Směrnice generální ředitelky č. 22/2014 ve znění Dodatků č. 1 až č. 5 - Jednotný postup při nakládání s pohledávkami Úřadu práce ČR.....	126
Příloha č. 12: Schválená žádost o poskytnutí informací pro účely zpracování bakalářské práce	127

Příloha č. 1: Legislativní vymezení dávek pomoci v hmotné nouzi

Dávky pomoci v hmotné nouzi jsou upraveny zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. K uvedenému zákonu je také velmi důležitá provádějící vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a navazujícím právním předpisem je také zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Důležitou součástí pro správní řízení je zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Níže přiblížím jednotlivé právní normy a podrobněji rozeberu jejich zacílení.

- **Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů**

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů upravuje pojetí hmotné nouze, kdo je a kdo není osobou v hmotné nouzi. Upravuje také jednotlivé pojmy, jako jsou například společně posuzované osoby, příjem, veřejná služba. Zákon však upravuje zejména jednotlivé dávky pomoci v hmotné nouzi, které podrobněji popisují v následující kapitole. Dále je zákonem stanoveno, kdo je příjemce dávky, formy poskytování jednotlivých dávek pomoci v hmotné nouzi, výplata dávek, přeplatky dávek atd. V zákoně najdeme informace o organizacích, které hrají hlavní roli v řízení o dávkách pomoci v hmotné nouzi a současně o jejich povinnostech.

- **Vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů**

Vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů upravuje zvýšení částky živobytí z důvodu dietního stravování, které je řádně doloženo od

odborného lékaře a zároveň upravuje zvýšení částky živobytí při jednotlivých dietách. Vyhláška dále upravuje náležitosti průkazu zaměstnance k vykonávání činnosti sociální práce, kterým se prokazuje při vstupu do obydlí při výkonu sociální práce.

- **Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů**

Zákon č. 110/ 2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů upravuje částku životního minima pro jednotlivce a pro společně posuzované osoby, dále upravuje částku existenčního minima. V zákoně jsou upraveny také započitatelné a nezapočitatelné příjmy pro nárok na sociální dávky.

- **Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů**

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů upravuje postup správního orgánu, v našem případě postup úřadu práce v řízení o dávkách. Správní řád upravuje postup pro vedení spisové dokumentace a také způsoby doručování písemností. Cílem řízení je vydání rozhodnutí, tento zákon upravuje tedy i náležitosti rozhodnutí a lhůty pro jeho vydání. Ve správním řádu je také upraven postup odvolacího řízení.

Příloha č. 2: § 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

• Hmotná nouze

(1) Pro účely posuzování stavu hmotné nouze se příjmy a sociální a majetkové poměry osoby, která žádá o dávku, posuzují společně s příjmy a sociálními a majetkovými poměry dalších osob. Okruh těchto společně posuzovaných osob se posuzuje podle zákona o životním a existenčním minimu, pokud tento zákon nestanoví jinak.

(2) Osoba se nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob

a) po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24), nebo

b) dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí podle § 4 odst. 1 písm.

a) částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení (§ 34) a služeb s bydlením bezprostředně spojených (dále jen „odůvodněné náklady na bydlení“),

přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.

(3) Osoba se považuje za osobu v hmotné nouzi též, jestliže nespĺňuje podmínky uvedené v odstavci 2, avšak s přihlédnutím k jejím příjmům, celkovým sociálním a majetkovým poměrům jí hrozí vážná újma na zdraví.

(4) Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, kterou postihne vážná mimořádná událost a jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami; vážnou mimořádnou událostí se pro účely tohoto zákona rozumí zejména

a) živelní pohroma (například povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie,

b) jiná událost, kterou nebylo možné s ohledem na její rozsah předvídat ani jí předejít, v jejímž důsledku je osoba z důvodu nedostatku finančních prostředků ohrožena zejména ztrátou bydlení nebo nezajištěním základních životních potřeb.

(5) Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky

a) k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztráty osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu, nebo

b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby, nebo

c) na úhradu odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte a na zajištění nezbytných činností souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí.

(6) Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků nemůže úspěšně řešit svoji situaci a je ohrožena sociálním vyloučením, jestliže zejména

a) je propuštěna z výkonu zabezpečovací detence, z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo

b) je po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení poskytovatele zdravotních služeb, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti, nebo

c) je propuštěna ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech, nebo

d) nemá uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je osobou bez přístřeší, nebo

e) je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.

Příloha č. 3: § 3 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

- **Osoba, která není v hmotné nouzi**

(1) Nestanoví-li tento zákon jinak, osobou v hmotné nouzi není osoba, která

a) není v pracovním nebo obdobném vztahu, popřípadě nevykonává tyto vztahy alespoň v rozsahu 20 hodin měsíčně, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání, popřípadě osoba, která je v pracovním nebo obdobném vztahu, ale nemá z těchto vztahů v rozhodném období příjem, s výjimkou osoby, která je

1. starší 68 let,

2. poživitelem starobního důchodu,

3. invalidní ve třetím stupni,

4. osobou pobírající peněžité dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství a mateřství nebo rodičem celodenně, osobně a řádně pečujícím alespoň o 1 dítě a z důvodu této péče pobírajícím rodičovský příspěvek, a to po dobu trvání nároku na rodičovský příspěvek a po této době takto pečujícím o dítě, které z vážných důvodů nemůže být umístěno v jeslích nebo v mateřské škole nebo obdobném zařízení,

5. osobou osobně pečující o dítě ve věku do 10 let závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I nebo osobou osobně pečující o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost), a to za předpokladu, že v žádosti o příspěvek na péči pro osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby byla uvedena nebo po přiznání příspěvku na péči příslušnému orgánu ohlášena jako osoba poskytující pomoc; je-li pečujících osob více, lze toto ustanovení použít pouze u jedné z nich, a to té, která byla určena jejich písemnou dohodou, a nedohodnou-li se, nelze toto ustanovení použít vůbec,

6. poživatelé příspěvku na péči ve stupni II (středně těžká závislost), nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost),
 7. nezaopatřeným dítětem,
 8. uznána dočasně práce neschopnou,
 9. práce neschopná z důvodu, který by byl u pojištěnce pojištěného podle zákona o nemocenském pojištění důvodem pro rozhodnutí ošetřujícího lékaře o vzniku dočasné pracovní neschopnosti,
 10. zaměstnancem, jemuž zaměstnavatel nevyplatil mzdu, plat, odměnu za práci nebo jejich náhradu v termínu jejich splatnosti,
- b)** je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a bez vážných důvodů odmítla vykonávat krátkodobé zaměstnání nebo účastnit se v cíleném programu k řešení zaměstnanosti, a to po dobu 3 kalendářních měsíců následujících po měsíci, ve kterém došlo k odmítnutí,
- c)** prokazatelně neprojevuje dostatečnou snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním (§ 11),
- d)** je osobou samostatně výdělečně činnou a její příjem po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí proto, že se nepřihlásila k nemocenskému pojištění, a proto nemá dávky z tohoto pojištění; za osobu samostatně výdělečně činnou se považuje osoba, která se za osobu samostatně výdělečně činnou považuje podle zákona o důchodovém pojištění,
- e)** je osobou, které byla za neplnění povinností zákonného zástupce dítěte spojených s řádným plněním povinné školní docházky uložen správní trest podle zákona upravujícího přestupky, a to po dobu 3 měsíců ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o uložení správního trestu,
- f)** nastoupila výkon zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby, a to počínaje prvním dnem kalendářního měsíce, následujícím po kalendářním měsíci, ve kterém tato skutečnost nastala, za předpokladu že uvedená skutečnost k tomuto dni nadále trvá,

g) je osobou, které podle zvláštního právního předpisu nevznikl nárok na nemocenské proto, že si úmyslně přivodila pracovní neschopnost, nebo jí vznikla pracovní neschopnost zaviněnou účastí ve rvačce, bezprostředním následkem opilosti nebo užití omamných prostředků anebo při spáchání úmyslného trestného činu, a proto jí nemocenské nenáleží nebo náleží ve snížené výši,

h) je osobou, které byla dávka odejmuta podle § 45 odst. 2 nebo § 49 odst. 5, nebo s ní společně posuzovanou osobou, a to po dobu 3 kalendářních měsíců následujících po kalendářním měsíci, ve kterém byla dávka odejmuta.

(2) Je-li osoba uvedená v odstavci 1 písm. a) až e), g) nebo h) osobou společně posuzovanou podle § 2 odst. 1, posuzuje se pro účely zjištění nároku na dávku společně; k této osobě se přihlíží též při stanovení výše dávky, s výjimkou stanovení výše příspěvku na živobytí podle § 23 písm. b). Za společně posuzovanou osobu podle věty první se pro účely zjištění nároku na dávku považuje též osoba, která není oprávněnou osobou.

(3) Orgán pomoci v hmotné nouzi může v odůvodněných případech určit, že osobu uvedenou v odstavci 1 písm. a) až e), g) a h), a dále nezaopatřené dítě umístěné na základě rozhodnutí příslušného orgánu v plném přímém zaopatření v pobytovém zařízení sociálních služeb podle ustanovení § 48 zákona o sociálních službách, bude považovat za osobu v hmotné nouzi.

(4) Orgán pomoci v hmotné nouzi může v odůvodněných případech určit, že osobou v hmotné nouzi není osoba, jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí mohou i po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení zaručit dostatečné zajištění její výživy a ostatních základních osobních potřeb.

(5) Za osobu, která pobírá příspěvek na živobytí, se považuje příjemce příspěvku na živobytí a osoba společně posuzovaná s příjemcem příspěvku na živobytí.

Příloha č. 4: § 5 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi ve znění pozdějších předpisů

• **Okruh oprávněných osob**

(2) Na mimořádnou okamžitou pomoc v situaci uvedené v § 2 odst. 3 má nárok při splnění dále stanovených podmínek

a) osoba uvedená v odstavci 1,

b) osoba pobývající na území České republiky na základě zvláštního právního předpisu, a to, pokud má bydliště na území České republiky.

(3) Mimořádnou okamžitou pomoc v situaci uvedené v § 2 odst. 4 a 5 lze poskytnout osobě uvedené v odstavci 1 nebo 2. V případech poskytování mimořádné okamžité pomoci podle § 2 odst. 5 písm. a) se podmínka bydliště na území České republiky nezjišťuje.

(4) Mimořádnou okamžitou pomoc v situaci uvedené v § 2 odst. 3 lze poskytnout i osobě, která není uvedena v odstavcích 1 a 2.

(5) Mimořádnou okamžitou pomoc lze poskytnout osobě uvedené v § 2 odst. 6, pokud je uvedena v odstavcích 1 a 2.

(6) Osoba má bydliště na území České republiky, zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepětí této osoby s Českou republikou.

**Příloha č. 5: § 4 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu,
ve znění pozdějších předpisů**

• **Společně posuzované osoby**

(1) Společně se pro účely tohoto zákona, není-li dále stanoveno jinak, posuzují

a) rodiče a nezletilé nezaopatřené děti,

b) manželé nebo partneři podle zvláštního právního předpisu; za partnera se pro účely tohoto zákona považuje také partner, se kterým občan členského státu Evropské unie uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů jiného členského státu Evropské unie, pokud tyto právní předpisy upravují vzájemnou vyživovací povinnost mezi partnery,

c) rodiče a

1. nezletilé děti, které nejsou nezaopatřené,

2. zletilé děti,

pokud tyto děti společně s rodiči užívají byt a nejsou společně posuzovány s jinými osobami podle písmene b) nebo d),

d) jiné osoby, které společně užívají byt, s výjimkou osob, které prokáží, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby.

(2) Bytem se pro účely tohoto zákona rozumí soubor místností nebo samostatná obytná místnost, které svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňují požadavky na trvalé bydlení a jsou k tomuto účelu užívání určeny podle stavebního zákona nebo jsou zkolaudovány jako byt.

(3) Pokud bylo nezletilé nezaopatřené dítě svěřeno do péče jednoho z rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, neposuzuje se společně s druhým rodičem, nestanoví-li tento zákon jinak. V případě svěřeni dítěte do společné nebo střídané péče rodičů se dítě posuzuje společně s tím rodičem, se kterým má být posuzováno podle souhlasného prohlášení rodičů. Rodiče mohou měnit toto prohlášení nejdříve po uplynutí kalendářního měsíce.

Společně s nezaopatřeným dítětem se posuzuje pro účely tohoto zákona vždy rodič, který prohlašuje pro účely zvláštního právního předpisu, že spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.

(4) Za rodiče se pro účely tohoto zákona považuje též osoba, které bylo nezletilé nezaopatřené dítě svěřeno do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu; v tomto případě není dítě posuzováno společně se svým rodičem. Za rozhodnutí příslušného orgánu o svěřením dítěte do péče nahrazující péči rodičů se pro účely tohoto zákona považuje rozhodnutí soudu o

- a) svěřením dítěte do péče jiné osoby,
- b) osvojení dítěte,
- c) předání dítěte do péče budoucího osvojitele,
- d) předání dítěte osvojiteli do péče před osvojením,
- e) jmenování fyzické osoby poručníkem dítěte,
- f) svěřením dítěte do pěstounské péče a do pěstounské péče na přechodnou dobu,
- g) svěřením dítěte do předpěstounské péče zájemci o pěstounskou péči,
- h) nařízení předběžného opatření o péči o dítě.

(5) Nezaopatřené dítě se neposuzuje společně s rodiči, pokud je na základě rozhodnutí příslušného orgánu v plném přímém zaopatření ústavu (zařízení) pro péči o děti nebo mládež. Za plné přímé zaopatření se považuje zaopatření v ústavu (zařízení) pro péči o děti nebo mládež, poskytuje-li tento ústav (zařízení) dětem stravování, ubytování a ošacení.

(6) Pokud společně užívají byt osoby, které lze společně posuzovat v rámci dvou nebo více okruhů společně posuzovaných osob, má přednost společné posuzování rodičů a nezaopatřených dětí; v ostatních případech se okruh společně posuzovaných osob stanoví podle jejich souhlasného prohlášení. Osamělý rodič společně užívající byt se svými rodiči se však posuzuje i s dítětem společně s rodiči.

(7) Společně posuzovanými osobami podle odstavce 1 jsou i osoby, které se přechodně, z důvodů soustavné přípravy na budoucí povolání, zdravotních nebo pracovních, jakož i z důvodu dlouhodobého výkonu dobrovolnické služby, zdržují mimo byt, který užívají k bydlení.

(8) Osoba, která je ve vazbě, ve výkonu ochranného opatření zabezpečovací detence nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, se nepovažuje za osobu společně posuzovanou, a to počínaje prvním dnem kalendářního měsíce, následujícím po kalendářním měsíci, ve kterém tato skutečnost nastala, za předpokladu že uvedená skutečnost k tomuto dni nadále trvá; to neplatí, jde-li o společné posuzování matek s dětmi, které mají ve své osobní péči v době výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody.

Příloha č. 6: Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc

HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko	VC – 515
----------------	----------

Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc

A. Žadatel:

1.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
	Rodné příjmení ²⁾ :	Titul před:	za:
	Státní příslušnost:		
	Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:
	PSČ:		
	Skutečný pobyt ²⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:
	PSČ:		
	Adresa pro doručování ²⁾ :	Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.:	
PSČ:			
Rodinný stav ²⁾ :	Manžel(ka) ⁷⁾ :	Rodiče ⁸⁾ :	
Bydliště v ČR ⁹⁾ :	St. důchod ¹⁰⁾ :	Nezapařtenost ¹¹⁾ :	
Telefon:	E-mail:	ID datové schránky:	

B. Typ mimořádné okamžité pomoci:

Zaškrtněte prosím pouze jednu z následujících šesti variant. Pokud chcete požádat o další typ mimořádné okamžité pomoci, vyplňte nový formulář.

☐	Újma na zdraví
☐	Vážná mimořádná událost
☐	Nezbytný jednorázový výdaj
☐	Nezbytné nebo odůvodněné náklady (vzdělání)
☐	Nezbytné nebo odůvodněné náklady (předměty dlouhodobé potřeby)
☐	Ohrožení osoby sociálním vyloučením

- 1) Uveďte všechna jména osoby.
- 2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).
- 3) Kolonku **Rodné příjmení** vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.
- 4) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.
- 5) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem.
- 6) Do kolonky **Rodinný stav** zapíšte jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 – registrované partnerství. Povinné u MDP typu: - Vážná mimořádná událost - Újma na zdraví - Nezbytné nebo odůvodněné náklady
- 7) Do kolonky **Manžel(ka)** uveďte pořadové číslo osoby z tabulky částí A nebo F, která je manželem(kou) osoby.
- 8) Do kolonky **Rodiče** uveďte pořadové čísla osob z tabulky částí A nebo F, které jsou rodiči (nebo osobami, kterým je dítě rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno do péče) nezletilé nezaopatřené osoby nebo rodiči osamělého rodiče nezletilého nezaopatřeného dítěte. Pokud ani jeden z těchto rodičů v části A nebo F není uveden, kolonku proškrtněte.
- 9) Do kolonky **Bydliště v ČR** zapíšte **ANO**, pokud osoba má na území České republiky bydliště, v opačném případě kolonku proškrtněte. Osoba má bydliště na území České republiky zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepeřít této osoby s Českou republikou.
- 10) Do kolonky **St. důchod** zapíšte **ANO**, pokud je osoba příjemcem starobního důchodu. V ostatních případech kolonku proškrtněte.
- 11) Do kolonky **Nezapařtenost** zapíšte **ANO**, pokud osoba splňuje podmínky nezaopatřenosti dítěte. Pokud osoba není nezaopatřeným dítětem, kolonku proškrtněte.

3.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
	Rodné příjmení ²⁾ :	Titul před:	za:
	Státní příslušnost:		
Skutečný pobyt ¹³⁾ : Obec: Část obce: Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:			
Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
Rodinný stav ⁶⁾ :		Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:
4.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
	Rodné příjmení ²⁾ :	Titul před:	za:
	Státní příslušnost:		
Skutečný pobyt ¹³⁾ : Obec: Část obce: Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:			
Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
Rodinný stav ⁶⁾ :		Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:
5.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
	Rodné příjmení ²⁾ :	Titul před:	za:
	Státní příslušnost:		
Skutečný pobyt ¹³⁾ : Obec: Část obce: Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:			
Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
Rodinný stav ⁶⁾ :		Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:
6.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ :
	Rodné příjmení ²⁾ :	Titul před:	za:
	Státní příslušnost:		
Skutečný pobyt ¹³⁾ : Obec: Část obce: Ulice: Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:			
Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.			
Rodinný stav ⁶⁾ :		Manžel(ka) ⁷⁾ :	Podpis:

G. Adresy trvalého pobytu společně posuzovaných osob, které jsou odlišné od adresy trvalého pobytu žadatele:

Číslo osoby uvedené v tabulce části F:			
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Číslo osoby uvedené v tabulce části F:			
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Číslo osoby uvedené v tabulce části F:			
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:

H. Právnícká osoba zastupující žadatele:

Vyplňte v případě, že žádost podává zařízení zastupující žadatele (obecní úřad, ústav).

Název zařízení:	IC:
Adresa zařízení: Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail: ID datové schránky:

Osoba pověřená jednat jménem právnické osoby:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ¹⁴⁾ :
Funkce:	Pověření jednat od: . . . 20 do: . . . 20	Titul před: za:
Adresa pro doručování ¹⁵⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:	

I. Způsob výplaty dávky:

Zaškrtněte prosím jednu z následujících čtyř variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

 na platební účet v peněžním ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ¹⁶⁾ :
Vlastník bankovního účtu: Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	

 poštovním poukazem na adresu trvalého pobytu v ČR poštovním poukazem na jinou adresu v ČR:

Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:	

 v hotovosti**J. Prohlášení žadatele:**

Prohlašuji, že jsou v této žádosti uvedeny všechny společně posuzované osoby.

Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami.

Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly.

Podpisem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo jí vyplácí, výši příjmu, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnost prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu (např. pro žadatele nebo kteroukoli z ostatních společně posuzovaných osob doklad o uznání osoby za dočasně práce neschopnou, pokud bude takto osoba uznána, doklad o pobírání dávek nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřství, pokud tyto dávky bude osoba pobírat, ohlásit nástup výkonu trestu odnětí svobody, vzetí do vazby, pobyt v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení nebo pobyt ve zdravotnickém zařízení ústavní péče, psychiatrické léčebně nebo léčebně pro dlouhodobě nemocné, aj.).

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne . . . 20	Podpis žadatele:
---	--------------	------------------

K žádosti prosím doložte:

- pro všechny uvedené osoby **průkaz totožnosti**, u dětí do 15 let **rodný list**
- pro nezaopatřené děti po skončení povinné školní docházky a vždy od školního roku začínajícího v kalendářním roce, v němž dítě dovršilo 15 let:
 - **Potvrzení o studiu** nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném úřadem práce** nebo dokládající neschopnost vykonávat soustavou výdělečnou činnost z důvodů dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající neschopnost soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **St. důchod**, doklad o přiznání starobního důchodu

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <https://www.mpsv.cz/web/cz/formulare> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.14) Údaj je nepovinný. Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena).

15) Nevyplňujte, pokud je adresa shodná s adresou zařízení.

16) Kolonku **Specifický symbol** vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 6699.

Příloha č. 7: Upravená veze žádosti pro válečné uprchlíky

HN

Tiskopis prosím vyplňte čitelně
Будь ласка, заповніть форму розбірливо

podací razítko

VC – S15

Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc Заява про невідкладну допомогу

A. Žadatel / Заявник

Příjmení / Прізвище:	Jméno / Ім'я ¹⁾ :	Rodné číslo v ČR ²⁾ nebo datum narození / Особистий ідентифікаційний номер в Чеській Республіці або дату народження:
Rodné příjmení / Дівоче прізвище ³⁾ :	Státní příslušnost / Національність:	
Trvalý pobyt / Постійне проживання: Obec / Město - Selo:..... Část obce / Частина міста або села: Ulice / Вулиця:..... Č. p. / номер ⁴⁾ PSČ / поштовий індекс:.....		
1. Skutečný pobyt / реальне місце проживання ⁵⁾ : Obec / Město - Selo:..... Část obce / Частина міста або села: Ulice / Вулиця:..... Č. P. / номер ⁴⁾ PSČ / поштовий індекс:.....		
Rodinný stav / Сімейний стан ⁶⁾ :	Nezaopatřenost/ Утримання ⁷⁾ :	
Telefon / Телефон:	e-mail / електронна пошта:	Datová schránka / скринька даних:

B. Typ mimořádné okamžité pomoci / Вид невідкладної допомоги:

Zaškrtněte prosím pouze jednu z následujících šesti variant. Pokud chcete požádat o další typ mimořádné okamžité pomoci, vyplňte novou formulář.
Визначте лише одну із наступних шести варіантів. Якщо ви хочете надіслати запит на іншу невідкладну допомогу, заповніть нову форму

☐	Újma na zdraví / Шкода для здоров'я	
☐	Vážná mimořádná událost / Серйозна надзвичайна ситуація	
☐	Nezbytný jednorázový výdaj / Необхідні одноразові витрати	
	Předpokládaná výše mimořádné okamžité pomoci / Орієнтований обсяг невідкладної допомоги:	<input type="text"/> Kč
☐	Nezbytné nebo odůvodněné náklady (vzdělání) / Необхідні або виправдані витрати (освіта)	
	Předpokládaná výše mimořádné okamžité pomoci / Орієнтований обсяг невідкладної допомоги:	<input type="text"/> Kč
☐	Nezbytné nebo odůvodněné náklady (předměty dlouhodobé potřeby) / Необхідні або виправдані витрати (товари тривалого користування)	
	Předpokládaná výše mimořádné okamžité pomoci / Орієнтований обсяг невідкладної допомоги:	<input type="text"/> Kč
☐	Ohrožení osoby sociálním vyloučením / Ризик соціального відчуження людини	

1) Uvedte všechna jména osoby / Назвіть імена всіх людей

2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena) / Іноземці, якщо їм не присвоєно ідентифікаційний номер в Чеській Республіці, повинні вказати в графі Номер народження в Чеській Республіці дату народження у формі дня, місяця, року та статі у формі: M або Ž (чоловік або жінка).

3) Kolonku Rodné příjmení vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení / Заповнюйте поле Прізвище при народженні, лише якщо воно відрізняється від прізвища

4) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E / Якщо замість описового номера присвоюється реєстраційний номер, перед номером ставиться буква E

5) Nevyplňuje, pokud je adresa shodná s trvalým pobytém / Не заповнюйте, якщо адреса збігається з адресою постійного проживання

6) Do kolonky Rodinný stav zapíšte jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 –

DALŠÍ LIST PROSÍM
VC 15 01 01 511

registrované partnerství. Povinné u MOP typu: - Vážná mimořádná událost - Újma na zdraví - Nezbytné nebo odůvodněné náklady / U polí Smluvní stan vědět v formě jedin z následujících variant: 1 – neodržený, 2 – održený, 3 – vdova/vdovec, 4 – rozlučený, 5 – zaregistrované partnerství. Obavňovací pro typ MOP: - Seriózní nadměrná situace - Uškodnění zdraví - Neschůdné nebo výpravné výdaje

- 7) Do kolonky **Nezaopatřenosť zapříte ANO**, pokud osoba splňuje podmínky nezaopatřenosť dítěte. Pokud osoba není nezaopatřeným dítětem, kolonku proktrňte / U polí «Утримання» введіть ТАК, якщо особа відповідає заповненим умовам дитини. Якщо ця особа не є дитиною на утриманні, закрестіть поле.

C. Za jakým účelem žádáte o mimořádnou okamžitou pomoc? Zaškrtněte prosím alespoň jednu z následujících pěti variant. Pokud zaškrtnete poslední variantu, uveďte informace o účelu žádosti / З якою метою ви просите невідкладну допомогу? Будь ласка, позначте прийнятні одиному із наступних п'яти варіантів. Якщо ви позначите останній варіант, надайте інформацію про мету заяви

☐	Potravinu / Продукти харчування
☐	Náklady na bydlení / Витрати на житло
☐	Základní hygienické potřeby / Основні гігієнічні потреби
☐	Ošacení / Одяг
☐	Jiný účel / Інша мета
<input type="text"/>	

D. Právnícká osoba zastupující žadatele / Юридична особа, яка представляє заявника:

Vyplňte v případě, že žádost podává zařízení zastupující žadatele (obecní úřad, úřad) / Заповніть, якщо заяву подає установа, що представляє заявника (муніципальна установа, інститут)

Název zařízení / Назва закладу:		IČ / податковий номер:	
Adresa zařízení / Адреса закладу: Obec / Місто - Село:			
Ulice / Вулиця:		Č. p. / номер ⁴⁾ :	PSČ / поштовий індекс:
Telefon / Телефон:	E-mail / електронна пошта:	Datová schránka / скринька даних:	

Osoba pověřená jednat jménem právnické osoby / Особа, уповноважена діяти від імені юридичної особи:

Příjmení / Прізвище:		Jméno / Ім'я ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ / Особистий ідентифікаційний номер в Чеській Республіці або датум народження:	
Funkce / займана посада:		Pověřen jednáním / Повноваження для дії od / від: 20 Do / до: 20			
Adresa pro doručování / адреса про доручення ³⁾ Obec / Місто - Село: Část obce / Частина міста або села:					
Ulice / Вулиця:		Č. P. / номер ⁴⁾ :	PSČ / поштовий індекс:		

E. Způsob výplaty dárky / Спосіб виплати допомоги:

Zaškrtněte prosím jednu z následujících čtyř variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace / Будь ласка, позначте один із наступних чотирьох варіантів та вкажіть додаткову інформацію у відповідній таблиці.

- na platební účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK / на платіжний рахунок у фінансовій установі в Чеській Республіці в чеських кронах:

Číslo účtu / номер рахунку:	Kód banky / Код банку:	Specifický symbol / Конкретний символ ²⁾ :
Vlastník bankovního účtu / Власник банківського рахунку:	Jméno / Ім'я ¹⁾ :	Příjmení / Прізвище:

- prostředním poukazem na adresu trvalého pobytu v ČR / поштовим переказом на адресу постійного проживання в Чехії

- prostředním poukazem na jinou adresu v ČR / поштовим переказом на іншу адресу в Чехії:

Obec / Місто - Село:	Ulice / Вулиця:
Č. p. / номер ⁴⁾ :	PSČ / поштовий індекс:

- hotově / готівкою

¹⁾ Dárku lze poskytnout na pokrytí základních životních potřeb (tj. jídlo, základní hygienické potřeby, náklady na bydlení, ošacení a jiné) / Допомога може бути надана для покриття основних потреб (наприклад, харчування, основні гігієнічні потреби, витрати на житло, одяг та інше).

²⁾ Kolonku Specifický symbol vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 6699 / Заповніть поле Спеціальний символ лише у випадку Чехословацького комерційного банку для рахунка з номером 6699

F. Prohlášení žadatele / Заява заявника:

Prohlašuji, že jsou v této žádosti uvedeny všechny společně posuzované osoby. Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami. Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly. Podpisem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů. / Я заявляю, що моє загальне соціальне та майнове становище таке, що вони не дозволяють мені самостійно подолати несприятливу ситуацію. Вся інформація в цій програмі правдива, і я усвідомлюю можливі наслідки для мене неправдивої інформації. Підписуючи, я також даю чітку згоду на те, щоб органи державної влади та інші юридичні та фізичні особи повідомляли компетентному органу, який приймає рішення про виплату допомоги, розмір доходу, дані про реєстрацію на постійне місце проживання, у разі дитина на утриманні, інші дані, в обсязі, необхідному для прийняття рішення про право на допомогу, її розмір та виплату, а також для оцінки відповідно до розділу 16 Закону № 111/2006 Сф. зі змінами.

Jsem si vědom(a) povinností písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu (např. pro žadatele nebo kteroukoli z ostatních společně posuzovaných osob doklad o uznání osoby za dočasně práce neschopnou, pokud bude takto osoba uznána, doklad o pobírání dávek nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřství, pokud tyto dávky bude osoba pobírat, ohlásit nástup výkonu trestu odnětí svobody, vzetí do vazby, pobyt v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniery nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení nebo pobyt v zdravotnickém zařízení ústavní péče, psychiatrické léčebně nebo léčebně pro dlouhodobě nemocné, aj.). Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) sem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování. / Мені відомо про зобов'язання письмово повідомити компетентний орган, що приймає рішення, протягом 8 днів про будь-яку зміну фактів, які є вирішальними для тривалості права на допомогу, її розміру та виплати (наприклад, для заявника або будь-якого іншого спільно нараховані особи про визнання особи тимчасово непрацездатною, якщо особу визнано такою, докази отримання допомоги по хворобі у зв'язку з вагітністю або пологами, якщо особа буде отримувати ці виплати, повідомити про початок позбавлення волі, тримання під вартою, перебування в будинку для людей з інвалідністю, будинку для людей похилого віку чи будинку з особливим режимом, або в закритому житлі чи перебування в закладі інституційного догляду, психіатричній лікарні чи лікарні для довгохворих тощо). Я взяв форму з офіційного сайту Міністерства та соціальних справ, жодних фіксованих текстів на ній не змінював, я лише заповнював поля, які потрібно заповнити правдиво.

V	dne	. 20	Podpis žadatele / Підпис заявника:
---	-----	------	------------------------------------

K žádosti prosím doložte / разом з проханням надайте:

- pro všechny uvedené osoby průkaz totožnosti, u dětí do 15 let rodný list nebo jiný doklad prokazující totožnost dítěte/ посвідчення особи для всіх перерахованих осіб, свідоцтво про народження для дітей до 15 років або інший документ, що посвідчує особу дитини

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese / Бланки заяв, підтверджень та інші документи можна знайти в Інтернеті за адресою <https://www.mprv.cz/web/cz/formulare> або забрати їх на робочому місці Бюро праці Чеської Республіки. Також зверніться до нас, якщо у вас виникли сумніви щодо його заповнення.

Příloha č. 8: Zkrácená verze žádosti pro válečné uprchlíky

 Úřad práce ČR	HN Tiskopis prosím vyplňte čitelně Будь ласка, заповніть форму розбірливо	podací razítko VC – S15
---	--	----------------------------

Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc Заява про невідкладну допомогу

Vyplňte v latině / Виповнюйте в латинці
 Žádost o dávku je zdarma / Подача заявки на отримання пільги безкоштовна

A. Žadatel / Заявник:

Příjmení / Прізвище:		Jméno / Ім'я ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ nebo datum narození / Особистий ідентифікаційний номер в Чеській Республіці або дату народження:	
Rodné příjmení / Дівоче прізвище ³⁾ :				Státní příslušnost / Національність:	
Skutečný pobyt / реальне місце проживання ⁵⁾ : Obec / Місто - Село:..... Část obce / Частина міста або села: ---					
Ulice / Вулиця:..... Č. P. / номер ⁴⁾ :... PSČ / поштовий індекс:.....					
1. Rodinný stav / Сімейний стан ⁶⁾ :		Nezaopatřenost (student) / Утримання (студент) ⁷⁾ :			
Telefon / Телефон: + 420		e-mail / електронна пошта:		Datová schránka / скринька даних:	

Zástupce žadatele / Представник заявника:

Příjmení / Прізвище:		Jméno / Ім'я ¹⁾ :		Rodné číslo v ČR ²⁾ nebo datum narození / Особистий ідентифікаційний номер в Чеській Республіці або дату народження:	
----------------------	--	------------------------------	--	---	--

B. Typ mimořádné okamžité pomoci / Вид невідкладної допомоги:

Újma na zdraví / Шкода для здоров'я

C. Za jakým účelem žádáte o mimořádnou okamžitou pomoc⁸⁾ / З якою метою ви просите невідкладну допомогу⁸⁾

Uprchlík z Ukrajiny

- 1) Uveďte všechna jména osoby / Назвіть імена всіх людей
- 2) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Ž (muž nebo žena) / Іноземці, якщо їм не присвоєно ідентифікаційний номер в Чеській Республіці, повинні вказати в графі Номер народження в Чеській Республіці дату народження у формі дня, місяця, року та статі у формі: M або Ž (чоловік або жінка).
- 3) Kolonku Rodné příjmení vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení / Заповнюйте поле Прізвище при народженні, лише якщо воно відрізняється від прізвища
- 4) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E / Якщо замість описового номера присвоюється реєстраційний номер, перед номером ставиться буква E
- 5) Nevypisujte, pokud je adresa shodná s trvalým pobytem / Не заповнюйте, якщо адреса збігається з адресою постійного проживання
- 6) Do kolonky Rodinný stav zapíšte jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 – registrované partnerství. Povinné u MOP typu: - Vážná mimořádná událost - Újma na zdraví - Nezbytné nebo odůvodněné náklady / У полі Сімейний стан введіть у форму однієї з наступних варіантів: 1 – не одружений, 2 – одружений, 3 – вдова/вдівець, 4 – розлучений, 5 – зареєстроване партнерство. Обов'язковий для типу MOP: - Серйозна надзвичайна ситуація - Ушкодження здоров'я - Необхідні або виправдані витрати
- 7) Do kolonky Nezaopatřenost zapíšte **AND**, pokud osoba studuje. / У полі «Утримання» введіть **TAK**, якщо особа є студентом.

D. Způsob výplaty dávky / Sposіб виплати допомоги:

Zaškrtněte prosím jednu z následujících variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace / Будь ласка, позначте один із наступних варіантів та вкажіть додаткову інформацію у відповідній таблиці.

na platební účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK / на платіюний рахунок у фінансовій установі в Чеській Республіці в чеських кронах:

Číslo účtu / номер рахунку:	Kód banky / Код банку:	Specifický symbol / Конкретний символ ¹⁾ :
Vlastník bankovního účtu / Власник банківського рахунку:		Jméno / Ім'я ¹⁾ : Příjmení / Прізвище:

poštovním poukazem na adresu v ČR / поштовим переказом на адресу в Чехії:

Obec / Місто - Село:	Ulice / Вулиця:
Č. p. / номер ¹⁾ :	PSČ / поштовий індекс:

hotově / готівкою

E. Prohlášení žadatele / Заява заявника:

Prohlašuji, že mé celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že mi neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami. Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly. Podpisem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, výši příjmu, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 16 zákona č. 111/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů. / Вся інформація в цій програмі правдива, і я усвідомлюю можливі наслідки для мене неправдивої інформації. Підписуючи, я також даю чітку згоду на те, щоб органи державної влади та інші юридичні та фізичні особи повідомляли компетентному органу, який приймає рішення про виплату допомоги, розмір доходу, дані про реєстрацію на постійне місце проживання, у разі дитина на утриманні, інші дані, в обсязі, необхідному для прийняття рішення про право на допомогу, її розмір та виплату, а також для оцінки відповідно до розділу 16 Закону № 111/2006 Coll. зі змінами.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování. / Я взяв форму з офіційного сайту Міністрації та соціальних справ, жодних фіксованих текстів на ній не змінював, я лише заповнював поля, які потрібно заповнити правдиво.

V	dne . . 20	Podpis žadatele / Підпис заявника:
---	------------	------------------------------------

K žádosti prosím doložte / разом з проханням надайте:

- pro všechny uvedené osoby průkaz totožnosti, u dětí do 15 let rodný list nebo jiný doklad prokazující totožnost dítěte/ посвідчення особи для всіх перерахованих осіб, свідоцтво про народження для дітей до 15 років або інший документ, що посвідчує особу дитини

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese / Бланки заяв, підтверджень та інші документи можна знайти в Інтернеті за адресою <https://www.mpsv.cz/web/cz/formulare> або забрати їх на робочому місці Бюро праці Чеської Республіки. Також зверніться до нас, якщо у вас виникли сумніви щодо його заповнення.

- ¹⁾ Dávku lze poskytnout na pokrytí základních životních potřeb (tj. jídlo, základní hygienické potřeby, náklady na bydlení, oděvení a jiné). / Допомога може бути надана для покриття основних потреб (наприклад, харчування, основні гігієнічні потреби, витрати на житло, одяг та інше).
- ²⁾ Kolonku Specifický symbol vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 6699 / Заповніть поле Спеціальний символ лише у випадку Чехословацького комерційного банку для рахунка з номером 669

Příloha č. 9: Dopis č.j. MPSV-2022/151013-750 ze dne 01.09.2022

Ing. Iva Merhautová, MBA
náměstkyně pro řízení sekce sociálního pojištění a nepojistných dávek

V Praze dne 1.9.2022
Č. j.: MPSV-2022/151013-750

Vážený pane generální řediteli,

s ohledem na stále se zvyšující ceny energií je potřebné u mimořádné okamžité pomoci na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby (dále jen „MOP na nezbytné náklady“) podle ustanovení § 2 odst. 5 písm. b) zák. č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPHN“), při hodnocení nezbytnosti požadovaného výdaje u spotřebičů **posuzovat kromě dalších hledisek (např. nejmenší ekonomické náročnosti) také energetickou náročnost spotřebiče.**

V rámci hodnocení, které vychází z Instrukce MPSV č. 3/2017 Postup v řízení o jednorázové dávce mimořádné okamžité pomoci, je nutné, kromě správní úvahy, zda spotřebič, o který je požádáno, je nepostradatelný pro zajištění základních životních potřeb a není únosné bez něj v domácnosti fungovat (např. pračka, lednice), **rovněž (vedle co nejnižší ceny) vyhodnotit, zda bude podpora poskytnuta na energeticky úsporné spotřebiče, u kterých se vyšší počáteční investice vrátí v poplatcích za energie, ale také v životnosti. Zároveň je podstatné zmínit, že stejně důležitá jako správně zvolená energetická třída výrobku je i správná volba objemu spotřebiče, tedy u chladniček a mrazniček je zapotřebí volit odpovídající objem, resp. u praček volit odpovídající objem bubny (např. jednotlivec bude plýtvat i s nejspornější chladničkou, která ale se kapacitně hodí pro větší rodinu).**

Z uvedeného vyplývá, že je zapotřebí upozornit na nevhodnost pořízování spotřebiče z bazarů z důvodu kratších nebo ukončených záručních lhůt. Současně je možné uvést, že u spotřebičů staršího data výroby hrozí vyšší energetická náročnost. Je nutné připomenout, že výše MOP na nezbytné náklady se stanoví až do výše požadovaného nákladu, s tím, že součet poskytnutých dávek nesmí v rámci kalendářního roku překročit desetinásobek životního minima jednotlivce, tj. v současné době částku ve výši 46 200 Kč.

Platí, že podle ZPHN se u způsobu výplaty má přednostně využít přímá úhrada nákladu, nebo využít poukázky na přímý odběr zboží ve stanovené hodnotě. Není-li možné použít ani jeden z uvedených způsobů výplaty, tak Úřad práce ČR užije hotovostní způsob výplaty, který musí být vždy odůvodněn a odůvodnění musí být součástí spisové dokumentace (v protokolu o ústním jednání a v odůvodnění oznámení/rozhodnutí).

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1, Praha 2, 128 01
Sekce sociálního pojištění a nepojistných dávek, tel.: +420 221 921 111
e-mail: posta@mpsv.cz, www.mpsv.cz, ISDS: sc9aavg

Vzhledem k tomu, že se v případě zvyšování cen energií jedná o velice aktuální a diskutované téma, dovoluji si Vás požádat o metodické usměrnění příslušných pracovišť Úřadu práce ČR, popř. sjednocení zavedené praxe v tom smyslu, že u **MOP na nezbytné náklady bude u požadovaného nákladu – ceny spotřebiče posuzována také jeho nízká energetická náročnost.**

Děkuji za Vaši spolupráci.

S pozdravem

Vážený pan
Mgr. Viktor Najmon
Generální ředitel ÚP ČR
Generální ředitelství Úřadu práce ČR
Dobrovského 1278/25
170 00 Praha 7

Na vědomí: Odboru odvolání a správních činností nepojistných dávek a LPS

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčnickém právu 1, Praha 2, 128 01
Sekce sociálního pojištění a nepojistných dávek, tel.: +420 221 921 111
e-mail: posta@mpsv.cz; www.mpsv.cz; ISDS: sc9aavg

Příloha č. 10: Dopis č.j. MPSV-2021/199583-750 ze dne 21. 12. 2021

Mgr. Kateřina Jirková
náměstkyně pro řízení sekce podpory rodiny

V Praze dne
Č. j.: MPSV-2021/199583-750

Vážený pane generální řediteli,

zasíláme Vám další informace k postupům zaměstnanců Úřadu práce ČR, které jsou spojeny s důsledky energetické krize. Je důležité, aby tyto informace byly postoupeny ke všem zaměstnancům jednotlivých kontaktních pracovišť Úřadu práce ČR, aby se s nimi seznámili.

K této problematice Vám byl již zaslán ministerstvem metodický pokyn (viz příloha) pod č. j. MPSV-2021/180160-750. Na základě zjištění z praxe je potřeba v uvedené metodice změnit postup pro vyhodnocování nároku a výše mimořádné okamžité pomoci na vyúčtování dodavatelů poslední instance (dále jen „MOP DPI“). V metodice je upraveno, že „U MOP se nezohledňují dluhy, hypotéky, leasing, náklady spojené s podnikáním (např. nájem provozovny a další povinné splátky) apod. Je však možné zohlednit poplatky za užívání telefonu, internet apod.“. Novým postupem musí být v praxi aplikováno, že **pro celkové posouzení potenciálu žadatele řešit vzniklou situaci vlastními silami je třeba individuálně zohlednit všechny důvodné výdaje osoby nebo osob společně posuzovaných**. Tento postup se musí odrazit ve správním uvážení Úřadu práce ČR při hodnocení nároku a výše MOP DPI; nelze bez dalšího nahradit správním uvážení pouze aplikací jakéhokoli vzorce.

Dále je možné u žadatelů o MOP DPI **zohlednit** i tu skutečnost, jestli se **snažili alespoň nějakou část v období DPI uhradit** (samozřejmě, pokud toto období trvalo jen měsíc, nemusí se zohledňovat). Znamená to, že pokud žadatel neuhradil ani část zálohy DPI (a před zálohou DPI neměl problém energie hradit), je možné mu od nedoplatku odečíst takovou peněžní část, kterou mohl bez problémů uhrazovat. Současně je potřeba mít na zřeteli, že někteří dodavatelé energií v režimu DPI (např. společnost ČEZ), nepožadovali uhrazení zálohy na spotřebu a po přechodu ke klasickému dodavateli přistoupili k vyúčtování, kdy požadovaná záloha byla 0 Kč. Obdobně se pro účely nároku a výše MOP DPI zohlední, zda žadateli bylo již zasláno vyúčtování u skončivšího dodavatele energie a zda mu byly vráceny přeplatky.

Jestliže je žadatel nájemcem bytu, kdy odběratelem energií je nadále vlastník bytu (nájemce tedy nemá na sebe napsané zálohy na energie) a **vlastník bytu požaduje po nájemci úhradu nedoplatku z vyúčtování spotřeby energií v režimu DPI, je možné i v tomto případě MOP DPI poskytnout**. V takovém případě je nutné, aby žadatel předložil alespoň kopii vlastníková (pronajímatelova) vyúčtování, které obdržel od DPI, nebo jiné potvrzení, které takové vyúčtování potvrdí.

Ministerstvo práce a sociálních věcí,
Sekce podpory rodiny
Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2,
tel. +420 221 922 588, ISDS: sc9aavj, www.mpsv.cz

Připomínáme, že **MOP DPI je možné poskytnout i v roce 2022**. V praxi se může stát, že žadatel o MOP DPI požádal o přechod od DPI do konce roku 2021, avšak nová smlouva a její účinnost bude datovaná nejdříve od 1. 1. 2022 a dále. V takovém případě žadatel obdrží vyúčtování DPI až v roce 2022, což pro poskytnutí MOP DPI není překážkou. V této souvislosti upozorňujeme, že situace DPI a jejich schopnost převádět občany na standardní produkty ministerstvo a Generální ředitelství Úřadu práce ČR (dále jen „GRÚP“) monitoruje a s ohledem na zjištěné je možné, že dojde k upravení uznatelného časového období, ve kterém je pro nárok na MOP DPI nutné požádat o standardní produkt na dodávku energií. Proto žádáme GRÚP o zpětnou vazbu ohledně této podmínky před vyhodnocením žádostí, které nyní nastavenou časovou podmínku nesplní.

Na závěr dodáváme, že pro urychlení řešení úhrady nedoplatku na odběr energií u DPI lze MOP DPI vyplatit **přímou úhradou** na účet DPI, neboť dle zákona o pomoci v hmotné nouzi rozhoduje o způsobu výplaty dávky plátce. Je nutné si uvědomit, že se může jednat o větší peněžní částky.

Děkujeme Vám za Vaši spolupráci.

S pozdravem

Jirková
Kateřina
(katerina.jirkova@upcr.cz)
va)

Digitálně podepsal
Jirková Kateřina
(katerina.jirkova)
Datum: 2021.12.21
17:33:16 +01'00'

Příloha

Vážený pan
Mgr. Viktor Najmon
Generální ředitel ÚP ČR
Generální ředitelství Úřadu práce ČR
Dobrovského 1278/25
170 00 Praha 7

Příloha č. 11: Článek V – Směrnice generální ředitelky č. 22/2014 ve znění Dodatků č. 1 až č. 5 - Jednotný postup při nakládání s pohledávkami Úřadu práce ČR.

Článek V
Pohledávky bez příslušnosti vybírání a vymáhání Úřadem práce

1. Celní úřad zajišťuje vybírání a vymáhání peněžitých plnění, která byla uložena jinými správními úřady rozhodnutím, a která jsou příjmem státního rozpočtu, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. V tomto smyslu je celní úřad obecným správcem daně a vykonává správu placení peněžitých plnění v rámci dělené správy.
2. Pokud Úřad práce uložil platební povinnost k peněžitému plnění a není současně příslušný ke správě placení (vybírání) tohoto peněžitého plnění, předá věcně příslušný útvar originál nebo stejnopis právního titulu (rozhodnutí s doložkou právní moci a vykonatelnosti), na základě kterého pohledávka vznikla, bezodkladně po nabytí právní moci právnímu oddělení, které pohledávku postupem podle ustanovení § 162 odst. 1 daňového řádu předává příslušnému celnímu úřadu.
3. Pohledávky dle tohoto článku směrnice se neevidují v účetnictví Úřadu práce.
4. O předání pohledávky na celní úřad právní oddělení informuje věcně příslušný útvar např. elektronickou cestou.

Příloha č. 12: Schválená žádost o poskytnutí informací pro účely zpracování bakalářské práce

Žadatel:

Markéta Ševčíková, DiS.

Narozena: 21. ledna 1996

Adresa: Komenského 504, 679 02 Rájec-Jestřebí

Žádost o poskytnutí informací pro účely zpracování bakalářské práce

Vážený pane řediteli,

jsem studentkou filozofické fakulty Univerzity Palackého, bakalářského studia oboru Sociální práce. Touto cestou si Vás dovoluji požádat o poskytnutí informací, které budou sloužit jako podklad pro vypracování bakalářské práce na téma Analýza mimořádných okamžitých pomoci.

Cílem práce je analyzovat vývoj počtu jednotlivých typů mimořádných okamžitých pomoci v letech 2019–2023 na Úřadu práce v Boskovicích.

Výzkum bude realizován prostřednictvím analýzy dokumentů. Analyzována budou především data obsažené v programu OKnouze a archivní spisová dokumentace klientů (v anonymizované podobě). Práce bude zaměřena na proměnu počtu výplat dávek mimořádné okamžité pomoci v období let 2019–2023 na úřadu práce v Boskovicích. Toto období bylo zvoleno, jelikož je v něm zahrnuta jak doba před covidem, tak období covidu i po covidu, kdy navíc v mezidobí ukončily činnost některé energetické společnosti a místo nich nastoupili dodavatelé poslední instance. Dále na počátku války na Ukrajině byly před vznikem humanitární dávky vypláceny mimořádné okamžité pomoci válečným uprchlíkům. Předmětem práce jsou jednotlivé typy mimořádných okamžitých pomoci v průběhu 5 let, jak se vyvíjel jejich počet, zda byly přiznány či ne a k jakému účelu byly použity.

Prohlašuji, že veškeré poskytnuté údaje budou anonymizovány a budou sloužit pouze pro účely zpracování bakalářské práce. S veškerými daty bude zacházeno v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

V Boskovicích dne 27. 03. 2023

Souhlasím / ~~Nesouhlasím~~

V Brně dne 30. 03. 2023

Podpis žadatele

Ing. Jiří Frolec

Zastupující ředitele Krajské pobočky
Úřadu práce České republiky v Brně